

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
ÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 783. Kiadóhivatal 706.

A háboru és gazdasági helyzetünk.

Budapest, november 27.

Napról-napra nyugtalanítóbb hírek érkeznek s napok óta már nemcsak arról van szó, hogy esetleg Szerbiával és Montenegróval kell megküzdenünk, hanem esetleg maga Törökország is hadba indul s hogy ily módon apró csetepaték helyett egy nagy, rendszeres, véres és költséges háborút kell folytatnunk Boszniaért és Hercegovináért s hogy rövid idő múlva nemcsak egy-két hadtest póttartalékosai, hanem egész hadseregünk fegyverben fog állani.

Erre pedig gondolni is borzasztó ma, amikor az egész monarchia súlyos gazdasági válságban van s amikor Magyarország csak a legnagyobb erőfeszítéssel és a polgárság adóterheinek nagy megnövelésével tudja fentartani a pénzügyi egyensúlyt. A háboru megüzenéséhez nem nagy virtus kell, de egy háboru lefolytatásának terhe nem a hadsereg, hanem a polgárság vállain pihen s azért nem a hadvezetőségnek, hanem a polgári minisztereknek kell a döntő szót átengedni abban a kérdésben, hogy ei vagyunk-e készülve a háborura s hogy elég erősek vagyunk-e arra, hogy a háborút le is folytathassuk.

Ma már nem akarunk arról beszélni, hogy Bosznia és Hercegovina annexiója helyes dolog volt-e s hogy nem lett volna-e okosabb és üdvösebb a quieta non movere elvéhez ragaszkodni továbbra is. Nem akarunk erről beszélni azért, mert ez amugy is csak eső után való köpönyeg volna s a panaszok helyett most inkább arra kell gondolnunk, hogy a háborút elkerüljük és ha kell, még konzcessziók után is a béke fentartását követeljük. S a két kormányra, az osztrák és a magyar kormányra most az a feladat hárul, hogy a királyt és Aehrenthal meggyőzze azokról a borzasztó pénzügyi és gazdasági válságokról, a melyek a háboru nyomán a monarchiára hárulnának. Nem kételkedünk abban, hogy az annexió a magyar kormány tudtával történt, de azt hisszük, hogy olyan suppozíciók alapján, a melyeket aztán a való tények megczáfoltak.

Most derül ki, hogy Aehrenthal tanácskozásai, melyeket Tittonival, Bülowval, Izvolszkival folytatott, a király tanácskozásai Vilmos császárral és Edvard királylyal az annexió előkészítésére szolgáltak s valószínűnek tartjuk, hogy Aehrenthal olyan optimizmussal számolt be a magyar kormánynak ezekről a tárgyalásokról, hogy még olyan óvatos és előrelátó államférfiu és pénzügyi szakember is, mint Wekerle, teljesen veszélytelennek s káros következmé-

nyek nélkül valónak tartotta a Balkán status quo-jának megzavarását. S nem akarjuk ugyan állítani, de azt hisszük, Aehrenthal arra is számított, hogy a királyunk patriarcha-korát respektálni fogják Európa uralkodói s élete alkonyán nem fognak nehézségeket okozni akkor, mikor az annexióval tulajdonképen csak olyan ősi jogát érvényesítette, a melyet már a berlini kongresszuson elismertek a hatalmak.

De szomoruan kell tapasztalnunk, hogy ilyen szentimentalizmusra a hatalmak nem hajlandók, sőt éppen Oroszország és Anglia az, amely Szerbiát, Montenegrót és Törökországot a monarchia ellen uszítja s ha nem is vállalták magukra háborus mozgolódásaik pénzügyi terhének viselését, olyan finanziaális támogatásban részesítik őket máris, amelyek bennük a leghiubb reményeket keltették fel. Mert azt nem kell sokáig magyarázni, hogy sem Szerbiának, sem Montenegrónak, sem Törökországnak nincs pénze háborura, sőt saját erejükből még a fegyverkezés költségeit sem tudnák fedezni. És ha nem is akarunk arra rámutatni, hogy Oroszországból vezérkari tisztek mentek Montenegróba, a szerb és török ellenállásból azt kell következtetnünk, hogy Anglia pénzügyi ereje áll e mögött a két hadsereg mögött.

A monarchia pedig egészen magára van hagyva. Sem Olaszország, sem Németország nekünk segítséget nem nyújthat, sem katonai, sem pedig finanziaális téren. Katonai téren nem is kell, mert minden önhittség nélkül nyugodtak lehetünk, hogy hadseregünk még a török, szerb és montenegrói egyesült hadakkal szemben is meg fogja védeni tudni érdekeinket s Németországra csak az a feladat hárul, hogy egy orosz intervencziót lehetlenné tegyen. De pénzügyi tekintetben annyira egyedül állunk ma, hogy teljes gazdasági összeroppanásunk lenne egy háboru következménye. Sőt, már egészen komolyan kell foglalkozni azzal is, hogy miből fedeznők a háboru költségeit. Mert hisz arra, hogy egy hadikölcsönt vegyünk fel, ma, mikor a magyar járadék olyan alacsonyan áll, mint valutánk rendezése óta még soha, csak végső szükség esetén szabad gondolnunk. Hisz eltekintve attól, hogy ezért a kölcsönért rengeteg árt kellene fizetnünk, az is kétséges, hogy egyáltalán kaphatunk-e kölcsönt. A magyar járadék párisi jegyzése elé hárult legyőzhetetlen akadályok meggyőzhettek bennünket arról, hogy borzasztó nehéz volna Franciaországban pénzt kapnunk. S ezen alig segítene az, ha az Osztrák-Magyar Bank készfizető bank volna. Nem is szólva arról, hogy éppen a háboru előtt nem lehetne a jegybankunkat készfizető

bankká tenni, ez nem is könnyítené meg egy külföldi kölcsön megszerzését. Hisz a két pénzrezervóiban, Franciaországban és Angliában nem respektálják azt, hogy a jegybankunk készfizető-e, vagy sem, hanem kikötnék, mint ahogy Oroszországgal és Japánnal szemben kiköztették, hogy a járadékok ne korona-értékre, hanem francia arany frankra és angol fontokra szóljanak, ez pedig nemcsak, hogy rendkívül megdrágítaná a kölcsönt, hanem olyan megalázása is volna a monarchiának, hogy valutánk megbizhatósága egyszerre a minimumra szállna alá. S még ilyen nehéz feltételek mellett is kétséges, hogy akár Franciaország, akár Anglia ennek a háborunak céljaira hajlandó volna-e nekünk pénzt kölcsönözni, főleg akkor, mikor a francia és angol tőke éppen ellenfeleinknél van érdekelve. Tekintve pedig, hogy egy német kölcsön elképzelhetetlen, s hogy a jelen pillanatban a német piac egyáltalán nem képes külföldi kölcsön befogadására, nyilvánvaló, hogy teljesen magunkra vagyunk utalva pénzügyi tekintetben.

Az köztudomásu, hogy a kormány-nak pénztári készletei egyáltalán nincsenek. Tehát vagy egy belső kölcsön, vagy pedig külön hadiadó volna szükséges. Hogy ez a mai adóterhek mellett mit jelentene, azt nem kell bővebben magyarázni. S a baj nemcsak az volna, hogy ez elviselhetetlen súlylyal nehezéd-nék szocziális és gazdasági életünkre, hanem az is, hogy ily módon nem volna a szükséges pénz elég gyorsan kéznél. A monarchia tehát első sorban a jegybankhoz fordulna s a jegybank volna köteles előteremteni első sorban a szükséges hadi költségeket. Az Osztrák-Magyar Bank tegnap tette közzé a legutolsó kimutatását. Eszerint aranya 1.172,970.636 korona értékű van, azonkívül 60 millió korona értékű olyan devizája, mely az aranyfedezetbe beszámíttatik és körülbelül 200 millió korona értékű egyéb aktivája, aminek zöme szintén arany-deviza s 300 millió korona értékű ezüstkurransa. Ez mindenesetre óriási összeg, de ezzel szemben áll 1.914,848.020 korona értékű forgalomban lévő bankjegy, ugy hogy az adómentes bankjegy-tartalék mindössze 18 és fél millió korona. A jegybank tehát kétféle módon volna köteles a monarchia segítségére sietni. Először is azzal, hogy annyi bankjegy bocsátana ki, amennyit csak aranyfedezete megenged, azután a 200 millió körül járó aranydevizákat tenné készpénzzé s bocsátaná a hadvezetőség rendelkezésére s végül szükség esetén talán törvényhozási uton a 40 százalékos kényszer is leszállítaná hirtelen 35 százalékra. Ez még nem volna baj, mert hisz a német birodalmi bank is meg-

minden közönségesrel, kompaktrel, fizetendő
lern butorok
és eladása
szalón-irodai teljea
Dus raktár
gönyök, terivas- és réz-
OR és farsa
t Ferencz-tér
Gyár-utca
14-03
redulát
illatot, arak-
szert és
Kartész
Budapest, VII.
utca 85. sz.
n 95-48.
ud,
t hus, lud-
b póstacso-
Róth baromfi
badka.
dulákat
álogosított,
gyönyvö-
ezüstöt és
00.000 kor-
son kivál-
értéket ki-
m.
Jakab
reskedő
EST,
91. szám.
tosarkán
észifizetésre
orát,
nót,
ilmot,
düt
rakon a leg-
dszerű
ntel
ng osakia
magyar hang-
szerelepon.
rjegyzék
Király-
sma.
MINY-
PÉNYKÉP
SOK
NAGYSÁG
NÁERT
RTUVAL
YSÁGBAN
SZINES
KÉP
RONA.
INDONITT
VNB
SAG
BAN
NYITÓ ÉS
MŰTEREM
MIBÉLÉ-
PÖLÉN PÁRSI
VÁLLALÁSON
RESZTEL
EMMEL.

elégszik ennyivel, pedig a Reichsbank készfizető bank. De közel áll annak veszedelme, hogy mint régebben, Ausztria az osztrák nemzeti bank aranykészletét elvette az olasz és porosz háboru céljaira, most a monarchia elvenné az Osztrák-Magyar Bank aranykészletét vagy legalább is annak akkora részét, hogy valutánk egyensulya megrendülne s a monarchia egész tartaléka ki volna mérve. Az államvasutak és állami üzemek elzálogosítása, ami szükség esetén szintén megengedhető, ismét rengeteg hátrányokat vonna maga után. A bankkamatláb ismét felszöknék csimborasszói magasságra s ha az angol bank a bur háboru idején 9 százalékos kamatlábal dolgozott, sejtethetjük, hogy mi volna akkor az Osztrák-Magyar Bank kamatlába.

Nem lehet célunk az esetleges háboru egész pénzügyi részét itt kifejteni, csak a legközelebbi következményekre akartunk rámutatni, amiket a háboru maga után vonna. Ebből látható, hogy olyan gazdasági válság következne reánk, melyet egy fél évszázad alatt sem tudnánk kiheverni, mert nemcsak a magánprodukczió szünnék meg, hanem egész pénzrendszerünk visszazüllelnék a papírpénz korszakára, amelyből csak rengeteg áldozatokkal és óriási erőfeszítésekkel tudtunk kimenekülni.

Meg vagyunk győződve, hogy Wekerle is tisztában van ezzel s bizunk abban, hogy egész erejét, tekintélyét s a magyar nemzet egész politikai súlyát latba fogja vetni Bécsben, hogy a békét fentartsák. Fenn kell tartani akkor is, ha a bosnyák kérdésben koncessziókra volnánk kénytelenek, mert a tegnapi és mai tőzsdei derout már előszele volt annak, hogy mi lesz itt Magyarországon, ha kitör a háboru. Hisz tegnap is milliók mentek veszendőbe, pedig csak egy kis jelentőségű kedvezőtlen hír publikáltatott, de a teljes csőd és vagyoni tönk elke-

rülhetlen, ha a háboru kétségtelen lesz. Azért reméljük, hogy minden erejével arra fog törekedni, hogy a monarchia tekintélyének teljes megóvásával elmenjen az engedékenység végső határáig, mert jól meg kell gondolni, hogy nem Szerbia és nem Montenegró, hanem Oroszország és Anglia áll velünk szemben. Ez pedig mégis csak más ellenfél, semhogy hiúságból, tulzolt önértékből, elbizakodottságból, vagy makacsságból olyan veszedelembé rohanjunk, amelyből aztán nem tudunk, csak nagy megalázódások és áldozatok árán menekülni.

Budapest, november 27.

A képviselőház holnap délelőtt 10 órakor ülést tart, melyen folytatja az 1909. évi költségvetés tárgyalását. A kisebb tárczák után a belügyi költségvetésre kerül a sor.

A miniszterelnök Bécsben. Wekerle Sándor miniszterelnök vasárnap ismét Bécsbe utazik. Utazása hír szerint a bankkérdés körül folyamatban lévő tárgyalásokkal és a szeszdótörvényvel függ össze. — Gróf Zichy Aladár, a király személye körüli miniszter ma éjjel néhány napi tartózkodásra Bécsbe utazott.

A bán a királynál. Báró Rauch Pál horvát bán ma is föntjárt az országban s résztvett a főrendiház ülésén. Az ülés után hosszasan tanácskozott Josipovich Géza horvát miniszterrel. Báró Rauch Pál horvát bán ma délután öt óra tizenöt perczkor Crnkovic osztafőnök kíséretében Bécsbe utazott s előreláthatólag kihallgatáson fog megjelenni ő felsége előtt. Bécsből a bán Zágrábba utazik, hogy résztvegyen a december 2-iki ünnepi istentiszteleten. Mixich osztafőnök holnap reggel utazik vissza Zágrábba.

A munkásügyi bizottság ülése. A képviselőház munkásügyi bizottsága Giesswein Sándor elnöklésével ülést tartott, amelyen az ipar körében alkalmazott nők éjjeli munkájáról szóló berni egyezményt tárgyalták. Sztierényi József kereskedelemügyi államtitkár felvilágosításai után a bizottság kimondta, hogy az ipar körének megállapításánál azon államokkal, amelyeknek konkurrencziája a hazai

ipart érinti, megegyezés létesíthessék. Az ülés második tárgya az állami munkásbiztosítási hivatal ügyviteli szabályzata volt, amelyet egyhangulag elfogadtak. A harmadik tárgy a kereskedelmi miniszter azon rendelete volt, amelylyel a vasárnapi munkaszünetet a vásári napokra is kiterjeszti. A bizottság örömmel üdvözölte a javaslatot.

Ertl János összeférhetlenségi ügye. Az összeférhetlenségi zsüri ma tanácskozott Ertl János összeférhetlenségi ügyében. A bizottság elnökéül Nagy Ferenczet, jegyzőjévé pedig Buza Barnát választották meg. Az összeférhetlenségi ügyet Helebronth Géza ismertette. Reiner Oszkár joghallgató összeférhetlenségi ügyet jelentett be Ertl János ellen azért, mert szerinte Ertl János egy olyan hódásági köztelverő részvénytársaságnak elnöke, mely az állammal szerződéses viszonyban áll. Ertl János a bizottság előtt már egy ízben megjelent s akkor kijelentette, hogy a részvénytársaság alelnökségéről már régebben lemondott s megkereste a zombori törvényszéket, mely hiteles átiratban közölte a bizottsággal, hogy Ertl Jánost a cégjegyzékből nem törölték, sőt még mindig mint a részvénytársaság tagja szerepel. Október hóban Reiner Oszkár újabb beadványt intézett a bizottsághoz s ebben elmondja, hogy tudomására jutott az is, hogy a részvénytársaságnak az államvasutakkal kötött szerződését maga Ertl János írta alá. A bizottság beszerelte a szerződést, melyet azonban Ertl Ferencz és nem Ertl János írt alá. Időközben beérkezett a zombori törvényszék végzése, mely szerint Ertl János képviselő a cégjegyzékből töröltetett. A bizottság tizenegy szavazattal egy ellenében kimondta, hogy Ertl János esetében összeférhetlenség nem forog fenn.

Választási mozgalmak. Kaposvárról írják, hogy a középponti választmány tegnap délelőtt Kacsokovits Lajos alispán elnöklésével ülést tartott és a szigetvári kerületben, amelynek a közjegyzővé kinevezett Olaj Lajos volt a képviselője, a választást december 9-ére tűzte ki. A választás elnöke dr. Berzsenyi Gerő lengyeltői ügyvéd lesz. A választási küzdelemben két fél áll egymással szemben: dr. Duchon Ödön szigetvári ügyvéd, a függetlenségi és 48-as párt jelöltje és Biró József márkózi kispáza. Nagyváradon Bihar megye központi választmánya a bihari kerületben a választást december hó 9-ére tűzte ki. A hivatalos függetlenségi jelölt Nadányi Károly, ellenjelöltje dr. Rigó Lóránt ugyancsak függetlenségi programmal és dr. Tarián Mihály újjászervezett szociáldemokrata.

Igazolt mandátum. A képviselőház VIII. bíráló bizottsága délután 5 órakor Bizony Akos elnöklésével ülést tartott Szabó István képviselő ügyében és Szabó Istvánt igazolt képviselőnek jelentette ki.

Czifra Nyakó juhászék.

Írta: Móricz Pál.

(Utánnyomás 1100.)

I.

A Nagylegelőt, nádkarámos juhásztanyák síkbírodalmát, árok választja el a Morótzai Pál ur rétjétől. Ámbár ha maga a Tisza fodrozgatná ott habjait, az örvényes folyón is képes volna tilosba lopni nyáját ez a zsványkodásra szer juhászi nép... Morótzai Pál vélekedett így erdélyi fajúloktól repített kocsiában. A tunyhaszárnyu álmiót rég lefújta szeméről a hainali szél, mely a füziák kesernyés leveleit is megrezgettette. A Morótzai Pál kaszálóján görbedeztek ezek a füziák. Nem takarták el a kaszálón tévelygő farkát. Hiában a nagy tilalom, valamelyik zsvány juhász ismét a tilosba lopódzkodott.

— Hó, megáll! Az öreg kocsis megállította a tüzes fiatal lovakat. Morótzai Pál a maga földjén biztos erővel lépegetett. Vékonnyelű ostort szorongatott markában. Már pedig Czifra Nyakó Gáspár juhász nem hogy ilyen ostortól, még a táblásfokos elől sem hátrált meg soha. Miért is kovácsolták volna juhászbotra a kampót?... Egyébként most már ideje sem volt a nyái kiterelgetésére. Lesz, ami lesz, Czifra Nyakó Gáspár juhász is egy ember. Morótzai Pál is egy ember, azértan Gáspár juhász bátran állotta a farkasszemet. Még csak lomposzörű bundáit sem vetette félre széles válláról. Kampós botja végére támaszkodott. Pipázott a juhász. Nyulánk legény volt ez a juhász, zömök, nyílt tekintetű férfiú Morótzai.

— Czifra Nyakó Gáspár, már mondtam,

többször mondtam gazdádnak, annak a hátrpusztító Kocsány Tóninak is, az én földem nem közlegelő. Az én kaszálómát ne csapásoljátok. Mégis a tilalmasban találok kendet.

Czifra Nyakó Gáspár ugy mereszkedett, mint valami bundába takart szobor. Vállát sem rándította. Értethetetlenül dübögött.

— ...
— Tán süket kend?
— Elaludtam. Oszt betévelyedtek a juhok.
— Elaludt kend? Oszt betévelyedtek a juhok? No, majd möresre tanítom kendet. Adjon kend zálogot.
— Zálogot?
— Zálogot! Telik a farkából.
— Ühüm. Persze, telnék!
— Szaporán, atyafi. Szakítsunk ki vagy huszonöt darabot.

— Mán hogy én szakítsak ki? Azt már nem cselekszem, uram... Ám itt a farka az ur előtt. Azonban az egymáshoz szokott birkák nem igen hallgattak az idegen szóra. Morótzai nagy nehezen kiszakított vagy husz darabot. Czifra Nyakó juhász gnyosan somolyogta Moróztit.

— Na, lám! Pulikutya se' kellett az urnak.
— Ezt a néhány czangát a mezőbírónál kezessék kendtek... Most pedig kiélé a nyájjal.

— Jól van, uram, jól! — Czifra Nyakó Gáspár vigyorogva készülődött a menetelhez, de előbb fütytyentett. Fütytyentett a juhász és a kiszakított birkák is a nyájba iramodtak.

Morótzai a juhásznak fordult.
— Megbolondult kend? Vagy engem tart bolondnak? Nem ajánlom!

— Dehogy, uram. Csupán a pulinak fütytyentettem.

— A pulinak? Nohát ne fütytyörésgessék kend, ha már így kapatta a nyáját.

Czifra Nyakó Gáspár vigyorogva terelgette nyáját, amelyből Morótzai ismét kiszakított vagy husz darabot. De alig hajkurászta harmincz-negyven lépésre, a zálogos juhok ismét szétrebentek. Megint fütytyentett a juhász... A határárok megöl másik juhász duródott fel. Messziről hallatszott kacagása a barnapiros képi juhásznak. Morótzai Pál előtt most már nyilvánvaló volt, hogy a juhász mőkázott vele.

— Te juhász, hogy merészelsz velem így szemtelenkedni?

— Mánhogy én?... Hisz' megengedtem az urnak, miszerint zálogolhat a nyájból. De, hogy osztég behajtja-e tanyáiba? Mán én arról nem felelek.

— Így vagyunk?

— Így!

— No, te komisz juhász, kitanítalak a magyar becsületre.

— Nékem mondja ezt az ur?

— Neked. Birkatolvaj!

— Hui, az áldóját az urnak! — Czifra Nyakó Gáspár a bundanyakhoz kapott... Csak a tiltott pázsitra dobhatta volna, mindjárt lett volna itt zálogolás, kampósbottal... Azonban későn kapott észbe; mert Morótzai Pál szszemerkolta a banda elejét és bundájába szorult a juhász. Morótzai földhöz vágta a juhászt, a másik pillantásban meg már a kampósbot is a Morótzai Pál markában begyeskedett. Midőn tápázkodott a juhász, menten rácsapott a kampósbot. Morótzai Pál előbb csak a lábát, kezét lazszakolta Gáspárnak.

— Nesze te, birkatolvaj! Nesze.

— Jaj, jaj! Tévsuram.

Erre már a másik juhász sem lappangott tovább az árokpárt-oldalon. Bundáját a fübe hajintotta. Feje felett forgatta a kampósbotját és

A politika világából.

Budapest, november 27.

A császári jubileum.

A sürgősségi szakasz rendelkezése szerint sürgős tárgyalásoknál az elnöki előterjesztésekre csak az ülés végén kerül a sor, s így a császári jubileum dolga is csak este háromnegyed nyolcz órakor lett aktuális. Egész nap foglalkoztathatta tehát a képviselőket, akik a folyosón ugyancsak élénken vitáztak a kérdés fölött. A főrendiházban már délelőtt megtörtént Wekerle. Sándor miniszterelnök felszólalása, a melyt a főrendiház egyhangu helyesléssel vett tudomásul. A miniszterelnöki enuncziáció rámutatott arra, hogy I. Ferencz József a nemzet és királya közti föltreítés korában lépett a trónra, majd pedig indítványozta, hogy a jubileum alkalmával a Ház hódolatteljes szerencsekívánátát jegyzőkönyvileg fejezze ki. Ambár köztudomású volt, hogy a képviselőházban Wekerle szóról-szóra ugyanezt a közjogilag teljesen helyes nyilatkozatot fogja tenni, a függetlenségi pártnak egy része mégis rokonszenvvel nézte a balpárt harezias készülődését. Este aztán, a mikor a miniszterelnöki enuncziáció megtörtént. Nagy György, a balpárt hivatalos szónoka, erősen nekitámadt és nagyobb hatás kedvéért felolvasta Kossuth Ferencznek tíz év előtti beszédét. A függetlenségi pártnak a szélső balmezőn elhelyezkedett része, ahol főképpen a régi függetlenségiiek ültek, mélyen hallgatott Nagy György egész beszéde alatt, sőt helyenkint helyeslő moraj is hallatszott. Amikor aztán szavazásra került a sor, a balpárttal szavazott a függetlenségi pártnak vagy ötven tagja, azok, akik Rátkay László rövid felszólalását élénken helyeselték. Justh Gyula elnök azonban kimondta, hogy a Ház hozzájárul a miniszterelnök előterjesztéséhez és ezzel a kényes ügy befejezést nyert.

Az ülés végén, amikor a képviselők oszlatkozni kezdtek, arról beszéltek, hogy az eset

ugy rohant Moróczy Pál ellen. Moróczy sem volt rest, bubovágta Czifra Nyakó Gáspárt. Hiában kúrjogatta a segítségül loholó Dübbenes Bata Mihály juhász.

— Az én czimborámat meg ne lisse az ur, mert kutyák nyálják fel a vért.

Moróczy a kúrjogató czimborára felé indult. Jelentősen sühogtatta boldogtalan Czifra Nyakó Gáspár juhász kampósbotját.

— Gyere Mihály, gyere no! Jut ebből neked is.

Dübbenes Bata Mihály bátorsága lelohadt, midőn meglátta a gyepen nyugtózó czimboráját.

— Ténsumam

— No, gyere csak közelebb, Mihály.

— Nem jövünk mi többet ide, ténsumam.

— Nyavalyás birkatolvaj, ne félj! Nem bánthatlak. Gyere közelebb, Mihály és ezt a hitvány czimborádat rakd fel a tergenyész számarra. A kutnál jól megmosd.

— Jaj! — fájalmában felajánlott Czifra Nyakó Gáspár.

— Véres ember ez . . .

— Hm! — Dübbenes Bata Mihály a pázsitra dobta kampósbotját. Horgasztott fível sompolygott czimborájához. Az bizony tehetetlen véres ember volt és jajgatott, midőn a tergenyész számarra emelte Mihály. Elindult a számar. Kifelé a tilalmasból. Czifra Nyakó Gáspár Dübbenes Bata Mihály vállára hajtotta fejét. A juhok, azok a komoly, esendős juhok magoktól követték a tergenyész számarat. Moróczy Pál is bucsuzott a juhászoktól.

— Ami pedig a zálogot illeti, már nekem a ti zálogotok nem kell. Csupán a Gáspár czimborátiát tartom vissza . . . Ezt is inkább a jövőre nézvést.

miatt Rátkay László és többen kilépnek a függetlenségi pártból.

Általánosan feltűnt, hogy a horvátok és a nemzetiségiek a miniszterelnök beszéde alatt szépen kisompolyogtak a tereméből.

Annak a kérdésnek eldöntése pedig — jelenti a Bud. Tud., — hogy a képviselőház december 2-án tartson-e ülést vagy sem, tárgyalatanná vált annak folytán, hogy a tárgyalás alatt álló költségvetési törvényjavaslatra a sürgősség kimondatott s a házszabályok értelmében a sürgős javaslatot megszakitás nélkül kell letárgyalni. A képviselőház tehát december 2-án ülést fog tartani.

A közös ügyek és a sürgősség.

A képviselőház mai délutáni ülésén a balpártiak egy kis csínynyel próbálkoztak meg, hogy a költségvetés tárgyalását legalább egy kis időre megakasszák. Már a délutáni ülés megkezdésekor híre járt, hogy a balpártiak valamit terveznek s nemsokára kiderült, hogy mi a szándékuk. A költségvetésbe beillesztett közös kiadások tételénél ugyanis Nagy György nagy diadallal fölolvasta a házszabályok sürgősségi szakaszának azt a pontját, amely azt mondja, hogy ez a szakasz a közös ügyekre nem alkalmazható és ennek alapján indítványozta, hogy a közös kiadásokat a rendes házszabályok szerint tárgyalják. Molnár Jenő és Bozóky Árpád viharosan helyeselték Nagy Györgynek, de a képviselőház gróf Andrássy Gyula belfügyminiszter és Kmety Károly élénk tesszéssel fogadott fejtegetései alapján úgy határozott, hogy a költségvetés nem közös ügy, tehát tárgyalására alkalmazható a sürgősségi szakasz. Az ügy ezzel még nem fejeződött be, hanem a folyosón még élénk vita folyt a kérdés fölött. A két kereszt-folyosón, amelyek egymással párhuzamosan szegélyezik az üléstermet, egyszerre Vázsonyi Vilmos és Polónyi Géza fejtegették a kérdést és csodálatos módon a két halálos ellenség szóról-szóra ugyanegy véleményt mondott, mindegyik a maga társasága előtt. Mindkettőjüknek az volt a

Szegyenlősen hallgattak a juhászok. Czifra Nyakó Gáspár bevégezte a tergenyész számarat is.

— Jaj, jajjai! Nem. Ökémét, márhogy Czifra Nyakó Gáspárt, hozzá saját kampósbottal, még így nem tanították ki a magyar becsületre.

II.

— Pali öcsém, baj van! — bizáki Puky László járásbíró fogadta e szókkal Moróczy Pál urat.

— Urambátyám, állok elébe.

— Fiam, elsőb a panaszt tudd meg.

— Én? Panaszt?

— Azt bizony. A Kocsány Tóni juhász panaszodik ellened.

— Az a zsvány Czifra Nyakó Gáspár?

— Zsvány? . . . Nem tudom. Csak azt tudom, czimborájával, valami Dübbenes Bata Mihályval támolgott idefent. Ugyan be volt kötözgetve a feje Gáspárnak. Bata Miska támogatta. Panaszolták, te verted el Gáspárt.

— Micsoda szemtelen zsványok.

— Meghíszem azt . . . Hanem az itt a főbb baj, Czifra Nyakó Gáspár igen erős bizonyosságot hozott a sérüléseiről. A vén Szaladi orvos állította ki ezt a levelet.

— Híszem a tilalmasban csiptem azt a zsványt. A legkövérebbik kaszálomat gázoltatták.

— Meghíszem, öcsém.

— Midőn pedig zálogot követeltem tőle, még neki állott feljebb. Csufot fízott belőlem. Szétríogatta a zálognak kiszakított birkákat. Veréssel is fenyegettek a tulajdon földemen. Bizonyosan meg is vertek volna azzal a jőféle czimborájával, ha hogy meg nem előzöm őket.

— Ebben sem kétségkedem.

véleményük, hogy ha a közös költségeknek a budgetbe való beillesztése nem közös ügy, akkor ilyen módon mindent le lehet tárgyalatni a sürgősségi szakasz segítségével, mert akkor közös ügy egyáltalában nincs. Meg is indokolták ezt olyan módon, hogy most tulajdonképpen a házszabályok helyes alkalmazásáról van szó. Az 1867 : XII. törvényezikk szerint ugyanis közös ügyek: a hadügy, a külügy és az ezekre vonatkozó pénzügy. Ezekre az ügyekre nézve a költségvetési jog a delegációra van átruházva, a képviselőháznak pedig csak az appropriáció joga maradt meg, amikor az iránt dönthet, hogy a delegáció által megállapított közös kiadásokat a költségvetésbe beilleszse. Ez az egyetlen módja annak, hogy a képviselőház a közös ügyekbe beleszólhasson; ha ezt nem tekintjük közös ügynek, akkor a képviselőház elé közös ügy egyáltalában nem is kerül és akkor a házszabályoknak ez a pontja teljesen fölösleges. A fejtegetéseknek sok hallgatója volt, de senki sem válaszolt.

A költségvetés tárgyalása.

A költségvetési vita, úgy látszik, nem fog nagyon elnyúlni. A mai első meghosszabbított ülésen befejezték a költségvetés általános vitáját és még a délelőtti ülésen negyedkettőkor megkezdték a részletes tárgyalást, amelynek folyamán délután a kisebb tárczák költségvetését annyira elintézték, hogy holnap már a belügyi költségvetés kerül sorra. Azt hiszik, hogy nyolcz-tíz nap alatt elintézik az egész költségvetést.

A kivándorlás ügye.

Berlinben nagyfontosságú tanácskozások folytak a napokban. A kivándorlás ügye volt a tárgya ezeknek a tanácskozásoknak, amelyeken három tényező vett részt: egyrészt a tengerentúli hajóstársaságok és a Cunard-társaság képviselői és harmadik tényezőül a magyar kormány képviselőiben gróf Hadik János államtitkár. A tanácskozásokat még nem fejezték le, hanem két héten belül, minden valószínűség szerint Budapesten, folytatják. Gróf Hadik János államtitkár holnap érkezik vissza Budapestre.

— Végül meg bocsánatért esdekeltek. A zálogot is elengedtem nekik.

— Ezek pedig, lásd! törvénybe jöttek. Ugy sejditem, gazdájok, Kocsány Tóni bizgatja a betyárokat; mert tisztességes juhász szegyenletében sem panasolja az ilyesmit.

— Engedelmet kérek bátyámtól. Ez már igazán Kocsányékhoz illő szemtelenség, midőn a tolvajok panaszzalják be a kárvalott gazdát.

— Öcsém, mindamellett tanácsolom, magad intézd el ezt az ügyet a juhászokkal; mert az az orvosi levél súlyos sérüléseket bizonyít.

— Értem. Hísz' az orvos is a Kocsányék háziorvosa.

— De, ládd! Súlyos ám a te kezud is . . . Mint jó embered, javaslom, cselekedjél valamit; mert ezek nem tisztességes juhászok.

— Csak nem alázkodhatom meg ilyen zsványok előtt? — Moróczy dohogva távozott.

Közvetett a tárgyalás napja is; de bizony Moróczy Pál még mindig nem cselekedett semmit a juhászokkal. Ellenben a Moróczy Pál komorodott arezvonása Farkas Bereczinek, a jeleslirű írási komisszárosnak is szembetűnt. Hej, micsodás szemek is voltak azok. A bozontos szemöldök alól büvös fűróként nyomódtak a rosszjárú emberek rezegős lelkébe. Olyan éles, rabvallató tekintetű volt ez az ólomszürke szempár. Maga Farkas Berezi izmosnyaku lovas ember volt. Domboru mellén érdemkereszt ragyogott. Azt a keresztet is hűres betyárvezér fejéért tüzték az ő rettenthetetlen mellére. Kék dolmányos pandurjaival mostan is nyomhajtásból fordult be kitiűnő agaráspaitásának, Moróczy Pálnak pázsitos udvarára. Már szerettembendég nem is érkezhett náknál . . . Az igaz magyar baráti tanyán, terített asztalnál, szót szó követett.

A t. Házból.

I. Az utolsóelőtti béka.

Nevezetes készülődés volt. A nagy nap ez. Az olvasó tán azt hiszi, hogy amiatt jelentősebb, mint a többi, mert az első esti ülést tartják a mostani saisonban, hogy gyorsabban hozzon a parlamenti malom kenyeret az országnak. Csálódás. Délelőtt vagy este, majdnem mindegy, hisz a köd miatt már reggel tíz órakor villanyvilágították a tanácskozási termet. Hanem hát a jelentékeny esemény az léssen, hogy miképpen fogja elhatározni a császári jubileumot a magyar parlament. Felvonultatták a jó öreg precedenseket, a hosszú, ősz szakállal megjelenőket. Régi beszédek idézetei röpködtek, de mintha télire eltett ugorka közül szednék elő és bocsájtának szélnek a besavanyított babérleveleket. Még egyszer kapacitáló körutat tesz Wekerle Sándor, amíg a teremben Sziklay Ottó beugrott és a legnagyobb elszántsággal tényleg a költségvetésről beszélt. Beszélt és utána hasonló czélből felállott egy ismeretlen, aki pláne szűzbeszédet mondott és az oszlopok gunyosan nevettek, hogy hát ebben a Házban is vannak szűzek. Az élő emberek is kacagtak bizonyos páthoszokon és frázisokon, mivel rég elmúlt ezeknek az ő idejük és hire jár, hogy minden kormánypárti ember csak akkor beszélhet, ha előbb bizonyos összeget befizet a pártkasszába és ezen összegekből aztán segélyezik amaz ügyes taktikusokat, akik mindig lesben állnak, hogy pártot alakítanak, békét bontanak, agitáló és rendbontó cikkeket röpitenek világgá, ha csak el nem hallgattatják őket.

De hát ne menjünk sivár területekre. Kisérjük inkább Wekerlét a főrendiházba, ahol preludium, előjáték van, hangulatkeltő ülés, hogy a főrendektől tanulják meg a képviselők, miképpen kell ünnepelni a hatvanas jubileum alkalmából a császárt. A félda szép volt és lélekemelő. Az urak kipirult arcczal tértek vissza:

— Megvan, — mondták. — A főrendek elhatározták ünnepiesen a hódolatjeljes üdvözle-

— Pali komám, tán a fogad fáj?
 — Hagyd el, pajtás, hagyd el.
 — Vagy az agarad sántult meg?
 — Berezi pajtás, törvénybe idéztek.
 — Hívták már oda a tardosi bárót is.
 — Ez azonban különös ügy. Zsivány juhászok panaszkodtak be... A tilosban kissé becsületre tanítottam Czifra Nyakó Gáspárékat. Az a vén Szaladi orvos meg erős látlevelet adott nekik.

Farkas Berczi sarkantyuját pengetve hallgatta az esetet.

— A Kocsány Tóni juhásza? Esmérem, jól ösmérem Czifra Nyakó Gáspárt. Dübbenes Bata Miska sógort is. De még a gazdájakat is. Jeles határpusztítók. De te azért ne busulj, pajtás. Majd elrántom a nótájokat. Tudom, örökre elmegy a kedvök a törvénybejárástól. Pali pajtás, bízd rám a szentelen juhászokat.

— Am ne felejtse, most ezek a juhászok a panaszosok?

— Hát osztán? Világéletemben sem láttam teljesen ártatlan juhászt. Mindig furdalja a lelkeket valami birkasor. Pajtás, csak bízd ide.

... Bizáki Puky László bíró, a derék magyar bíró valóban nem tarthatott tárgyalást a kitűzött napon. Hiában várták a panaszos juhászokat. Sem Czifra Nyakó Gáspár juhász, sem Dübbenes Bata Mihály nem jelentkeztek a törvénytevésre. Puky főbíró — panaszosok hiányában — barátságos kézzorítással intézte el az ügyet, Morótzai Pálnak szorította meg a kezét.

Bezzeg Kocsány Tónit nevette mindenki. Farkas Berczit szörnyen káromolta a Tóni.

— Már másfél hete Ujvárosra kísértette juhászamat az a veres pandur. Egyenest a nyáj mellől... Azóta mindig lakat alatt tartja őket. Nevették Tónit. Kunérolták Tónit.

tet. Most aztán következhetünk mi, csak várjuk az estét.

E szerint a főrendek elhatározták... Most már semmi kétség, hogy a képviselőháznak is meg kell tennie.

Az egykori kurucok összegyülekeztek és leültek a piros diványokra, miként mintha csak a festett arczu leányokat és a vak zongoristát várnák.

— Ezen át kell esni, — mondták egymásnak. — Eladtuk a lelkünket, mit tehetünk már...

A Vérmező felől mintha trombitaszó hallatszanék. A magyar fiúk gyakorlatoznak, hogy ha úgy parancsolná a császár, menjenek Boszniába, Montenegróba, akár Törökországba is vériüket ontani az annexióért német kommandóval, idegen zászlóval, ellenséges hangu muzsikával.

— Hát ha ők ezt teszik, — sóhajtának lemondással, — mi egy rongyos írást sajnáljunk-e, ami nekünk semmibe se kerül.

— Ugy van, — feleli a másik, — nem kerül semmibe, csak eljegyzett sorsunk megpecsételését folytatjuk. De nem is kapunk érte semmit.

A csoportból előlépett ekkor egy férfi, ufajta függetlenségi, de nem Emiles, se nem Samus, hanem gondolom a Józsefek közé tartozó és sopánkoda következőképpen:

— Tudja Isten, nekem fáj az, hogy ingyen tesszük le a fegyvert a császár lába elé, attól félek, hogy a tulvilágon se bocsájtják meg nekünk.

— Agyvelő, — riadtak fel a többiek, — hogy gondold?

— A rajeczi régi zsidó papnak a példázata jut eszembe.

— Zsidó anekdota, — mond Csontos, — hagyjad hallani.

— A rajeczi régi zsidó pap példázata jut eszembe, — ismétli az említett József. — A zsidó pap elment prédikációkat tartani a községekbe és apró falvakba, mindenüvé, ahol összegyűlhetett tíz zsidó, hogy öt ritus szerint meghallgassa. A prédikáció pénzért adódott. Így esett, hogy egyik községben mindössze tí-

— Bizonyosan birkát loptak a juhászaid, Tóni...

Lopták, vagy nem lopták a birkát a juhászok, az bizonyos, midőn haza kerültek, igen hallgatagon viselkedtek. Törődött, czábáru szédelegtek a megviselt emberek. Kocsány Tóni firtatására végezettel annyit jegyzett meg Dübbenes Bata Mihály:

— Az Uristen sujtott minket, amiérthogy a ténsurra hallgattunk és a juhászbecsület ellenére bepanaszoltuk azt a derék Morótzai urat.

Czifra Nyakó Gáspár is felsóhajtott.

— Héj, mert a juhász bölcsebben cselekszi, midőn hallgat.

Felsóhajtott Czifra Nyakó Gáspár, de arról tovább nem beszélt, hogy Farkas Berczi komiszáros minő oktatásban részesítette őket.

— Ez még a valami, fiúk! — mondotta a komiszáros. — Hát már a zsiványok is a törvényt járják? Még tik is az igazságot keresitek? Hm. No, én meg majd a büdi Dogáli ur jérékét tudakolom tőletek. Czifra Nyakó Gáspár fiam, hallottad híroket?

— Nem én, tekintetes uram.

— Hát te, jóféle Dübbenes Bata Miska?

— ...

— Persze, te sem hallottál felőlök, Mihály? — Farkas Berczi komiszáros kacintott azzal a rabvallató ölmoskék szemével.

— Jaj, jajajj! — Róka Gergely pandurkáplár markában tüstént csattogott a bivalyörből fonnott korbács. Verje meg az Isten! Nem juhászoknak szereztek a törvényt. Czifra Nyakó Gáspárék — legalább panaszos sorban — nem is mentek többször törvénybe.

zennyolcz krajczárt kapott a nevezetes rabbi. A kevés kereset módfelett boszantá őt és hogy megboszulja magát, jelentette a tizenennyolczkrajczáros községnek, hogy a jövő szombaton megint ott fog prédikálni.

El is ment a rabbi a következő szombaton. Hozzá is kezdett a szentbeszédhez. De mindjárt a beszéd elején úgy tett, mintha elaludt volna, sőt hortyogott is. A hivek odamentek hozzá és felköltötték. A pap kinyitotta a szemét s aztán beszéle:

— Kedves barátaim, istenfélő zsidók, ime elaludtam és álmod láttam. Álmodban a boszuálló Jehova előtt voltam, aki maga elé idézte a bünösöket. Előbb Rózsa Sándort vallatta, aki azt mondta, hogy rabolt és gyilkolt. Mentségéül semmit se hozhatott fel és Jehova arra ítélte, hogy még husz évi fegyházat kapjon. Savanyu Józsi azzal védekezett, hogy amit rabolt, abból juttatott a szegényeknek és nyomorékoknak. Aztán következtem én, a rajeczi rabbi.

— Mit tettél? — kérdezte Jehova.

— Én, uram, — feleltem, — a te dicsőségedet prédikáltam, jámborságra és szeretetre tanítottam az embereket, oktattam és megfenyegettem őket, hogy a pokol tüzében pusztulnak el, ha Téged nem félnék.

Jehova haragosan kiadta a parancsot, hogy a rajeczi rabbi még egyszer haljon meg én pedig kötél általi halállal.

— Miért, uram? — kérdeztem. — hisz én a te dicsőségedet prédikáltam.

— Ugy van, — feleli Jehova. — De tizenennyolcz krajczárért prédikáltad és aki csak ennyire becsüli az én dicsőségemet, az kettős halált érdemel.

A történet előadója levonta a moráit. Ha dicsérjük a császárt, ugymond, hát majd megbünhödünk miatta, hogy ilyen olcsóért tesszük.

Az utolsó mondatok elhaltak a nagy készülődésben, amit estére rendeztek.

Molnár Jenő, a balpárti oldalról kilépett a kormánypárti függetlenségek közé s ott gunyolódott:

— Ne busuljatok, ez a császárünneplés az utolsóelőtti béka, amit le kell nyelnetek. Az utolsóelőtti kétféü béka és az utolsó próbatétel, amit, ha hiven kiálltok, kapiátok a megbízhatóság végső jutalmát.

— Mi lesz az? — kérdezi mohón Barabás.

— Az lesz, hogy akkor bevonulhattok a Reichsrathba.

Ezzel jó éjszakát kívánt és eltávozott.

II. Este a Házban.

Igy készültek az esti ülésre, mely négy órakor teljes kivilágítás mellett elkezdett.

Tulajdonképpen kabarét hirdettek és ígérték, hogy fellép Wekerle Sándor mint Schäffer Sylvester, a zongoránál Justh Gyula ül és megjelenik Nagy György, mint az éj feketén, skót dalokkal. Eötvöst is ígérték, de a vajda lemondta az előadást. Justh is rekedtet jelentett eleinte és Návay Lajossal helyettesítette magát, de később, amikor nagy publikum jött, Justh is vállalkozott, sőt maga kezdte a császári ügyben a konferencier dolgát.

A szín élénk volt. A páholyokban elegáns hölgytársaságok. Középen egy leányos tekintetű keeses, fiatal asszony, a Lengyel Zoltán felesége. Nagy kalapok mellett kicsiny prémes kucsmák. És friss virágok illata. Egy fotográfus érkezett direkt Bécsből, hogy a tündéri fényben uszó parlamentet lefényképezze a jubileumi album részére.

A képhez aztán olyan szöveget írhatnak, aminő tetszik. Ki tudja itt konstatálni, hogy Nagy György a jubileum ellen dörög. Ki mondja

meg, hogy Pilisy István az Irányi Dániel beszédét cizálja a jubileumi czéczó ellen, a szerencsefiát idézi, avagy mást, hogy:

Felhöbe hanyatlott a drégeli rom,
Rá visszasüt a nap, ádáz tusa napja.

Polónyi Géza szól, hogy dicsérni jött Wekerle, nem temetni, de, óh, inkább temetést hirdetne, nagyobb dicséret volna.

Most Bozóky Árpád szónokol s egyszerre a kormánypárti függetlenségek sorából kitér Rátkay László, hogy ő a multakhoz hi marad, ő nem szavaz hódolatot a császárnak. Egy kis csoport vele tart.

A többiek azonban felállanak.

— Ellenpróbát! — kiáltják a balpárton.

Ez is megvolt. S mindjárt vége az estnek. Megszavaztatott a magyar képviselőház hódolata. Künt az éjszaka leszállott sötét szárnyával és a kaszárnyákban fujják már a trombitások a fáradt bakák megváltását, a pihenőre szóló jelt.

— Meleg vírstlit, — hangzik a ködös utcán.

Lassan elmennek a honatyák. Utjukban füstös csapszékéből egy grammofoon kiált kifelé:

Zug a vihar Késmárk felett,
Édes hazám Isten veled.

Üdvözlük a császárt.

— Ülés mind a két Házban. —

Budapest, november 27.

Első napja a képviselőháznak, amikor délelőtt-délután összesen nyolcz órán keresztül folyik a munka. Délelőtt szaporán nekilendül a tárgyalás: Sziklay Ottó, Maczky Emil, báró Thoroczky Viktor szólnak föl a költségvetés általános tárgyalása rendjén. A magyar beszédek sűrű horvát szóáradatok tarkázzák. Ugy egy óra felé azonban üresen marad a tábla, melyre a szót kérőket jegyzik s az elnök fölteheti a kérdést:

— Kérdem a Házat, méltóztatik-e a költségvetést általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadni? Azok, akik elfogadják, sziveskedjenek fölállani!

Némi horvát, nemzetiségi és balpárti kivételekkel természetesen az egész Ház föláll. S öt percznyi pihenő után a tárgyalás már a részletes vita során a kisebb tárczák tételénél tart.

Az udvartartás tételénél Nagy Györgynek voltak kifogásai, de a Ház persze nem találta ezeket a kifogásokat komolyaknak és elfogadta a tételt. Eztána még az Ertl János összeférhetlenségi ügyében sorsolták ki az ítélkező bíróságot, azután az elnök délután négy óráig az ülést fölfüggesztette.

A délutáni ülés elé nagy várakozással és érdeklődéssel nézett mindenki, mert köz tudomásu volt, hogy Wekerle Sándor ezen fogja javasolni, hogy a Ház megemlékezzék Ferenc József hosszú, dicsőséges uralkodásáról s jegyzőkönyvi kifejezést adjon legmélyebb hódolatának és tiszteletének. A balpárt részéről erőlyes ellenzést, ezzel kapcsolatban izgalmakat vártak, s erre a viharos tippre már négy órára színültig megteltek az összes karzatok. Az ülés-teremben — a tárgyalások megkezdése idején még kisebb az érdeklődés — összesen husz-huszonöt honatya ül nagy árván helyén. A vita horvát beszédekkel kezdődik, az emberek ezért figyelés helyett inkább a karzatokat nézik. (Ami valóban inkább érdemes dolog volt: Návay feje fölött, az aranyos gót ívek alatt, a villamos csillárok fényözönében, mosolygós asszonyfeknek egész virágoskertje trónolt.)

Am hamarosan a teremben is izzó lesz a

levegő. A képviselőházi költségek tételénél, amikor az elnök fölteszi a kérdést, kis fekete folt áll föl a kormánypárti padokról.

— Ellenpróbát! Ellenpróbát! — hangzik a kiáltás.

Návay elrendeli az ellenpróbát. Alig néhány főnyi különbség menti meg a tétel többségét.

A folyosón megszólalnak a csengők, szivarozás mellől szolgálattételre hívják be a képviselőket. A többségi padok megnépesednek. Kell is. Mert most a közös költségvetés tételénél a balpárt azt kezdi vitatni, hogy a szigorított házszabályok ezt mint közösgyűes kérdést kirekesztik a sürgősség hatálya alól. Návay megmagyarázza nekik, hogy nem, mert a költségvetés nem tekinthető közösgyűesnek s ezt az álláspontot a balpárt a májusi budgetvita alkalmával elfogadta, mert akkor sem emelt óvást az ellen, hogy a sürgősséget ezekre a tételekre is alkalmazták. A balpárt hosszabb házszabályvitát provokált volna, de az elnök a sürgősség értelmében fölhatalmazást kért arra, hogy a házszabályokhoz csak a maga belátása szerint engedélyezzen fölszólalást. A Ház megadta a fölhatalmazást s ezzel a vita ismét rendes mederbe zökkent: az egyes tételeknél rövid horvát és balpárti fölszólalások követték egymást.

Félnyolczra sűrűn megtelik a mező képviselőikkel, Návaytól Justh Gyula veszi át az elnöklést. Mozgolódás kél a karzatokon: most mindjárt következik a nagy esemény!

S valóban: Justh hamarosan berekeszti a vitát, Wekerle föláll és beterjeszti ismeretes indítványát. Alig kezdi meg beszédét, a horvátok és a nemzetiségiék tüntetőleg, testületileg kivonulnak. A beszéd után az alkotmánypárt, néppárt, a függetlenségi párt egy része: az újak, az ugynevezett konzervatívok tapsolnak. De fölűnik, hogy a függetlenségi párt másik része, a liberálisok hidegen viselkednek.

A támadást virágos szavakkal Nagy György kezdi, aki fölolvassa Kossuth Ferenc tíz évvel ezelőtt hasonló alkalomra mondott beszédét. A támadást folytatja Pilisy István. Majd Polónyi Géza fog szóba. Megvédi a miniszterelnök javaslatát, de ügyes, kertes szavakkal, úgy hogy az ellenzéknek szerez vele örömet. Polónyi után Rátkay László néhány rövid, súlyos szóval kijelenti, hogy ő nem fogadja el a javaslatot. A balpárt tapsol és vele együtt a függetlenségi párt egy tekintélyes része is. Még Bozóky tiltakozik az ellen, hogy a magyar parlament üdvözölje a császárt, azután az elnök fölteszi a szavazást.

A szavazás szenzációs eredménnyel jár. A Ház többsége elfogadja a miniszterelnöki előterjesztést, de a függetlenségi párt egy része nyíltan ellene szavaz. A kormány ellen szavazó függetlenségi pártiak közül a következőket sikerült összejegyeznünk: Rátkay László, Leszkay Gyula, Ráth Endre, Tutsek Sándor, Barabás Béla, Éber Antal, báró Sennyey Miklós, Szemeré Huba, Beck Lajos, Ferdinándy Béla, Sümegi Vilmos, Kubik Gyula, Kuszka István, Világhy Gyula, Szász József. A javaslat ellen szavazott Lengyel Zoltán és Endrey Gyula.

És ezzel vége is az ülésnek. Akik ott voltak, ennek az utolsó szenzációnak az impressziója alatt osztok szét.

Ma délelőtt a főrendiház is ülést tartott, melyen a főrendek elfogadták a miniszterelnök teljesen azonos szövegű előterjesztését Ferenc József üdvözlése tárgyában, mint amit a képviselőház elfogadott.

Részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése.

Délelőtt.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Hammersberg László és Raisz Aladár.

Az elnök: Megnyitja az ülést.

A sürgősség értelmében nyomban rátérnek a költségvetés tárgyalására.

A költségvetés.

Sziklai Ottó a mai nap első szónoka. A nemzetiségi szónokok beszédével polemizál. A nemzetiségi vezéreket veszedelmes elemnek mondja s energikus rendszabályokat sürget ellenük. Az ország közállapotairól beszélve, a vasuti szerencsétlenségeket az előző kormányok mulasztásának tulajdonítja. (Helyeslés.) Ha azok teljesítették volna kötelességüket, most nem volnának ilyen súlyos mizériák. (Helyeslés.) A mai kormány sikerének tudja be, hogy száz millióval tud többet költeni közszükségletekre, anélkül, hogy az adót egy fillérrel is emelte volna. Nem terjeszkedik ki az egyes törvényjavaslatok bírálására, mert azokról a maguk idejében kell vitatkozni. A róluk való előzetes vitát teljességgel meddő dolognak és merőben időrabló szalmacséplésnek tartja. A kormány rövid idő alatt, kevés pénzzel, igen sokat alkotott; bizalommal van iránta s a költségvetést elfogadja.

Modrusán Gusztáv horvátul a költségvetés ellen beszél.

Brediceanu Korjolan személyes kérdésben válaszol Sziklai Ottónak. Visszautasítja azt a megjegyzést, hogy a nemzetiségi vezérek a haza ellenségei. Ez alaptalan inszINUÁCIÓ. (Zaj.)

Maczky Emil: A költségvetés úgy koncepcziójában, mint számtani adatainak helyességében kifogástalan, ezért a törvényjavaslatot elfogadja. (Helyeslés.)

Az elnök: Ki következik?

A jegyző (kiáltva): Báró Thoroczky Viktor!

Maczky Emil: Még nem fejeztem be. (Nagy derűtlenség.) A balpárt szerepléséről szól. Nagy Györgyöt jó márcziusi szónoknak tartja, aminő szónokra szükségük van az ünnepi alkalmaknak, úgy annyira, hogy ha Nagy György nem volna, pénzért kellene beszélni. (Zajos derűtlenség.) A balpárti fiatalok, ha itéletük kiforr, be fogják látni, hogy a függetlenségi pártnak igaza volt. Kárhóztatja a nemzetiségiéket s figyelmezteti őket, hogy a magyar, végső esetben mindent kivívó erőfeszítéssel fogja megvédelmezni hazája területi épségét. (Helyeslés, a szónokot többen üdvözlük.)

Báró Thoroczky Viktor: Az annexió kérdésével foglalkozik. A két balkáni tartomány bekebelezését nem tartja szerencsés cselekedetnek, mert nemzetközi bonyodalmat okozott s mert Erisz-almája lesz a közvetlenül érdekelt államoknak. Az annexióval a Habsburgok az utóbbi korszakban elvesztett birtokukért kerestek kárpótlást. Belső dolgokról beszélve, kifogásolja, hogy a külföldiek nagy vagyont szerezhetnek Magyarországon, anélkül, hogy a honosságot megszereznék. Példaként fölhozza Hagenmachiert s Dreher. Híve az ingyenes állami népoktatásnak. A nemzetiségi kérdésben Mocsary Lajos fölfogásának a híve. (Zaj.) Bocsnát, ez fölfogás dolga.

Szentiványi Gábor: Még pedig hibás fölfogás dolga! (Derűtlenség.)

Báró Thoroczky Viktor: Sürgeti a nemzetiségiékkal való békét; a költségvetést visszautasítja.

Mazuranics Bogoszláv, majd Pribicevics Szevtozár horvátul a javaslat ellen beszél. (A horvátok olykor-olykor féktelen kiáltásban törnek ki.)

Az elnök az általános vitát berekeszti s a Ház a költségvetést általánosságban elfogadja. (Élénk éljenzés.)

Szünet után megkezdik a Ház a költségvetés részletes tárgyalását. Először a kisebb tárczákat tárgyalják.

A királyi udvartartás.

A királyi udvartartás költségeinél Nagy György kijelenti, hogy az udvartartás tizenegy millió háromszázezer korona költségét nem szavazza meg. Régi elvi kifogásaihoz hozzájárul, hogy a király ebből a pénzből a darabontokat megjutalmazta, továbbá, hogy hatvan éves osztrák császári jubileuma alkalmából magyar tisztviselők számára jubileumi keresztet alapított. Hiányzik a pénz elköltéséről beszámoló részletes kimutatás is. A budavári királyi palotában német fölírások, német lakások vannak és a gödöllői kastélyon rajta van a kétféle sas. Nem hajlandó megszavazni a király czivillistáját.

Buzáth Ferenc előadó hivatkozik arra, hogy a tétel törvényen alapszik.

A Ház a tételt megszavazza.

Összeférhetlenségi eset.

Ezután megválasztják az összeférhetlenségi ítélő-bizottság tizenkét rendes és három pótagját. A bizottság Ertl János képviselő összeférhetlen-

ségi ügyében fog ítékezni. A bizottság tagjaul hírsorsolják gróf Mailáth Gézát, Ballagi Aladárt, Földes Bélát, Vásárhelyi Dezsőt, Ivánka Oszkárt, Barabás Bélát, Buza Barnát, Markhot Aladárt, Nagy Ferenczet, Nagy Dezsőt, Vertán Endrét és gróf Teleki Arvédét, póttagokul pedig Petrisevics-Horvát Artur bárót, Bernáth Bélát és Kraszojevics Györgyöt.

A bizottság kisorsolt tagjai nyomban leteszik az esküt, amelyet az elnök s az egész Ház föllálva hallgat meg. A bizottság tagjai mindaddig a terem közepén maradnak, míg a jegyzőkönyvet hitelesítik, azután a házelnök vezetésével a számukra kijelölt helyiségbe vonulnak.

Az elnök háromnegyed két órakor a tárgyalást délután négy óráig felfüggeszti.

Délután.

— Kezdete délután négy órakor. —

Elnök: Návay Lajos.
Folytatják a költségvetés tárgyalása során a képviselőház tételének megvitatását.

A képviselőház költségeinek tételénél **Surmin György** horvátul beszél.

Hódy Gyula: Lemond a fizetéséről?
Surmin György a parlamenti ügykezelést kifogásolja. A tételt nem szavazza meg.

Supiló Ferencz horvátul beszél. Hevesen kikel a horvátokkal szemben tanúsított eljárás ellen. A horvát képviselőket semmibe sem veszik, még csak horvát gyorsírókat sem alkalmaznak. A tételt nem szavazza meg.

Roics Milán horvát felszólalása után **Návay Lajos** elnök elrendeli a szavazást. Felteszi a kérdést, elfogadják-e a Ház a tételt. Akik elfogadják, méltóztassanak felállni.

A képviselők egy része feláll.

Az elnök: Többség.
A balpárttól hangosan kiáltják: Kisebbség. Ellenpróbát. (Óriási zaj.)

Az elnök: Akik nem fogadják el, méltóztassanak felállni. (Megtörténik.)

Az elnök: Kisebbség. (Nagy zaj a balpárton. Felkiáltások: Többség! Számálják meg a szavazatokat!)

Molnár Jenő: A házszabályokhoz kérek szót.

Az elnök: Megállapítja, hogy a Ház a tételt megszavazta.

Molnár Jenő: A házszabályok előírják, hogy ha a többség tekintetében kétség merül fel, az elnök a szavazatok megszámlálásával szerezzen meggyőződést a szavazatok számarányáról. Új szavazás elrendelését kéri.

Az elnök kijelenti, hogy a szavazatok megszámlálását írásban kell kérni 100 képviselőnek. Erre nézve azonban semmi sem történt. Egyébként sem volt semmi kétsége.

Szmrecsányi György jegyző nagy zajban folytatja a szakaszok felolvasását.

A közös kiadások tételénél

Nagy György határozati javaslatot nyújt be, hogy a házszabályok értelmében rekeszse ki a Ház ezt a tételt a sürgősség alól és mondja ki, hogy ezt rendes tárgyaláson veszi újra napirendre. Hivatkozik **Andrássy** belügyminiszterre és **Kmetty Károlyra** és rámutat arra, hogy a házszabályok értelmében a sürgősség közönségre nem alkalmazható.

Az elnök megállapítja, hogy májusban is sürgősen tárgyalták a költségvetést és akkor a balpárt sem tett ellenvetést a sürgősség alkalmazása ellen. Erre a tételre nem alkalmazható a házszabály tiltó rendelkezése. Az csak azon költségvetésekre vonatkozik, amelyeket a közös kormányval egyetértően állapítottunk meg.

Bozóky Árpád a sürgősség alkalmazása ellen emel kifogást.

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter: Nagy György hivatkozott reá, kötelességének tartja a tényállást leszögezni. A most tárgyalás alatt lévő tétel nem közös ügy. A költségvetést pedig a házszabályok értelmében lehet sürgősen tárgyalni.

Kmetty Károly szintén reflektál Nagy György felszólalására. A belügyminiszteréhez hasonló álláspontra helyezkedik. Mint az új házszabályok megfelelő részéhez benyújtott módosítások szerzője kijelentheti, hogy a költségvetésre csakugyan nem vonatkozhat az a kivétel, melyet a törvény a közönségre megállapít.

Nagy György rámutat arra, hogy a cím is „közös költségek”-ről szól. Kéri határozati javaslatának elfogadását.

Az elnök: Ugy látja, hogy a felszólalások a tárgyalási idő kihuzását célozzák. Felhatalmazást kér, hogy a házszabályokhoz való felszólalás jogát akkor adja meg, amikor azt helyénvalónak látja.

A Ház a felhatalmazást megadja.

Supiló Ferencz horvát szónoklatot tart, melynek során tőle elnök a szót megvonja.

A tételt elfogadják.

A rendkívüli kiadások tételénél

Nagy György a tisztí fizetések felemeléséről kezd beszélni.

Az elnök: Ezt a tételt a rendes kiadások tételével között már megszavazta a képviselőház. Nem engedem meg, hogy arra utólag visszatérjen a képviselő ur.

Nagy György tovább beszél a tisztí fizetésekről, amire elnök megvonja tőle a szót.

A megszállott tartományokba küldött csapatok költségének tételénél

Molnár Jenő rámutat az annexió következményeire és hevesen támadja a külügyi kormányt. A tételt nem szavazza meg.

Bozóky Árpád hasonlóképpen nem szavazza meg a tételt, mert a boszniai politika merőben elhibázott és a magyar nemzet érdeke ellen való.

Markos Gyula többször közbeszól, amire az elnök rendentasítja.

Bozóky Árpád: Kikaparjuk a tüzből a gesztenyét és az megint Ausztriáé lesz. Ezért nem szavazza meg a költségvetést.

Supiló Ferencz horvát szónoklata után

Lukinics Ödön folytatja a zagyva szóáradatot.

Gróf Batthyány Tivadar: Addig, amíg a boszniai kérdésben diplomáciánk el van foglalva, hazafias kötelességnek tartja azt, hogy annak a működését most itt ne vitassák s ezzel ne tegyék nehezebbé a külügyi politika helyzetét. A kritika jogát fentartja magának későbbre. Ami magát a visszacsatolást illeti, a királyi hitlevél és királyi eskü megszája, hogy Bosznia Magyarországhoz tartozik s előre tiltakozik az ellen, hogy ezt az összetartást bármilyen oldalról meg akarják bolygatni. Azzal a törekvéssel, hogy a horvát kisebbség a szerb többség terrorizálásával egy Nagy-Horvátországhoz kanyarítsa hozzá Boszniát, az egész magyar nemzet szemben fog állani. (Éljenzés. Nagy zaj a horvátok közt.)

Pribicevics Szvetozár horvátul reflektál erre, majd

az elnök a vitát bezárja. A Ház a tételt elfogadja.

A horvátországi közigazgatás szükségleteinél

Surmin György, Supiló Ferencz horvát felszólalása után a Ház a tételt elfogadja.

A miniszterelnökség tételénél

Surmin György szólal fel ismét horvátul.

A Ház a tételt elfogadja.

A rendelkezési alaptételénél

Supiló Ferencz horvátul beszél, közben azt mondja, nem szavazza meg a tételt, mert a miniszterelnök tolvajok zsebet tölti meg vele.

Valaki ezt a mondatot hevenyészve lefordította magyarra, amire szörnyű vihar tört ki.

— Mit mondott? Gazember! Gyáva csirkefogó! — kiáltoztak felette.

Az elnök megkérdezi a Házról, hogy akarja-e, hogy **Supiló** jegyzőkönyvi megrovásban részesítsék?

A többség ezt akarja, amire az elnök kihirdeti, hogy a képviselőház az elkövetett súlyos sértés miatt **Supilót** jegyzőkönyvileg megrovja.

Több tételt vita nélkül fogad el a Ház.

Ferencz József üdvözlése.

Időközben **Návay** helyet **Justh Gyula** foglalja el az elnöki széket.

Félnyolczkor az idő előrehaladottságára való tekintettel a költségvetési vita folytatását holnapra halasztják s az elnök előterjeszti **Vaszary Kólos** meghívását, melylyel a képviselőházat a **Mátyás-templomban** december 2-án tartandó finnépélyes misére meghívja.

Wekerle Sándor miniszterelnök: T. Ház! A nemzet és királya közötti félreértés szomorú korszakára esik ő felsége trónöröklése és uralkodásának kezdete, de annak hosszú folyamata alatt megerősödött alkotmányos érületünk, parlamentaris életünk s rakattak le újból nemzeti fejlődésünk alapjai. (Élénk helyeslés.) Méltó azért, hogy hálaival emlékezzünk meg a Gondviselés ama ritka kegyelméről (Élénk helyeslés), hogy oly hosszú életet és uralkodást engedett felséges királyunknak s hogy akkor, midőn azt merem mondani, az egész művelt világ tisztelete nyilvánul meg előtte, mely tiszteletünknek s hódolatteljes ragaszkodásunknak jegyzőkönyvünkben mi is kifejezést adva, (Helyeslés.) az a benső óhaj töltson el bennünket, hogy nemzetünknek öröme soká éltesse s tartsa meg a trónon felséges urunkat a mindenható. (Hosszantartó éljenzés és taps.)

Nagy György: A balpárt nevében tiltakozik a miniszterelnök indítványa ellen. 1848. december 2-ika csak a császári trónt szerezte meg az uralkodónak. Kérde: azért ontotta-e vérét a magyar nemzet 48-ban, hogy mi az egész harez jogosságát egy határozattal megsemmisítsük? A mai határozat után egy egész világ fogja elválasztani a többséget azoktól, akik ragaszkodnak az alkotmányhoz: a tradíciók és a politikai tisztesség világa.

Az elnök rendentasítja Nagy Györgyöt.

Nagy György ezután fölolvassa a Ház a beszéletét

melyet **Kossuth Ferencz** tíz évvel ezelőtt hasonló alkalommal tartott.

Pilis István tiltakozik a miniszterelnök indítványa ellen.

Polónyi Géza konstatálja, hogy sokkal megfelelőbb lett volna, hogyha a képviselőház más alkalmat, például a király születésnapját választja ki alkalmat az üdvözlésre. De miután azt látja, hogy **Wekerle** előterjesztése nincsen az ominózus dátummal, december 2-ikával, semmiféle közelebbi vonatkozásban s az tulajdonképpen nem is bir formális indítvány jellegével, azt hiszi, hogy nincs ok annak a visszautasítására.

Bozóky Árpád szintén tiltakozik a császárijubileum megünnepelése ellen.

Rátkay László: Csak a maga nevében tesz előterjesztést. Miután a politikai helyzet a függetlenségi párt kormányrajutásával nem változott, **Wekerle** javaslatát nem fogadja el.

Az elnök fölteszi szavazásra a kérdést: — Azok, akik a miniszterelnök ur előterjesztéséhez hozzájárulnak, sziveskedjenek föllállni!

A Ház egy része fölláll. A függetlenségi párt tekintélyes része ülv marad.

Fölkeltások: Ellenpróbát! Ellenpróbát!

Az elnök elrendeli az ellenpróbát. A függetlenségi párt tagjai közül számosan a balpárttal szavaznak. A képviselőház többsége azonban hozzájárult **Wekerle** előterjesztéséhez. Az ülés vége háromnegyed kilenczkor.

II.

A főrendiház ülése.

— Kezdődött délelőtt tizenegy órakor. —

Elnök: Gróf **Desseffy Aurél**.
Jegyző: Gróf **Vigyázó Ferencz**.
Az elnök: Megnyitja az ülést.

Az elnöki előterjesztések során bejelentette, hogy december 2-ikán az uralkodó jubileuma alkalmából istentisztelet lesz a budavári **Mátyás-templomban**, amelyre a hercegprímás a főrendeket is meghívta. Az elnök kérte a főrendeket, hogy az istentiszteleten minél számosabban jelenjenek meg.

Hódolat a királynak.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Méltóztassék megengedni, hogy nagyméltósága, az elnök ur előterjesztésével kapcsolatban fölemlíthessem azt, hogy a nemzet és királya között levő félreértés szomorú korszakára esik felséges urunk trónöröklésének és uralkodásának kezdete, de hogy ennek hosszú folyamata alatt erősödött meg alkotmányos érületünk s parlamentaris életünk és rakattak le újból nemzeti fejlődésünk alapjai. Méltó azért, hogy hálaival emlékezzünk meg a gondviselésnek arról a ritka kegyelméről, hogy oly hosszú életet és uralkodást engedett felséges urunknak és hogy ezen alkalommal legmélyebb tiszteletünknek, hódolatteljes szereznekívánatainknak jegyzőkönyvileg is kifejezést adva, az a benső érzés töltson el mindnyájunkat, hogy soká éltesse, soká tartsa meg trónunkon a magyar nemzet igaz öröme felséges urunkat a Mindenható. (Élénk helyeslés.)

Az elnök: A mint a miniszterelnök ur előterjesztéséből is méltóztattak hallani, felséges apostoli királyunk december 2-án tölti be trónralépésének 60-ik évfordulóját. Népeink tiszteletétől és ragaszkodásától környezve. Óseinktől drága hagyományként öröklött hűséggel tekintett a magyar nemzet mindig koronás királyára. Midőn ez alkalommal is kifejezést kívánok adni ő felsége magas személye iránt táplált ragaszkodásunknak, a méltóságos főrendek bizonyára örömmel járulnak a miniszterelnök ur indítványához és őszinte szerencse- és üdvökívánataikat iktatják jegyzőkönyvünkbe, koronás királyunk iránt bensőleg érzett hódolatunk és iránta táplált hálás elismerésünket. (Élénk helyeslés.)

Ezután vita nélkül megszavazták a csekkről és a kereskedelmi üzlet-átruházásokról szóló törvényjavaslatot.

A kivándorlás.

Gaál Jenő kifogásolta, hogy a társadalom közreműködésének nem biztosít elég teret ez a törvényjavaslat. Ő úgy látja, hogy ez a javaslat nem ad módot a belügyminiszternek arra, hogy a vidéken is szervezen kivándorlási bizottságokat. Ha így helyesen értelmezi a javaslatot, akkor e hiány pótlása céljából a részletes tárgyalás során módosítást fog indítványozni.

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter: Nagyméltóságú elnök ur! Méltóságos főrendek! A t. előtem szólott főrend felszólalásának tartalmát én teljesen helyeslem. Valamint helyeslem azt az intenciót, amely őt vezeti, osztom azt a nézetét, hogy igenis helyes és kívánatos, sőt szükséges az, hogy a társadalom támogassa a közigazgatást kivándorlási feladatai körül. Teljesen meg vagyok győződve

arról, hogy ha ez nem történik meg, akkor a közgazgatás kielégítő eredményeket nem fog elérni. A kérdés csak az, hogy szükséges-e ezt a törvényben kifejezni, igen vagy nem. Nézetem szerint erre semminemű szükség nincs. Ez a kérdés éppen azon memorandum alapján, amelyet t. barátom felemlített, a képviselőház kivándorló bizottságában is alaposan megtárgyaltott és ott olyan egyhangu megállapodás létesült, hogy erre szükség nincs és pedig azért, mert itt csupán törvényes kényszer semmit sem használ. Hogyha a társadalomban nincs meg annak érzete, hogy szükséges a részvéte, akkor hiába mondja ki a törvény ezt. Ha a társadalom belátja a kivándorlás nagy fontosságát és segédkezni akar a közgazgatásnak, akkor törvény nélkül is elérjük a kívánt eredményt. Az a czélom, s ezt ott is kijelentettem, hogy a kivándorlási tanács segítségével a vidéken a társadalmat megszervezzem és egy organikus kapcsolathoz hozom a kivándorlási tanácsal. Ehhez azonban, amint mondtam, törvényes kényszer nem szükséges; előtanulmányok már meg is történtek, megvan a tervzet és én meg vagyok győződve, hogy életre és jó munkát fog végezni azon így, a társadalom iniciatívájából eredő öntevékenység. (Helyeslés.)

Az elnök kérdi Gaál Jenőt, hogy beadja-e indítványát?

Gaál Jenő arra hivatkozva, hogy indítványát ugyanis aligha fogadják el, kijelenti, hogy indítványát nem adja be.

A Ház a kivándorlási javaslatot változatlanul megszavazza. A székesfőváros fejlesztéséről, vízi berendezésekről s a borhamisításról szóló törvényjavaslatokat vita nélkül megszavazták, és ezzel az ülés véget ért.

Az adóreform.

— Városok képviselőinek értekezlete. —

Budapest, november 27.

A törvényhatósági és rendezett tanácsú városok országgyűlési képviselői márczius 10-én tartott értekezletükön megbízták az adóügyi hetes albizottságot azzal, hogy a pénzügyminiszterrel olyan megállapodásokra igyekezzenek jutni, melyekkel a városok érdekeibe ütköző és pénzügyeikre hátrányos javaslatokat lehetőleg olyképp módosítsa, hogy az adóreform a városok képviselői képességükhöz igazságosan arányosítható. Az albizottság május hó 20., 22., 23., 26. és 27. napján tartott ülésein tárgyalta mindazon kérdéseket, melyeknél városaink és lakosságának adózása szempontjából szükségesnek látta a törvénytervezet módosítását. Thaly Kálmán a legutolsó értekezlet határozata folytán ma délután fél négy órára hívta össze a városi képviselőket értekezletre. Az értekezleten a kormány képviselőiben Wekerle Sándor miniszterelnök, a pénzügyminisztérium képviselőiben Papp Mihály miniszteri osztálytanácsos jelent meg. Az értekezleten résztvettek Barabás Béla, Babocsay Sándor, Endrey Gyula, Gotthard Sándor, Holló Lajos, Kmety Károly, Leitner Adolf, ifj. Madarász József, báró Mannsdorfi Géza, Malatinszky György, Németh Imre, Polónyi Géza, Pleininger Ferencz, Szabó Kálmán, Szász József, Szentiványi Gábor, Szokoly Tamás, Szontagh Andor, Sziklay Ottó, gróf Uchritz Amadé Emil és Vázsonyi Vilmos.

Thaly Kálmán elnököl a tanácskozáson, aki megnyitva az ülést, üdvözölte a megjelenteket. Bejelentette, hogy az adóügyi bizottság megfelelő kötelezettségének és felhívta ifj. Madarász József jegyzőt a múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasására.

Madarász József jegyző felolvasta a jegyzőkönyvet, amelyre észrevételt nem tettek.

Thaly Kálmán bejelentette, hogy a pénzügyminiszternek az adóügyi bizottság ülésén tett nyilatkozatait könyomatta és az érdekelt képviselőknek megküldötte.

Elsőnek Polónyi Géza szólalt fel, aki előadásra ajánlotta az albizottság jelentését. A pénzügyminiszter hajlandónak nyilatkozott az adóügyi és a háztartási bizottságok tárgyalásai során minden méltányos módosítást elfogadni és jóakarát tanúsította azért is, hogy az albizottságnak igen sok és lényeges óhaját teljesítette. Utal arra, hogy a pénzügyi bizottságban egy áramlat nyilvánult meg, amely a nagytöke és a pénzintézetek ellen látszik irányulni, tényleg azonban végeredményben a magyar államipolgároknak tömegyűjtését és mindenekfelett az állampapíroknak árúlyamát befolyásolja kártékonyan. Ezen áramlattal szemben kéri a pénzügyminisztert, hogy ragaszkodjék eredetileg elfoglalt álláspontjához és biztosítsa őt az álláspont védelmében a városi képviselők támogatásáról.

Kmety Károly a városok háztartására vonatkozólag a szerves rendezés javaslatát várja. Azt hitte,

hogy ez a rendezés az adóreformmal junktim fog megtörténni. Az a kétmillió korona, amelyet a költségvetés tartalmaz a városok segítésére, csupán csepp a tengerben. A városok tönkremennek a pótdadó terhe alatt.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Az adóreform és a városok háztartásának rendezése között semmiféle junktimot soha fel nem állított és akkor, amikor ő egyike azoknak, akik az adóreformot és annak keresztülvitelét a legjobban kívánják és sürgetik, midőn ezen szociális törvényalkotásra égető szükség van, nem is menne bele, hogy egy nem tőle függő, hanem a belügyi tárca keretébe tartozó törvényjavaslat alkotása ezzel a reformmal hozassék szoros kapcsolatba. Kijelenti, hogy a városok háztartásának rendezése nem pénzügyi kérdés, hanem az adminisztráció körébe tartozik. A városok háztartása rendezésének egyik lényeges feltétele, hogy a kvalifikáció szempontjából vizsgáltsák meg a tisztii személyzetnek, különösen a rendezett tanácsú városok tisztviselői személyzetének a szükségessége és megfelelősége. Az 1909. évi költségvetésbe beállított két millió koronát a városok felségélyezésére ő sem tartja egy végleg lezárt összegnek; az elegendő lesz, amennyire az ország pénzügyi viszonyai meg fogják engedni.

Vázsonyi Vilmos: A pénzügyminiszter kimutatásából azt látja, hogy csupán csak egyetlenegy adó nem lesz állításáról van szó, a földadóról, amely tehát a földbirtokosok helyzetét könnyíti. A városok képviselőinek ez ellen nincs kifogásuk, nem irigylük a földbirtokosokat. Ők csak azt kívánják, hogy az elmaradt jövedelmet ne a városok lakosságán vegyék meg. A létminimumot felemelték ugyan 800 koronára a jövedelmi adónál, de ez a felemelés nem elegendő, mert hiszen a szomszédos Ausztriában 1200 korona a létminimum. Ausztria a saját adóreformjának a megalkotásánál az osztrák ipart és kereskedelmet akarta Németországnak szomszédos országaival versenyképessé tenni. Ezt a szempontot nekünk még inkább szem előtt kell tartanunk. A pénzügyminiszter legalább a városok lakóira nézve felemelhetne volna a létminimumot. Kérdi, nem lehetne-e a keresetadónál is egy enyhe progressziót alkalmazni.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Kijelenti, hogy a kapacitációtól sohasem zárkózik el, sőt kéri a képviselőket, hogy a legbehatóbban tanulmányozzák a javaslatokat, csak arra kéri őket, hogy túlzástól tartózkodjanak. Visszautasítja Vázsonyinak azt az állítását, mint hogyha őt a városok ellen való tendencia vezette volna az adójavaslatoknál. Hivatkozik arra, hogy ő a városok iránt mindig a legnagyobb jóindulattal van, amint azt több ízben tettekl is bebizonyította. (Helyeslés.) A létminimum tekintetében nem lehet különbséget tenni a városok és az ország többi része között. Ilyen különbséget nem is tettek sehol. Nem áll az sem, hogy csakis a földadónál volna tényleges leszállítás, mert a terhek csökkentek a házadónál is, először magának a házbéradó kulesnak sok helyen és így a fővárosban is történt mérséklése folytán, másodsor pedig azzal, hogy míg az általános jövedelmi pótdadónak kivétési kulesa a székesfővárosban az 5%-ot meghaladja, nagyobb városokban pedig 4% körül mozog, addig az ennek helyébe lépő jövedelemadó a székesfővárosi pótdadó kulesát sehol el nem éri. Nagyon félnek egyesek a keresetadónak 4 és 5%-os kulesától. Azt hiszi, hogy akik ilyen aggodalomban vannak, túlságosan biznak az adómórában. Őt pedig 38 esztendő tapasztalata az ellenkezőről győzte meg. Téves feltevések az is, hogy az ipari és kereskedelmi foglalkozásokra a keresetadó mellett jövedelmi adót, vagy megfordítva, jövedelemadó mellett kereseti adót alkalmazni nem lehet. Mert az iparban és kereskedelemben ugyancsak az a töke adózik, amely az ingatlanokban fekszik és amelyet az egyének ügyessége, a munka, a szorgalom gyümölcsöztet.

Vázsonyi Vilmos: És a szabadioglalkozások?

Wekerle Sándor miniszterelnök: Kivéve a szabadioglalkozásokat. Azoknál lehet arról beszélni, hogy a kettő egybeesik. A keresetadó kulesát nem szállíthatja le, mert, habár pénzügyminiszternek nem szoktak ilyenmit elhinni, emondhatia, hogy igen boldog lenne, ha a keresetadó eredménye a reform után ugyanannyi volna, mint jelenleg. Erről szó sem lehet, sőt a kormány számításai szerint a keresetadórak és a jövedelmi adónak együttes összege 5,000,000 korona veszteséget jelent, mivel 76%-a az adóalanyoknak a létminimum folytán adómentessé válik. Ismétli, hogy a kritikát szívesen fogadja, sőt kéri. Azt hiszi, hogy a javaslat tárgyalásánál még lehet enyhítéseket, vagy javításokat keresztülvinni, de ez csak úgy lehetséges, ha az illetékes tényezők túlságos követelésekkel nem állanak elő. (Helyeslés.)

Holló Lajos bejelentette, hogy a háztartási albizottság szintén ülést tartott a miniszterelnök és a helyigminiszter megbízottjának részvételével. Résztelenen foglalkozott az egyes háztartási kérdésekkel és odakonkludált, hogy az egész ügyet, a kormány hozzájárulásával, még egyszer kell tárgyalás alá venni s ebben az irányban az albizottság a plénumnak előterjesztést fog tenni.

Szász József felszólalása után a bizottság a jelentést tudomásul vette és elhatározta, hogy a ház-

tartási albizottság jelentését, annak elkészítése után, tárgyalni fogja.

Ezzel az értekezlet véget ért.

Budapest, november 27.

Hazaáruló horvát képviselő. Zágrábból jelentik, hogy a vizsgálóbíró most egymásután hallgatja ki a nagyszerb propaganda vádja alatt letartóztatott szerbeket. Híre jár, hogy két horvát képviselő — az egyik Pribicevics Szvetozár — erősen kompromittálva van, úgy, hogy a bíróság legközelebb megkeresést fog intézni a képviselőházhöz kiadatásuk iránt.

A magyarellenes meetingek Romániában. Bukarestből jelentik, hogy a magyarellenes meetingek egymást követik Romániában. Legutóbb Corabiában volt nagy népgyűlés, mely a következő határozati javaslatot fogadta el: A corabiai polgárok tiltakoznak a Kárpátokon túli román testvéreknek a magyarok által való elnyomatása és a Romániának Ausztria-Magyarország által való kizsákmányoltatása ellen. A népgyűlés egyidejűleg felhívja a kormányt, hogy tegyen lépéseket aziránt, hogy a magyarországi román testvérek sorsa enyhíthessék, továbbá felhívja a román sajtót, hogy indítson akciót arra, hogy az osztrák-magyar áruk mindaddig bojkottáltassanak, amíg Ausztria-Magyarország méltányos kereskedelmi szerződést nem köt Romániával. A gyűlés végül üdvözlő táviratot küldött Vlád Auréliának.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Versecz tisztviselői a főispánnál. A verseczi tisztviselők fizetésrendezése ügyében Versecz városa tisztviselői kara dr. Rezucha István polgármester vezetésével ma tisztelgett dr. Nechrebecky György főispánnál és arra kérte, hogy emelje fel szavát a kormánynál avégett, hogy a városi tisztviselők fizetése is éppen oly módon rendeztesék állami segéllyel és törvényhozás útján, miként a megyei tisztviselők fizetését rendezték az állami tisztviselők fizetésének megfelelően s illetékes helyen hasson oda, hogy azt a két millió koronát, amelyet a kormány felvett az 1909. évi állami költségelirányzatba a városok segélyezésére, a kormány tisztán a városi tisztviselők fizetésének kiegészítésére fordítsa. Dr. Nechrebecky főispán megígérte a tisztviselői karnak, hogy a kormánytól ez ügyben közre fog járni annyival is inkább, mert tudja, hogy a kormány teljesen belátja a városi tisztviselők ebbeli kérésének jogosultságát, mert a városi tisztviselők épp oly képzettséggel bírnak, mint a megyei és állami tisztviselők és épp ugy állami funkciókat végeznek, mint amazok — mondhatni — sokkal nehezebb viszonyok között. A tisztviselői kar körében a főispán kijelentései teljes megnyugvást kelteettek.

Maros-Torda vármegye közgyűlése. Maros-Torda vármegye ma délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott Ugron Gábor főispán elnöklésével, amelynek napirendje előtt Báró András interpellációt intézett az alispánhoz a székely kirendeltségnek azon intézkedése miatt, hogy ingyen jogsegélyt ad a népnek. Az által, hogy az ügyvédek ingyen teljesítik ezt, a jogzok jövedelmükben megkárosíthatnak. Az alispán azt válaszolta, hog azt senki sem kifogásolhatja, ha a nép ingyen jogsegélyhez jut. A közgyűlés az alispán kijelentését tudomásul vette. Ezután az új közegészségügyi törvény életbeléptetését, a körorvosok új besorozását és fizetését állapították meg.

EGYHÁZAK.

— (Evangelikus isteni tiszteletek.) Advent első ünnepén, jövő vasárnap délelőtt tíz órakor a Fásori, tizenegy órakor a Deák-téri evang. templomban ünnepi istentisztelet tartatik, az Ur szent vacsorájának kiosztásával. E vasárnaptól kezdve pünkösdig mind két templomban minden vasárnap és ünnepnap délután négy órakor rövid beszéddel összekötött isteni tiszteletet is tartanak.

A balkáni események.

Budapest, november 27.

A tegnapi riasztó hírek után ma feltűnő kevés háborus hírt hozott a táviró. Sőt minden jel arra mutat, hogy egyelőre nincs mit tartani nagyobb bonyodalomtól, mert Belgrádban és Cetinijében jobb észre tértek és egyelőre be akarják várni a nemzetközi konferencia eredményét. A további politikai alakulások tehát ama tárgyalásoktól függenek, melyek most Bécs és Pétervár között folynak a nemzetközi konferencia megtartása érdekében. Ha sikerülni fog oly közvetítő javaslatot találni, melynek révén a monarchia részt vehet a konferencián, akkor a béke biztosítva van, mert egy nemzetközi megállapodás után, melyet egész Európa szankcionál, nem fognak sem Belgrádban, sem Cetinijében háborus kalandokba merészkedni, mert akkor tudni fogják, hogy Európa részéről semmiféle támogatásra sem számíthatnak.

Igen fontos az a távirat is, melyet ma a konstantinápolyi ifju-török bizottság intézett a szaloniki komitézhez, melyben utasítja, hogy a bojkott-mozgalmat lokalizálja. Ugy látszik, Konstantinápolyban az utolsó perczen meggondolták a dolgot és jobbnak látták eltérni az eddigi merev állásponttól.

Mai hireink a következők:

A török konfliktus.

Konstantinápolyból jelentik, hogy Pallavicini örgróf osztrák-magyar nagykövet rosszul érzi magát s ennek következtében tegnap nem ment a portára. Helyette a második dragomán jelent meg a nagyvezérnél. A helyzet változatlan.

A „Vossische Zeitung“ tudósítója jelenti Konstantinápolyból, hogy Pallavicini örgróf, osztrák-magyar nagykövet Bécsből újabb utasításokat kapott, s ezért maradt el a nagyvezérnél bejelentett látogatása. Nyilván az az oka a látogatás elmaradásának, hogy a mostani kormány tehetetlen és képtelen az ország törvényeinek érvényt szerezni. Ilyen körülmények között valószínű, hogy az osztrák-magyar külügyi kormány az ifjutörök bizottsághoz fog fordulni. A kérdés sulypontja egyébként nem Konstantinápolyban, hanem Londonban van, mert onnan irányítják Törökországot. Olyan nagy az az agitáció Ausztria-Magyarország ellen, hogy egészen komoly körökben sem tartják kizártnak a háboru kitörését s azt hiszik, hogy Ausztria-Magyarország hadat fog izenni Törökországnak. Annyi bizonyos, hogy ezekben a körökben szinte lelkesednek a háboruért s erősen bizakodnak benne, hogy Anglia támogatni fogja Törökországot.

A nagyvezér tegnap kihallgatáson fogadta a „N. Fr. Pr.“ levelezőjét, aki megkérdezte, hogy mi igaz abból, hogy magához hívatta a kikötőmunkások igazgatóját, aki azonban nem jelent meg.

— Nem idéztem meg senkit — felelte a nagyvezér — de elrendeltem, hogy a teherhordók a rakparon heverő osztrák és magyar árukat vigyék el. A Lloyd-hajókon levő árukat illetőleg a döntés még nem történt meg.

A levelező erre a nagyvezér rendelkezéseit és a helyzetet illetőleg, a Lloyd-társaság vezérigénykéhez intézett kérdést, akitől röviden ezt a választ kapta:

— Nagyon rossz!

A Vossische Zeitung Konstantinápolyból keltezett ama jelentésével szemben, amely szerint az osztrák-magyar kormány az volna a szándéka, hogy a porta tehetetlenségére való tekintettel az ifju-török bizottsághoz forduljon, a Pol. Korr. abban a helyzetben van, hogy mérlezkadó helyen szerzett információk alapján megállapíthatja, hogy e jelentés minden alapot nélkülöz. A bécsi kabinet a függő kérdésekről kizárólag a császári ottomán kormányval tárgyal.

Angol gyanúsítások.

A „Times“ szerint Boszniában zavargások vannak kitörőfélben. A lakosság e jelentés szerint el van keseredve, mert osztrák-magyar járőr csapatok kegyetlenkedtek mohamedán asszonyokon.

E hirre vonatkozólag Bécsben kijelentik, hogy a „Times“ híre mohamedán asszonyok bántalmazásáról, teljességgel alaptalan koholmány. Semmiféle olyan esemény nem történt, sem Boszniában, sem Hercegovinában, ami csak legtávolabbról is megmagyarázhatóvá tenné az ilyen hamis híreszteléseket, amelyek nyilván a londoni publicisztika méregkeverő konyhájából kerültek ki.

A bécsi török ügyvivő a helyzetről.

Hikmet bey, bécsi török ügyvivő tegnapelőtt és tegnap látogatást tett a külügyminisztériumban. Első alkalommal báró Aehrenthal külügyminiszter fogadta, tegnap pedig báró Call osztályfőnökkel folytatott beszélgetést. Az ügyvivő egy újságíró előtt a következő kijelentést tette:

A török kormány Ausztria-Magyarországgal a legjobb s legkonciliánsabb viszonyt kívánja fenntartani és minden törvényes eszközt föl akar használni a bojkott enyhítésére. A török konferencia programjára vonatkozólag megjegyezte az ügyvivő, hogy azt a török kormány már a hatalmak elé terjesztette. Ausztria-Magyarország is tudomással bír arról, hogy mely pontokra fektetnek a törökök különös súlyt. Ha Ausztria-Magyarország a török kívánások teljesítéséhez segítséget nyújtana, az bizonyára nagyon kedvező hatást tenne Törökországban. Arra a kérdésre, vajon Törökország részéről nem köttetett-e Szerbiával és Montenegróval entente, amelynek érdekében Novakovic és Vukotic Konstantinápolyban fáradoztak, a következőket jelentette ki az ügyvivő:

— Semmi esetre sem lehet szó olyan ententeről, amely Ausztria-Magyarország ellen irányulna. Azt tudom, hogy konstantinápolyi illetékes körökben Szerbiának, valamint Montenegrónak azt a tanácsot adják, hogy bölcsen és mérséklettel járjanak el és tartsák fenn a nyugalmat.

Arra nézve, hogy miként vélekedik Törökország a Szerbia és Montenegró által kívánt kompenzációkról, kijelentette a török ügyvivő, hogy ebben a kérdésben az Ottomán-kormány és Ausztria-Magyarország között nem forog fönn ellentét.

Az ügyvivő ezekkel a szavakkal fejezte be az interview-t.

— Minden okom meg van rá, hogy az itteni külügyminisztériummal való tanácskozásaim eredményével meg legyek elégedve és bizalommal remélem, hogy a két állam közötti harmonia növekedni fog.

Olasz tüntetések Ausztria ellen

Rómából jelentik, hogy a Costanzi-színház szerdai előadásán, amelyen az aostai herceg is megjelent, a közönség óriási tüntetést rendezett az osztrákok ellen. A nagyszámban jelenlevő diákok felugráltak helyeikről és úgy ordítottak:

— Le Ausztriával!

— Élien Trient és Trieszt!

Azután viharosan követelték, hogy a zenekar a Garibaldi-himnuszot játssza. A színház-igazgatóság ezt azonban nem engedte meg, mire a diákság most már a közönség részvételével ujból tüntetni kezdett. Az aostai herceg a zene-bona közben elhagyta a színházat. A kedden este lefolyt utcai tüntetések alkalmával, amikor a lármázó tömeg az osztrák-magyar nagykövetség palotája elé ért és ott az erkélyen megpillantották Lützow gróf nagykövetet, rákiabáltak:

— Vonuljon vissza! Ez provokálás!

A nagykövet egy ideig nem tett eleget a csöcselék óhajításának, később azonban felesége kérelmére, mégis visszavonult. A nekivadult tömeg ezután a nagykövetségi palota néhány ablakát bevverte és utóbb a közeledő carabinieri elől elmenekült.

Az összes római lapok, a szocialista

„Avanti“ is, elítéli a diákoknak a nagykövetségek előtt rendezett tüntetését és felszólítja a tüntetőket, hogy a vendégjog szentségét, amelyet a nagykövetségek élveznek, tiszteletben tartsák. Több kisebb városból is jelentenek diáktüntetések, amelyek azonban jelentéktelenek voltak. A Piazza Colonna, ahol a nagykövetség épülete van, tele van rakva katonasággal.

A köztársasági párt központi szövetsége Barzilai indítványára elhatározta, hogy vasárnap tiltakozó tüntetést rendez Olaszország külpolitikája ellen, amelyen pártkülönbség nélkül, az összes politikai egyletek részt fognak venni. A római politikai egyletek a köztársasági párt által felvetett tüntetés eszméjét kivétel nélkül elfogadták. A tüntetés, ha megengedik, vasárnap délután lesz.

Péter királyt szélütés érte.

A Daily Express belgrádi értesülése szerint Péter királyt szélütés érte. Péter király betegsége annyira aggasztó, hogy számolni kell a király hamaros lemondásával. Hivatalosan azt közlik, hogy a király influenzában betegedett meg, ellenben a valóság az, hogy Péter királyt az utóbbi napok izgalmai miatt szélütés érte s még most is nehezebbre esik a beszéd. A király a szélhűtés után olyan lelkiállapotban volt, hogy amnesztiát akart adni azoknak a foglyoknak, akik fogságukban szélhűtést kaptak vagy súlyos köszvényben szenvednek. A kormány figyelmeztette a királyt, hogy az efaíta megkegyelmezés rossz vért fog szülni s erre a király úgy módosította az amnesztiát, hogy kiterjesztette a vak vagy béna foglyokra is. Belgrád azóta hemzseg a kiszabadult koldusoktól.

A bojkott.

Párisból jelentik, hogy beavatott körökben beszélnek, hogy a francia kormány tegnap kapta meg az osztrák-magyar monarchia külügyminisztériumának jegyzékét, melyben arra kérte a francia külügyminisztériumot, hogy érvényesítse befolyását a portánál az osztrák és magyar áruk bojkottjának megszüntetése céljából. A francia kormány az a felfogása, hogy ez a kérdés tisztán és kizárólag gazdasági érdeke Ausztria-Magyarországnak, noha politikai okokból támadt a török nép körében az a mozgalom, amelyből a bojkott keletkezett. Viszont Ausztria-Magyarország maga is sokat tehetne a bojkott megszüntetésére, ha a konferencia tervét elfogadná.

Perából jelentik a Lokalanzeigernek, hogy tegnap a nép ismét megakadályozta az osztrák posta alkalmazottait a szállítmányok és csomagok kirakodásában. Minden jel arra vall, hogy a hatóságok elősegítették a bojkottot.

A konstantinápolyi ifju-török bizottság táviratilag felszólította a szaloniki bizottságot, hogy csilapítsa az osztrák és magyar áruk ellen irányuló bojkottot.

Milovánovics jelentése.

Milovánovics külügyminiszter tegnap hosszú kihallgatáson referált a királynak, majd a minisztertanácsnak külföldi utjáról. Ma is együtt volt a minisztertanács és foglalkozott a külügyminiszter jelentésével. A mára tervezett titkos ülést kedden fogja megtartani a szkupstina, mert a kormány be akarja várni Pasics és Novakovic hazatérését. Ezen az ülésen fog referálni Milovánovics, Pasics és Novakovic s az ülés zárt ajtók mögött fog végbemenni. A minisztertanács állítólag nincs valami nagyon megelégedve Milovánovics missziójának eredményével és maga a külügyminiszter is azt mondja, hogy többet várt volna. Biztosra veszi, hogy a szkupstinában heves támadások fogják érni s ebben az esetben ő lemond állásáról.

Montenegró újabb memoranduma.

A montenegrói kormány a berlini egyezmény szignatár hatalmainak képviselőihez memorandummal kapcsolatos jegyzékintézet, amely kifejti azokat az okokat, amelyek Montenegrónak Spezzia visszaadására és a berlini egyezmény 29. szakaszának megszüntetésére vonatkozó követelése mellett szólnak. A jegyzék hangsúlyozza, hogy Montenegró

e követeléseivel más kompenzációk kérdését nem érinti, mert azok Szerbia és Montenegró létezésével függenek össze. Az osztrák-magyar követ a jegyzéket visszazárazta a montenegrói kormányhoz.

A Belgrádka Novine jelenti Czettinéből, hogy Sotsicza Lázár veivoda a Montenegróban élő hercegovinai kivándorlottaknak 100.000 dinárt ajánlott fel, ha felláznak Hercegovina ellen. Ugyanez a lap közli, hogy a Loveen-hegyen felállították a második nehéz ágyúüteget is.

A keleti vasút ügye.

Konstantinápolyból táviratozzák a Frankfurter Zeitungnak, hogy dr. Gross, a keleti vasutak igazgatója ma Bécsbe utazott a keleti vasutársaság igazgatósági ülésére, mely kedden lesz. A bolgár delegátusok hétfőre halasztották elutazásukat. A keleti vasut körül támadt bonyodalom és a kelet-trümiai adó ügyének rendezése biztosítottak látszik. A szófia kormány azt kívánja, hogy a kötetlen szerződés terjedjen ki a vitás kérdések egész komplexumára.

A francia külügyminiszter a balkáni helyzetről.

Budapest, november 27.

A francia kamara tegnapi ülésén, a külügyi vita folyamán Pichon külügyminiszter hosszabb beszédben foglalkozott a balkáni helyzettel. Pichon mindenképp előtt igen szimpátiikus szavakkal emlékezett Törökország új rendjéről, aztán áttért a bolgár függetlenségéről, melyről nyomán keletkezett bonyodalomokra, melyek elintézésében különösen nagy érdeme volt Fallières elnök közreműködésének. Bosznia annexiójával foglalkozva, Pichon kijelentette, hogy Franciaország Belgrádban többször nyomatékosan lépett fel a béke érdekében s azon reményének adott kifejezést, hogy sikerülni fog a bonyodalmaikat elsimítani, különösen akkor, ha Ausztria-Magyarország eltér merev álláspontjától és részt vesz a konferencián.

Pichon beszéde a következő:

A balkáni átalakulások.

Amidőn a kamara f. é. április 7-iki ülésében Denys-Cochin és Pressensé képviselőknek keleti politikánk ügyében előterjesztett interpellációjára válaszul, keleti politikánkat akként jellemeztem, hogy az hékésen civilizatórius és teljesen önzetlen és hogy az ottmáni birodalom integritásának minden lehetséges jogi garancia mellett való fenntartására irányul. Hozzátettem, hogy tárgyalást folytatunk a velünk barátságban lévő hatalmakkal és szövetségeseinkkel, hogy a hatalmak közötti egyetértést, mint az európai béke zálogát és mint az egész reformátori mi Törökországban a szultánnal való jó fogadtatásnak előfeltételét fenntartsuk. A mióta ezt a kijelentést tettem, oly események merültek fel, amelyek messzeemenő változásokat idéztek elő Törökország belső szervezetében és a hatalmaknak a török birodalomhoz való viszonyában. Konstantinápolyban helyreállították az alkotmányos regimet és az ifjú-török párt vette át ténylegesen a hatalmat. Bulgária proklamálta függetlenségét Ferdinánd uralma alatt, aki a császár címet vette fel. Ferencz József császár és király kihirdette azt az elhatározását, hogy szuverenitását Boszniára és Hercegovinára terjeszti ki, amely tartományokat Ausztria-Magyarország 1878. óta a berlini szerződés 25. cikke értelmében birtokol és igazgat. Ausztria-Magyarország egyúttal kinyilvánította, hogy lemond az ugyanazon szerződésben számára biztosított azon jogról, amely szerint a novibazári szandzsákban helyőrséget tarthat és katonai utakat birtokolhat. Végül pedig a krétai kormány értesítette a négy védőhatalom konzulját, hogy a szigetnek Görögországhoz való csatlakozását proklamálták.

A Törökország belső szervezetében létesített reformokra vonatkozólag már az első pillanathban mondtuk, hogy csak üdvözölhetjük magunkat ahhoz, hogy a török birodalmat oly általános mozgalom követőjeként láthatjuk, amely képessé teszi a népeket arra, hogy önmagukat kormányozzák és szabadon fejlődjenek.

A bolgár függetlenség.

Megelégedéssel vettük észre, hogy a részünkről adott bátorítás az új regime megállapítását illetően a többi hatalom részéről is követőkre talált. Azon nyilatkozatok, amelyeket Izvolszki orosz külügyminiszteről hallottam és az egyéb országokban is legutóbb tartott beszédek minden kétséget eloszlatnak arra nézve, hogy Ferdinánd fejedelem, amidőn váratlanul Bulgária függetlenségét proklamálta, belátta, hogy a portával szemben kötelezettségeket kell teljesítenie, amit különben Oroszországgal egyetértőleg értésére adtunk. Ferdinánd fejedelem tudatában volt javaslataink igazságosságának és önzetlenségének. Október 15-iki táviratában azzal a kérelemmel fordult a köztársaság elnökéhez, hogy közvetítőként közreműködjék az európai hatalmaknál annak érdekében, hogy kompenzációk által olynemű megegyezés legyen létrehozható, amelyet az érdekeltek, első sorban pedig az ő népe igazságosnak ismerhetnek el. Nem foroghatott fenn kétség a hatalmak között arra nézve, hogy a hatalmak közti ententere szükség van azon eseményeket illetően, amelyek a Balkánon végbementek és hatásukat másfelé is éreztessék.

A nemzetközi konferencia.

Az egymásnak ellentmondó igények és érdekek kölcsönös harmóniába hozására a kínálózó eszközök közül legalkalmasabbnak mutatkozott a nemzetközi konferencia terve a kormányok figyelmének felkeltésére. Ugyanez a gondolat már 1871-ben is indítékul szolgált a londoni nemzetközi konferenciához, mely Bismarck javaslatára ílt egybe, hogy az 1856-iki szerződés egyes klauzúliának revíziójáról nyilatkozzék. A konferencia egybehívására azonban elsősorban a legjobban érdekelt hatalom, t. i. Törökország véleményére volt szükség. Törökország szintén azon a nézetben volt, amely végül Oroszország, Anglia és Franciaország hozzájárulását megnyerte és a berlini szerződés szignatárius kormányával való tárgyalások megkezdéséhez kiinduló pontul szolgált. Miután ezt az elvet elfogadták és pedig Törökország részéről is az e konferencián tárgyalandó kérdések fentartásával, megállapítandó volt a program, amely a hatalmak részéről leendő elfogadása után a konferencia tanácskozásainak alapját képezhetne volna. Izvolszki magára vállalta e program megállapítására vonatkozó tárgyalásokban az iniciatívát és tárgyalásain, miként az entente művét, köztársaságunk kormánya teljes mértékben támogatta. Nem lehet mondani, hogy a francia kormány szorosabb kapcsolatban van a konferencia eszméivel, mint az orosz és angol kormány. A francia kormány, miként Anglia és Oroszország, csatlakozott mindazon lépésekhez, amelyek alkalmasnak látszottak a béke fentartására, a megnyugtatóra és a szőnyegen lévő komoly kérdések rendezésére. Az olasz kormány, amely mint egyike az elsőeknek, csatlakozott a kormány eszméjéhez, a mi fáradozásainkkal egyesíti a magáét és ugyanoly szellemben, mint mi, fáradozik ama feltételek megállapításán, amelyek még tárgyalások anyagát képezik. Németország és Ausztria-Magyarország tudatták, hogy szívesen lépnek megegyezésre a többi hatalommal és osztják az általános megegyezés iránti kívánságot.

Franciaország a békéért.

A tárgyalások, amelyek folytonos előmozdításban részesültek és amelyekben kiváló részt vettünk, Bulgária és Törökország közt folyamatban vannak és folytattni fognak. A köztársaság elnöke Ferencz József császár és király kéziratára adott válaszában a barátság érzelmeivel válaszolt, amint ez a két ország közötti viszonyt meg is felel és kifejezésre juttatta azt, hogy Franciaország, mely csak az általános érdeket tartja szem előtt, a kívánt egyetértés érdekében és a mutatózó nehézségek elhárítására működik. Meg vagyunk győződve, hogy a bécsi kormány a konstantinápolyi kabinettel, valamint a többi Balkán-állammal is megegyezésre juthat. Nem lehetetlen Szerbia és Montenegró érdekeit olyképen kielégíteni, hogy abba az összes kormányok beleegyezhetnek. Ami mindenekelőtt fontos, az, hogy a béke ne zavartassék meg. Mi ebben a tekintetben minden lehetőt megtettünk. Ebben az értelemben folytatjuk naponta fáradozásainkat Szófiában, Belgrádban és Konstantinápolyban. Távol áll tőlünk,

hogy antagonizmust teremteni, vagy táplálni szándékoznánk, ellenkezőleg, azon fáradozunk, hogy a nehézségeket elhárítsuk és a közeledés művét elősegítsük. Nem gyanakodhatunk ránk, mert nyilvánvaló, hogy semmiféle előnyt nem kívánunk a magunk számára. Az önzetlen intervenció alkalmasnak látszik arra, hogy előkészítse Európa döntő ítéletét, amely természetes megoldása lesz a fennálló nehézségeknek.

A császári jubileum.

Budapest, november 27.

Az osztrák klérus tegnapi hódolata után Bécsben ma délelőtt az osztrák nemesség impozáns hódolatnyilvánítása folyt le, amelyen a nemesség hétszáz tagja vett részt és pedig a mediatisált hercegi családok, az ősnemesség, a hivatalnoki és katonai nemesség tagjai. Az egyes koronatarományok ősnemes családjából, az 1848 előtti nemes családjából, valamint a királyi uralkodási ideje folyamán nemességet kapott családok sorából küldte ki képviselőit. A nemesség hódoló küldöttsége a szertartásteremben gyülekezett, ahol az uralkodó számára emelvény volt felállítva. Az uralkodót viharos Hoch!-felkiáltásokkal fogadták. Az uralkodó köszönetet mondott a lelkes ovációkért, mire Lobkowitz Ferdinánd herceg beszédet intézett az uralkodóhoz, amelyben köszönetet mondott az uralkodónak a mai fogadtatás által velük szemben tanúsított kegyért. A hűségküit, amelyet ezen államterület országai a császári ház iránt letettek, Ausztria nemessége örömmel és lelkesedéssel megismétli és kész megőrizni hűségét, amely a legbecesebb örökség lesz gyermekeinknek és unokáinknak, amelyet készek vagyunk jó és rossz időkben szilárdan és megingathatlanul megőrizni császári és birodalom iránt. Tiszteletteljes hódolatunkat leteszszük Felsőged trónjának számolyához és egyesít minket a hő kívánság: Isten áldja, Isten tartsa meg, Isten óvja Felsőgedet! Ó felsége, szeretett császárnk és királyunk éljen sokáig! Hoch! Hoch! Hoch!

A küldöttség viharos lelkesedéssel éltette az uralkodót.

Az uralkodó válaszában a hódolatnyilvánításért köszönetet mondott s üdvözölte a megjelent nemességben azon hadvezérek és államférfiak utódait, akik házával együtt e birodalmat évszázados munkával megalapítani és megszilárdítani segítettek, oly férfiak utódait, akik Európa csataterén, de az elmúlt idők békeműveinek megalkotásánál is érdemeiket szereztek az állam és az egyes országok körül. Meg vagyok győződve — mondotta beszéde végén — hogy önök mindnyájan egyenlő mértékben és szoros összetartásban törekednek arra, hogy a nemességet a trónhoz való kipróbált hűség és a hazafias áldozatkészség által feladatának magaslatán tartásák. Mindnyájuknak szól tehát köszönetem és az a biztosításom, hogy atyai szívem előtt mindenkor kedvesek maradnak.

A zágrábi községtanácsnak a jubileum ügyében kiküldött külön bizottsága elhatározta, hogy a városi törvényhatóság plénumának javaslata terjesztessék elő, amely szerint a jubileum alkalmából szólítások fel a lakosság, hogy december 2-án a házakat nemzeti zászlókkal és trikolorokkal díszítse és az ünnep előestéjén ablakait kivilágítsa. Az országos kormány által rendezett istentiszteleten a városi tanács testületileg vesz részt. December 2-án délután 11 órakor a városi tanács díszülést tart, amelyen javaslat fog tétetni az uralkodói jubileum alkalmából árvaház és javítóintézet felállítására, illetőleg a tanács által e célra 600.000 korona megszavazása érdekében. A város kivilágításának céljaira 3000 korona megszavazását fogják kérni.

A berlini osztrák-magyar kolónia a katolikus Hedvig-templomban Ferencz József uralkodói jubileumának alkalmából hálaadó istentiszteletet fog rendezni és a császári pár megígérte, hogy jelen lesz az ünnepen.

Lembergben a helytartó vezetésével ma a galicziai állami hivatalnokok száználcsovan tagból álló küldöttsége indult el Bécsbe.

Szerajevóban az uralkodói jubileum alkalmából a községtanács december 1-én díszülést tart

a városháza dísztermében, ahol ő felsége mellszobrárt is leleplezik. A polgármester felszólította a lakosokat, hogy lakásaik ablakait világítsák ki és házikat lobogózzák fel.

Budapestben is a hivatalos helyeken megtették az intézkedéseket a hatvanadik évforduló méltó megünneplésére. Az évforduló napján, december 2-án délelőtt kilenc órakor ünnepi hálaadó istentisztelet lesz a budavári koronázó Mátyás-templomban. A misét a hercegprímás képviselőjében dr. Kohl Medárd püspök mondja. Az istentiszteletre a hercegprímás meghívta a miniszterelnököt, a kormány tagjait, a főrendiház és a képviselőház elnökségét. Egyidejűleg báró Czibulka Hubert tábornokszernagy, budapesti új hadtestparancsnok is kiadta a császárbülső budapesti megünneplésére vonatkozó rendeletét. E szerint a katonai főistentisztelet december 2-án, szerdán délelőtt kilenc órakor lesz a budavári helyőrségi templomban, hol a misét Várady Géza tábori főpap, apátplebános fogja celebrálni. Az istentiszteleten a tábornoki kar tagjai, valamint a budapesti helyőrség összes tisztjei megjelennek. Ezenkívül a legénység részére még öt helyen lesz istentisztelet. Az istentiszteletek után a katonákat saját kaszárnyáikba vezényelik és kiosztják közöttük a jubileumi érdemkeresztet. A budapesti helyőrség tényleges szolgálata és tartalékos tisztjei december 2-án, szerdán délelőtt fél tizenegy órakor az Üllői-uti Mária Terézia-kaszárnyában gyülekeznek, ahol Surányi Ferenc altábornagy, városparancsnok fogja kiosztani a jubileumi érdemkeresztet. A hadtestparancsnok rendelete értelmében december 2-ika katonai ünnepnapnak tekintendő.

Vérszomjas hazafiság.

Budapest, november 26.

A Tovcen-hegy gerincéről, maga mögött danió-ruhás tüzerekkel, öblös ágyutörkők ásitának Cattaró felé, készek arra, hogy bármelyik pillanatban tüzet, halált, pukkanó bombát és negyven fontos golyót okádjanak le a kaczagó kék tengerparttal szegelt vidám kikötővárosra. A danióruhások türelmetlenül topognak a havas földön, szívet edző harci nótákat énekelnek. S ünnep gyanánt várják a percet, amikor engedélyt kapnak arra, hogy löjjenek. Harci tervekkel vidámitják egymást, olyan beszédekkel, hogy mi lesz, ha majd a „svába” jön fölfelé a szűk hegyi uton és közibük potylyantanak egy-egy kartácsot. És mi lesz, hogy ha a marczona czernagórok leszállnak a fekete hegyek közül s szemtől-szembe kapiák a csenevész, fehércaruzú idegent.

Cattaróból pedig a mi katonáink aggódva pillantgatnak föl a Tovcen gerincére. S minden este, minden reggel nagy halálkodás közt örvendeznek, hogy még mindig nem szólaltak meg az ágyuk, amelyek tompa dörgése egyszerre embert csigázó, életet pusztító háborút teremt a nyugodalmas jó békesség helyébe.

Tul Zimonyon bandatoborzó vezérek járnak be a szerb falukat, hirdetik, hogy szent háború következik a boszniai és hercegovinai testvéreket elnyomó osztrák uralom ellen. És a nép esküt esküszik, zászlót szentel, fegyverfogásokat gyakorol. Az asszonyok is hadi csapatokat alakítanak, gyöngye vállukon civilizált országo kból kipusztított óeska, nehéz fegyvereket cipelnek. S vérszomjazón lesik a háborus híreket, szidják a kormányt, hogy máris nem vezet háborúba őket.

Innen Zimonyon pedig, magyar földön, osztrák földön aggódó, kelletlen hangulat fekszi meg a lelkeket. Ki-ki vagy katona, vagy hadiszolgálatra kötelezett épkézláb férfiember szülője, testvére. Mind atól retteg, hogy betelik a szerbek vágya, fiuk tulmasiroznak a Száván s derűs zsurélet, kávéházi henyéls, kukoriczaosztóka helyett gémberegett újjal idegen országban igyvert cipelnek, posztot állnak, ágyugolyók szántotta mezőn szuronyrohamra indulni. Hosszu békesség esendes, konszolidált viszonyai közt szinte érthetetlen fantasztikum erre gondolni. Mindannyiunkat nem kinizsieknek, hanem békés állampolgároknak neveltek, akik nem szoktuk meg a fázást, testi fáradtságot, gyomor-néklőzést, akik irtózzuk a vért, embertársunk-

ban tiszteljük az embert, mert hiszen, ha nem tiszteljük, jön a törvény és különféle testi sértésért elveri raitunk a port. Hogyan lehet az, hogy most — sánctiőség és föbelövés terhe alatt — ugyanez a törvény küldjön bennünket idegen vagyont pusztítani, minél több jámbor, nekünk nem vétő ismeretlen embert gyilkolni?

Komplikálja a helyzetet az, hogy ha a félvad Montenegróban nem is, de Szerbiában hosszú béke, szigorú törvény bennünket idegen embereket. S a szerb urfiak mégis könnyű szívvel hajlandók rá, hogy lemondjanak a derű zsuréletéről, kávéházi henyélsről s mindannyian kinizsiek legyenek. És a szerb parasztleány is önként hagyja ott a kukoriczaosztókat, választott mátkáját. Hogy van az, hogy odalenn ilyen középkorból visszafutó vak fanatizmus ragadja magával a lelkeket s hogy ebből a fanatizmusból mi semmit sem érzünk? Mi csak megriadt csodálkozást érzünk azon, hogy ime, egyszerre mellünknek van szegezve a bajonette, mi a háborúból a fáradalmat, a fájó sebek, a kilocsesant agyvelők rémségeit látjuk, míg ők odalenn mindezzel nem törődve, csak diadalmas előrenyomulásra, bosszura, megtorlásra, jóleső vérengzésre gondolnak.

Miért? Milyen hatalmas erő gyurja az egymással rokon embertermészeteket olyan különbözőkre, hogy azok egészen ellentéteseknek látszanak? Ha valaki azt mondja, hogy a hazafiság, mert Szerbia és Montenegró nemzeti ügyért akar harcot keresni, míg nekünk nem nemzeti érdekünk sem Bosznia, sem Hercegovina, mondott valamit, de csak félig és felületesen mondott. Az igazi magyarázatot mélyebben kell keresni, de érdemes megkeresni, mert értékes perspektívát nyit nemcsak az adott helyzet, hanem a népek és háborúk lélektanának megértéséhez.

S ebből a szempontból egy láncolatba fűződik a neveletlenkedő György trónörökös a Tovcen-hegy ormán álló tüzérrel, Bulgária függetlenítése a mi dákóromán propagandánkkal, a cseh és német antagónizmus az ifjútörök mozgalommal, a macedón reformmal. Ide kapcsolódik a horvát-kérdés, a rutén-kérdés, az albán-kérdés és mind az a sok faji és nemzeti problémák, mely izzóvá és folytonosan vergődővé teszi a nagy német határon innen egész Közép-Európa életrendjét. Boldog Nyugat-Európa már túlesett ezen a forrongó kohómunkán: a francia, az angol és a többi egység után utoljára jött az olasz és a német egység, de végül ez is megérkezett. Az erősebb, a gazdagabb, a műveltebb fajok felszivták, magukba olvasztották a gyengébbet, a kevesebbet ért s ezekből az ötvözősekből kalapálódott ki a nagy nemzeti államok. Addig a határig azonban, ameddig a középkori török uralom megzavarta a népek természetes fejlődési rendjét, erős halasztódást szenvedett a tömörülő fojamat. A népek megmaradtak különböző nyelveket beszélő embernyáinak s csak később ébredezett bennük a faji öntudat, mely határozott célú nemzetiiségekké avatta őket, akiknek természetes törekvésük lett, hogy minden fajokonakkal egyesülve, nemzeti államot alkossanak. Az olasz egység helyreállítását követte egy olasz államböleselő, annak a tételnek a megállapításával, hogy a fejlődés tendenciája az államhatároknak a nyelvi határok szerint való kikerekítése felé vezet. Itt, Európa szívében most viselik, egymás érdekét keresztezve, más és más kirajzolt államhatárokból ittközve esatájukat a különböző fajtájú horvát, szerb, bolgár, albán, török, görög, osztrák-német, magyar, cseh, rutén, román imperiálistikusok. Mindegyik faj — a nemzeti érzés toladó önzése szerint — minden más fajra való tekintet nélkül akarná kiterjeszteni a maga hatalmi körét, a maga faji és gazdasági érdekszféráját. A különböző törekvési irányok keresztezik, ronfiák egymást s ebből megszületik a népek gyűlölködése, az az indulatosság, mely alkalomadtán olyan könnyen alakul át háborús kedvvé.

A nagyszerb ábránd több oldalról is beleitközik a monarchia hatalmi ezirkulusaiba. Horvátország fele szerb, Magyarország déli részét is szerbek lakják. Szerbia magának követeli Boszniát és Hercegovinát, részben azért, mert ezen a földdarabon is sok fajirakona él, részben pedig azért, mert utat akar nyitni magának az Adriához. A szerb faj imperiálistikusa tehát minden oldalról a monarchia imperiálistikusát találja

magával szemközt. Ehhez járul mindaz a sok keserűség, mely a szerb gazdák szívében a legutolsó vámháboru alatt támadt a svába ellen, aki elzárta előle a legjobb s immár megszokott gazdasági piacot. Ennyi ok, ennyi indulat tevődött össze a mai szerb gyűlölködés szítására. A montenegróiak is azt hangoztatják, hogy Bosznia annexiója az ő tökéletes gazdasági és politikai romlásukat jelenti. Am a mi indulatunkat mi szítsa? Egyelőre, addig, míg a szerb okvetetlenkedés agresszivebb nem lesz, semmi. Nekünk semmiféle létfontosságunkat nem keresztezi Szerbia. A priori gyűlölködés tehát nincs, nem is lehet bennünk, mi csak akkor kezdünk majd haragudni, hogyha megkaptuk az első pofont.

KÜLFÖLD.

Az osztrák helyzet. A pártelnökök értekezletének mai ülése elfogadta Weisskirchner képviselőházi elnök azon javaslatát, mely szerint a költségvetési provizóriumot a ház elintézi bizottsági tárgyalás nélkül minden olvasásban, a bosnyák javaslat és a kereskedelempolitikai felhatalmazási törvényjavaslat azonban bizottsági tárgyalás alá veendő.

A délszláv szövetség. Bécsből jelentik, hogy a Sloven Klubnak a délszláv szövetséggel való egyesülése megtörtént. Az új alakulás „Nemzeti Szövetség” név alatt működik és közös parlamenti bizottságot küld ki. A nemzeti szövetség ez idő szerint harminczhét mandátummal rendelkezik s hozzátartoznak a krajnai liberálisok és klerikálisok, a dalmát és az isztriai horvátok. Valószínű, hogy most aztán a délszlávok is követelni fogják, hogy őket nemzetiégi miniatúr képviselje a kormányban. Erre az állásra két jelöltet emlegetnek; egyik Sustercsics, a szlovén klerikálisok elnöke, a másik pedig Icsевич dalmát képviselő, a dalmát tartomány agilis elnöke.

Interpelláció Mascagni koszoruja miatt. Az olasz kamara tegnapi ülésén az elnök felolvasta Chiesa képviselőnek Tittoni külügyminiszterhez intézett interpellációját. Chiesa képviselő kérdést intézett a külügyminiszterhez, hogy miért tették bírói zár alá annak a babékoszoruinak háromszínű szalagját, amelyet Mascagni az „Amica”-opera előadása alkalmából Triestből kapott. Elnök figyelmeztette az interpelláló képviselőt, hogy sem a külügyminiszter, sem az államtitkár nincs jelen és kéri, hogy halaszssa el interpellációját későbbre.

Chiesa: Nincs kifogásom ellene, feltéve, hogy addigra Tittoni ur nem tesz valami újabb szivességet a bécsi kormányynak (Éljenzés.)

Ezután egy sereg jelentéktelen interpelláció következett, amelynek elintézése három órai időt igényelt. Az ülés végén a miniszterelnök felemelkedett és így szólt:

— Kijelentem, hogy a külügyeket illető összes kérdésekre, interpellációkra és indítványokra én fogok válaszolni. Kérem a kamarát, hogy a vitát kedre halaszssa.

Elnök: Válaszolni fog Mirabellinek is, aki a koronának szerződés- és szövetségkötési jogáról interpellált?

Giolitti: Igen, neki is válaszolok!

Chiesa: Szót kérek!

(Ebben a pillanatban Tittoni belép a terembe.)

Elnök: Milyen ügyben?

Chiesa: Szeretném elmondani, hogy mi néppártiak, miért nem fogadjuk el szívesen a kormány indítványát.

Elnök: Kedden elmondhatja!

Chiesa: Bocsanat, mindjárt a végére érek. A néppárt nem akarja, hogy öt nap elmúljon anélkül, hogy...

Elnök: Kérem, majd kedden!

Chiesa (folytatja szavait): hogy az ifjuságot ádvözölje és...

Elnök: Ön visszaél türelmemmel!

Chiesa (tovább beszél): ... hálas köszönetet mondjon neki azon lelkesedésért, amelylyel...

Elnök: Az ülést felfüggesztem!

Chiesa (befejezi szavait): ... szükségét szenvedő testvéreinknek segítségére siettek.

A német hadügyi költségvetés. A Nordd. Allg. Ztg. szerint a birodalmi hadsereg költségvetése 1909-re

kosságra intett. Miért nem takarékoskodnak a had-601.775,162 márkát, egyszeri kiadásokra 88.086,138 márkát és rendkívüli kiadásokra 34.262,200 márkát irányoz elő.

Német birodalmi gyűlés. A birodalmi gyűlés ma folytatta a pénzügyi reformjavaslat első olvasását.

Müller-Meiningen (szabadelvű néppárti) azt tanácsolja a konzervatívoknak, hogy Schwerin-Löwitz képviselő felszólalását a takarékoskodásra első sorban önmaguk kövessék. Bülow herceg takarékoságra intett. Miért ne takarékoskodnak a hadseregénél?

Schmidt-Altenburg (birodalmi párti) rámutat arra, hogy a német nép a birodalmi pénzügyi reform és a várható birodalmi tartományi adók által évenként egy milliárdnál nagyobb terhet lesz kénytelen viselni.

Mommsen (szabadelvű egyesülés) csatlakozik a birodalmi kancellár azon kijelentéséhez, hogy Németország nagyobb terhek elviselésére is képes. Csak helyesen kell e terheket elosztani.

Scheickhardt délnémet néppárti kijelenti, hogy pártja nem járulhat hozzá a javasolt adók közül a szeszmonopóliumhoz, a villamossági és légszuszadához. Kühn a birodalmi kincstári hivatal igazgatója szerint helytelen az az állítás, hogy a szeszmonopóliumra vonatkozó javaslatot a szeszszóközpont dolgozta ki. Csak akkor kértek fel egyes urakat szakvéleményre, mikor a javaslat már majd készen volt. Legközelebbi ülés holnap.

A román kamara megnyitása. Károly király holnap a kamarát maga fogja megnyitni és személyesen olvassa fel a trónbeszédet. Ez azt bizonyítja, hogy a király egészségi állapota jelentékenyen javult.

A művész papagája.

A francia színészesaladok között előkelő helyet foglalnak el a Thénard-ok. Családfiúk gyökerét a feledés homokja takarja. A legrégebb nevezetes tagja Madeleine Thénard, a nagy Talma kortársa, aki harmincznyolcz évig volt a Comédie Française tagja, melytől 1819-ben búcsuzott el.

Erről a régi híres művésznőről mond el egyet-mást egyik déduokája, Madame Thénard, aki szintén hosszú ideig volt a Comédie neves tagja és aki most mint nyelvmesternő működik Párisban.

Egy tekintélyes Revue közli az érdekes emlékezéseket, melyekből a következő részt vesszük át: Madeleine Thénard kilenczvenkét évet élt, de az utolsó tizenkilencz évet világtalan állapotban, elfeledve töltötte. Abban a nagy városban, amely egykor ünnepelte, senki se törődött vele. Nem volt más barátja, mint egy gyönyörű papagája, melyet a régi jó időben egy bresti imádója ajándékozott neki.

Ez az okos madár pótolta a matrónának mindent és mindenkit. Enyelegtek, beszélgettek egymással és a nagy magány, az abszolút sötétség elveszítette minden borzalmasságát.

Thénardné egész versekre tanította papagáját. A foglalkozás hiányának vastürelmével sikerült neki egy betanítani a madarat, hogy a verseket végszóra mondja el.

Amikor aztán a nagy szomorúság erőt vett a vak művésznőn, egy a szobán végig kifeszített kötélen mentén elkezdett alá s fel járni és Kokó-val eljátszotta egykori szerepeit.

— Gyere kicsikém — mondta az ő reszketeg, megtört hangján — játszuk el a nagy jelenést „Britannicus”-ból.

És elkezdte:

— Asseyez vous, Néron, et prenez votre place! (Üljön le Nero és foglaljon helyet.)

A papagáj rendszeren a helyes szöveggel felelt, de megtörtént, hogy eltévesztette. Ilyenkor rikácsolva csufolta ki magát:

— Kokó! Ugy játszol, mint egy disznó! Kokó, disznó vagy! . . .

De az agg színész nem vesztette el a türelmét. Szelid hangon figyelmeztette:

— Eltévesztetted Kokó! Kezdjük hát előlről . . .

Mulatságos ugy-e? Annyira mulatságos, hogy olvasásakor köny szökik a szemünkbe. Hiszen lehet-e valami meghatóbban komikusnak elképzelni, mint azt a nagy művésznőt, akit Napoleon külön Eriurba hi-

vatott, hogy ott a híres „királyok parterreje” tapsait élvezze és aki később . . . évek multán . . . elhagyottan, vakon, hü madarával játszsa el ugyanazokat a szerepeket!

A Steinheil-ügy.

— A vizsgálóbíró lemond. —

Budapest, november 27.

A párisi réndrámáról újabb érkező jelentések jórészt arról szólnak, hogy nem kéttős gyilkosságról van szó, mert a gyilkos csak Steinheil festő ölte meg Jappy asszonyt, a festő anyósa, ugyanis, mint a bonczolás kiderítette, szívszélhűdésben halt meg. A peczket csak akkor dugták a szájába, amikor már halott volt. Hír szerint Jappy asszonyt még egyszer exhumálják és újból törvénytörési bonczolásnak vetik alá. Megjegyzendő, hogy ez az asszony Steinheilmé mostohaanyja volt. Steinheilmének egyik természetes fiáról is beszélnek, akit mindig a szakácsné fiának adtak ki.

Uj vizsgálóbíró.

A Steinheil-afiért a kamarában is szóvá fogják tenni. Leydet vizsgálóbíró ugyanis Steinheilmével bizalmas viszonyban volt és leginkább ennek a körülménynek tulajdonítható, hogy az eddigi vizsgálati eljárás olyan sokáig húzódott és hogy negatív eredménnyel járt. Leydet valószínűleg beadja lemondását. Az igazságügyminiszter szigorú vizsgálatot indított ez ügyben. Éjjel érkezett távirat szerint már holnap Leydet vizsgálóbírótól más vizsgálóbíró — André — veszi át az ügyet, mert Leydet, aki jó barátságban volt Steinheilmével, elfogultnak látszik.

Hazugságok.

Párisi esti lapok külön kiadása szerint a Steinheil-házaspár ismerősei közt egy gazdag gyáros is volt, aki csak a házaspár választását várta, hogy Steinheilmét nőül vehesse. Steinheil azonban nem akart beleegyezni a válasba és ezért az asszony egy, a háznál levő személyt fölbiztatott arra, hogy férjét gyilkolja meg. Couillard Steinheilmével való szembesítése alkalmával a titokzatos gyilkosról olyan adatokat mondott, hogy azt most már egészen biztosan letartóztatják. Erre vonatkozólag ma Steinheilmék szakácsnéja azt vallotta a vizsgálóbíró előtt, hogy egy P. nevű gyárossal volt legutóliára viszonya Steinheilmének, s ez a gyáros a gyilkosság után néhány nappal eltűnt Párisból. Steinheilmét a vizsgálóbíró megkérdezte, hogy mi igaz ebből, és az asszony azt felelte, hogy az illető a gyilkosság idején nem volt Párisban.

Bármennyire erőlködött is a vizsgálóbíró, nem volt képes Steinheilmét vallomásra rávenni. A gyilkosság éjjelen történtekre vonatkozólag hatszor is megváltoztatta az elbeszélését, de egyetlen új név sem jött az ajkára. Ma eddig ismeretlen személyeknél újabb házkutatásokat fognak tartani. Steinheilmé levelezései arról a sok intrikáról tanuskodnak, amelyeket minden oldalon szőtt. Mindezek az írások csak úgy hemzsegnek a sok hazugságtól. Arloing márkí, aki a festő meggyilkolása után Steinheilmének rendelkezésére bocsátotta palotáját, azóta minden összeköttetést megszakított vele, ugyancsak Meissonnier-nek a híres festőművésznék családja is. Meissonniernek a meggyilkolt Steinheil unokafivére volt.

Wolf szabadlában.

Wolf Sándort, akit Steinheilmé tegnap a férje gyilkosának vallott, szabadlára helyezték azon feltétel alatt, hogy házkutatást rendeznek lakásában. Miután a házkutatás nem szolgáltatott terhelő adatokat, Wolfot végleg szabadlára helyezték. A szabadlára helyezett Wolf Sándor kihallgatásáról csak annyit árult el a hírlapíróknak, hogy a szembesítés alkalmával mindennek elmondta Steinheilmét a vizsgálóbíró előtt.

A „Liberté” egy új verziót közöl a gyilkosságról. E szerint Steinheilmé egy ismerőse, aki gyakran járt az asszonyhoz éjszakának idején, a gyilkosság éjszakáján összeveszett Steinheilmék házmesterével s leütötte őt. A vendég aztán felment Steinheilméhez s a botrány miatt összeveszett Steinheilmével. A két férfi birokra kelt s a dulakodás azzal végződött, hogy a festő-

művészt nejének vendége megfojtotta. Jappyné, Steinheilmé anyja, aki szív-bajos volt, az izgalmaktól szívszélhűdést kapott és meghalt. A gyilkos aztán összejátszva az asszonnyal, megkötözte őt, hogy úgy lássék, mintha rablógyilkosság történt volna.

A Faure-eset.

A „Journal” mai esti kiadása részletesen leírja Faure Felix halálának körülményeit. 1899 február 17-én délután öt órakor történt. Az elnöknel volt látogatóban Steinheilmé, akivel Faurenak viszonya volt. Az Elysee elfogadószobájában mellett levő szalonban magára maradt Faure Steinheilmével, míg a szomszédos szalonban a titkárság vezetője, Legall, a harmadik szobában pedig egy ordonáncz-tiszt volt, akit éppen orvosa látogatott meg. Egyszerre csak az elnök szobájából sikoltás hallatszott. Legall rohant Faure szalonjába s egy karosszékben ájultan találta gazdáját. Előtte állott Steinheilmé halálsápadtan s egy szót sem tudott szólni. A titkár behívta a szolgálatban levő parancsörtszítet, aki viszont az orvost hívta segítségül, az elnök még hörgött, de segíteni már nem lehetett rajta. Az orvos konstataálta, hogy szív-szélhűdés érte, visszérelmeszesedés következtében. Steinheilmét egy mellékaiton vezették ki az Elyseéből, hogy titokban maradjon az eset, Legall pedig kiméletesen értesítette az elnök özvegyét, hogy Faure-nak halaszthatatlan teendői vannak s nem jöhet ebédre. Csak később mondták meg Faurenének a valóságot.

Kicsi, barna asszony.

☉

Steinheilmé önagságáról már hasábokat írnak a magyar újságok is. Ezek a hasábok nem-sokára lapokká fognak dagadni — akkora dráma van lerakva e kicsi, barna, majdnem igénytelen asszony köré. Nem, szépnek semmicsetre se szép a meggyilkolt festő özvegye. Teljesen speciális izlés kell ahhoz, hogy valaki belebolonduljon ilyen sovány, minden oldalról lapos nőbe. Beleböndült-e hát valaki? Az özvegy erre igen hangosan azt válaszolja, „igen, óh igen!”

Ez az affér nem ma robbant föl először. Május harminczadikán gyilkolták meg a festőt és a festő feleségének az anyját. Steinheilmét összekötözve, ájultan találták meg reggel az ágyában. Többször kihallgatták és szembesítették az állítólagos tettesekkel. Valamennyire azt mondtotta: „ez az, ez az!” De a fölismert gyilkosok kétségtelenül bebizonyították ártatlanságukat, így hát a rendőrség követte az első nyomot: nem-e a szerelem volt a bűn rugója.

Körülbélül hat héttel ezelőtt az özvegy fölháborodva beszélte az újságíróknak:

— Képzeli, uraim, mi mindent kell elszenvednem. A vizsgálóbíró olyan kérdéseket intézett hozzám, hogy még ma is ég az orcám föle. Azt kérdezte többek között, vajon nem volt-e viszonyom az inasunkkal és amikor erre csak fájdalmas nyögéssel válaszoltam, kérlelhetetlenül folytatta: „Azt is állítják, hogy ön utcai csavargókkal be-betért a szállodákba.”

Erre elájultam. A detektívek fölloccoltak és a vizsgálóbíró, aki többször megfordult szalonomban, megint hozzáfogott: „Mondja, asszonyom, a jó társaságból sem volt önnek szeretője?” Erre elhagyott türelmem. Fölemelkedtem és tele torokkal kiabálni kezdtem: „Hát tudja meg, ha éppen mindent tudni akar. Igenis udvarolt nekem (. . . itt neveket említett az özvegy, amely nevek azonban a magyar olvasó előtt nem sokat jelentenek; hanem képzeli, hogy ez a jelenet Magyarországon játszódott le és itt egy asszony azt mondja vizsgálóbíró és csomó detektív jelenlétében: udvarolt nekem Apponyi, Rakovszky, Justh, József főherczeg stb. stb. . .) Ahogy ezeket a neveket kiejtettem — folytatta a sovány öz-

vegy — a vizsgálóbíró befogta a fülét és könyörgött, hogy ne folytassam; de én folytattam. Elmondottam, hogy közéletünk e ragyogó csillagai mind lábaimnál heverték, mind ostromoltak, hogy legyenek az övék, de hát én persze becsületes asszony vagyok és valamennyit visszautasítottam.

„Valamennyit visszautasítottam!” — mondja ő. A gyermeket föl szólítja a hittantanár, hogy mondja meg, ki volt Mózes anyja.

— Mózesnek édesanyja Fáraó leánya volt! — feleli a gyerek.

— Oh nem; Fáraó leánya csak megtalálta Mózes a víz partján.

— Igaz, de ezt csak ő mondja, — mosolygott a gyerek.

De hát ez csak gyatra élcz, mely talán nem is illik a czingár özvegyre, aki most egy nagy, világraszóló tragédiának a hőse.

Háboru a levegőben.

— H. G. Wells új könyve. —

Budapest, november 27.

H. G. Wells legújabb regényét, a „Háboru a levegőben”-t, mely egy angol lap hasábjain jelent meg először folytatásokban, most adta ki könyv alakban a George Bell and Sons londoni kiadó cég.

H. G. Wells külön klasszist képvisel a fantasztikus és természettudományi regényirodalom terén, még oly név mellett is, mint a Jules Verné és abban különbözik az utóbbi években annyira elszaporodott, a természettudományok imaginárius levegőjében mozgó csinnadratta bum-bum íróktól, kik a hipotéziseken kakaslábon forgó várakat építenek, hogy megvesztegethetetlen következetességgel és tudással létjogosultságot ad olyan eszméknek, melyek H. G. Wellsnél csak kevéssel kisebb írók tollából a valóság karrikatúrájának látszanának.

Nagy művész ez a Wells, hogy az utópia és a lehetetlenség országába járható utat épít nekünk. Mert hiszen ő is csak bizonyítatlan teoriákra építi a még kevésbé bizonyított teoriákat, csak hogy a hélesödalszerű operenciás tenger Eldorado-szigete helyett a levegőbe visz bennünket, ahol köd előtűnik, köd utánunk, de legalább arany szemüvegen át nézzük a ködöt. Így tudom csak jellemezni az ő káprázatos meglepetésvető művészetét: talán az is igaz, amit hazudik...

Amerika felfedezése után olyan csodákat várt az emberiség, melyek az Océánon fekszenek; de a mechanika csodáit eszközöknek vélték a rejtélyesebb és vonzóbb aerostatikai jelenségek felderítésére. Azt hiszem, ennek a végtelenül komoly és vakmerő szándéknak egy cseppet sem válnak javára a túlságosan irreális levegőben mozgó fantasztikus regények, de hát Wellset úgy kell vennünk, ahogy van és művészetét a művészetéért kell csodálnunk és megítélnünk.

Mivel tézisének regényszerűleg építi fel és nem argumentumok sorával bizonyítja — ami kiváló izlést bizonyítja — nem rétekl, hogy évezredek megszokásokat meg lehet-e azzal dönteni, hogy a levegőnek egyetlen egy anyagi pontján százezer aeroplant felhalmozhatunk-e és az sem, hogy a jövő század — vagy talán még kisebb idő — repülő emberei hogyan harcolnak majd hónapokon át pár napi élelmi matériával és egy pár napi töltőszerezéssel. A kormányozható léghajók, melyeket ő a jövő levegőben folyó háborújába vezérel, komoly és természetes sarjai a mai Zeppelin-léghajónak, mert Wells nem állit kikiáltót a boltja elé, aki az óriás-kigyóba lábakat, kezeket és emberi ésszt beszél bele, hanem mindig azt mondja, ami rábeszélés nélkül elhihető. Ne értsük félre: — elhihető, nem elfogadható.

Okos és megfontolt célja egy elkerülhetetlen háborúnak csak az lehet, hogy az ellenséget olyan békére bírjuk, mely érdekeinknek legjobban megfelel, vagy hogy megfoszszuk az ellenség országát önállóságától. De ezeknek a céloknak egyikét sem valószínűsíthetjük meg egy háborúval, mely a levegő-

ben folyik. A papírsárkánynak nem támad hét új feje, ha az egyiket levágnak — úgy viszonylik a levegőben folyó háboru a földön viselt háborúhoz.

Ez az a pont, ahol az elhihető összeütközik az elfogadhatóval. Ezért utópia a Wells regénye.

De a papírsárkány aranyból van, ebben különbözik a többi papírsárkánytól.

A guillotine körül.

A párisi gonosztevő társadalom, az apache-nép, elkeresztelte Guillot orvos praktikus találmányát, a nyaktilót: özvegynek. Özvegye a nyakmetsző gépezet mind azoknak a cégéres férfiaknak, akik általa, rajta, bárdja alatt lettek rövidebbek egy fejjel.

Egy-két esztendeje nagy veszély fenyegeti az özvegyet. Özvegyebb az özvegynél is. Franciaországban el akarják törölni a halálbüntetést. Így az özvegy tulajdonképpen megszünt özvegykedni és lesz belőle aggszűz. Mint ilyen belekerül a muzeumba és mutogatni fogják, akár az isotaurost.

A vérbeli francziák tiltakoztak ez ellen. Guillotine nélkül nincs Gallia, vagy ha van, hát csak amolyan halvány utódja a réginek, az izzónak, a vész-től pirosnak.

Am tudós és nagytekintetű emberek vették az ügyet kezükbe. Szükséges-e a halálbüntetés vagy nem? Ez itt a kérdés, mondták. És megindult a vita pro és kontra.

Akik a halálbüntetés mellett törtek lándzsát, azok az elrettentés büntetőjogi fogalmával érveltek. Hova jutunk, kiáltották föl, ha a nagyrabcsüült gyilkos urak és gyilkosné nagyságák szent biztonságban tudják az életüket? Oly nyugodtan fognak ezek akkor öldökölni, mintha arról volna szó, hogy egy csirke nyakát csavarják ki a helyéből...

— Szó sincs róla, hangzott az ellenvélemény. Hiszen ősidők óta kell, hogy a gyilkosok a halálbüntetés Damokles-kardját a fejük felett érezzék, a mint lebeg, lebeg egy gyöngye szálon, a fölfedeztetés, az elfogatás fonalán, és ime, mégis gyilkolnak mindenütt és százelekképpen!

Nehéz volt a két párt között igazságot tenni. A Figaro a kérdés tisztázására körkérdezt intezett azokhoz, akik valami jogszímen a halálbüntetés-szakértő elnevezésre és jellegre számot tarthattak és az illető kiválóságok nyilatkoztak is, ki-ki a saját véleménye szerint az egyik vagy a másik pártnak adván igazat.

Föltűnést keltett, hogy ama bűnösök gyóntató-atyja, akiket a végzet a párisi siralomházba sodort, a guillotine mellett foglalt állást. (Az ember — ha az úgy túlságosan komoly nem lenne — azt mondaná: talán megszokásból...) A gyóntató pap kereken kimondta, hogy a gonosztevők hadserege semmi egyébtől sem iszonyodik, mint az özvegytől. Egy kis örökös kényszermunkára Cayenneben rá sem hederit. Ha az özvegyből a filantróp állam aggszűzet csinál, akkor a gyilkosságok úgy el fognak szaporodni, mint a bacillus.

Tudvalevőleg a jámbor, de igazmondó páternek nem adtak igazat annyiból, hogy a guillotine tényleg a lomtárba rakták.

Hanem igazságot szolgáltatott neki az élet. Legalább úgy látszik. A gyilkosságok francia földön elszaporodtak, amint a guillotine-párt vélte. Soleillandnak, a gyermekgyilkos gonosztevőnek megkegyelmeztetése kavarta föl azután ismét a kérdést.

Fallières elnök körülbelül úgy intézte el a főbenjáró ügyet, amint a Dreyfus-affért akarták applanálni annak idején. A guillotine-kérdést kikapcsolták és, vagy: de Soleilland-t nem itélték halálra...

Minden francia már most külön-külön rágódhatott azon a rébuszon, hogy van-e halálbüntetés, vagy nincs? És kegyelmet kapott-e Soleilland, vagy pedig, ha akarták volna, sem tudják halálra ítélni a bírák?

Hozzávéve, hogy a jeles apache-ok ugyanekkor, mint egy regiment pokolból szabadult ördög, hihetetlenül garázdálkodtak Lyontól Bordeauxig és Havretől Marseilleig, könnyen megérthetjük, hogy a guillotine-kérdés hirtelen kiújult és pedig, amint fontos jeleztük, nagy kavardást okozva.

A francia kamarában Maurice Barrés védte az özvegyet, Jean Jaurés a kivégzést szorgalmazta. Barrés a szükségesség ismert és számtalanszor han-

goztatott érvét használta. Szerinte a terror, l'épouvante, az egyetlen eszköz a gyilkosság rémének a megfékezésére. Irtózatot az irtózatért.

Jaurés első sorban a guillotine hathatóságát vonja kétségbe. A lehulló bárdal egy fej hull le csupán, de a gyilkosság hidrájának ezer másik feje marad életben. A rettenet pedig? Nos, Jaurés tagadja azt, hogy az állam a halálbüntetéssel el akar retenteni. Az állam szofisztikus módon hirdeti ezt csupán, de magában a kivégzési procedurában megzabolja a tézisének. Az állam papot ad a siralomházba kitett bűnös mellé, aki elkiséri a deszka-alkotmányig és utolsó perceiben a Megváltó keresztre feszített képemását mutatja föl neki. Az állam megtagadja önmagát, amikor irtózatot akarván kelteni, vigaszt nyújt, az emberiség legmagasztosabb eszméit eleve-nítván föl.

Jaurés szerint ez természetes, mert emberies. A halálbüntetés tullicizálása az emberi hatalomkörnek, már pedig az állam nem esik kívül ezen a körön, mert hiszen akkor nem is léteznék.

Aki ezt elfogadja, annak a halálbüntetés valóban olybá tűnik, mint valami „noli me tangere”. Mint egy oly szörnyiség, amely csak arrogatio alapján támadhatott, tehát természetellenes, perverz és céltalan.

Válaszolni erre mást nem lehet, minthogy a történelem és fejlődés nem hazudik és hogy az akció és reakció törvénye érvényesül a gyilkos bárdjának és az özvegy zuhanó, súlyos borotvalemezének sújtásában. Am méltán szeged üthet a fejünkben maga a halálbüntetés elleni mozgalom, amely, teszem azt, Olaszországban is gyümölcsöket érlelt. A halálbüntetés eltörlése minek a reakciója? Kik azok a hóhérok, akiket az emberiség azzal boszant meg, hogy kiragadja a kezükből az évezredekig fűdősnek elismert hóhérkardot?

—In.

TÁVIRATOK.

A czár látogatásai.

Berlin, november 27. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról táviratozzák a Vossische Zeitungnak: Itt azt híresztelik, hogy a czár a jövő év júniusában viszonzni fogja Edvard király és Fallières elnök revali látogatását. A czári yacht Plymouth és Cherbourg kikötőit érinteni fogja, de a czár nem fog partraszállani.

A haiti-i forradalom.

Berlin, november 27. (Saját tudósítónktól.) New-Yorkból táviratozzák a Lokalanzeigernek: Haiti elnöke irtózatot rémuralmat gyakorol s mindazokat kihallgatás nélkül agyonlöveti, akik gyanusak, hogy a forradalmárokkal rokonszenveznek. A kivégzések száma óriási.

A kínai alkotmány tervezete.

Pétervár, november 27. A kínai alkotmánytervezet szövege ma ide érkezett. Első részében az uralkodó előjogait tárgyalja. E szerint a jelenlegi dinasztia uralma örökidőkre biztosított. Az uralkodónak joga a törvénykezdeményezés. Hozzájárulása nélkül egyetlen törvény sem érvényes; ő nyitja meg és zárja be a parlament ülészeit; kormányzási dolgokra a parlament nem avatkozhat be. A császár a hadsereg és flotta főparancsnoka; a parlamentnek katonai dolgokra nincs semmiféle befolyása; a császár visel háborut és köt békét, bocsát ki rendeleteket és a legnagyobb szükség esetén korlátozhatja a lakosság szabadságait. A tervezet második része a lakosság jogait tárgyalja. A törvényes határokon belül a szó, a sajtó, a gyűlékezések és egyesülések szabadok. A harmadik rész a parlamentre vonatkozik, melynek csak tanácsló joga van, törvényhozó hatalma azonban nincs s csak birodalmi ügyekkel foglalkozhat. A parlament két kamarából áll, melyek megválasztásáról a terv negyedik része intézkedik. A szavazás titkos. Az alkotmánytervezet részletes kidolgozása később történik meg. Ezenkívül császári rendelet jelent meg, mely az átmeneti intézkedéseket tartalmazza. E szerint 1910-ben fognak egybehivatni az alkotmány-szervező parlamentek, 1913-ban állítatik fel az első birodalmi költségvetés kísérletképpen és 1916-ban írják ki a választásokat a felső és alsóház számára.

Közgazdasági táviratok.

Newyork.		nov. 26.	nov. 27.
Buza	locobuza	112 ¹ / ₄	112 ¹ / ₄
	decemberre	112 ³ / ₈	113 ¹ / ₄
	májusra	114 ¹ / ₈	114 ¹ / ₈
Tengeri	decemberre	72 ¹ / ₄	72
	májusra	71 ¹ / ₈	71 ¹ / ₈
Csikagó.			
Buza	decemberre	103 ¹ / ₈	103 ³ / ₈
	májusra	107 ¹ / ₈	107 ³ / ₈
Tengeri	decemberre	63 ³ / ₄	63 ³ / ₄

New-York, nov. 27. Gyapot New-Yorkban helyben 9.44 (9.45 tegnap), gyapot decemberre 9.24 (9.25), gyapot februárra 9.04 (9.06), gyapot New-Orleansban helyb. 9.1/16 (9.1/16), petroleum stand white Filadelfiában 8.45 (8.45), petroleum Stand white Filadelfiában 8.45 (8.45), petroleum Refined in Cases 10.90 (10.90), petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, november 27. (Zárlat.) Zsír januárra 0.— (tegn. 0.—), zsír májusra 9.30 (tegnap 9.32), szalonna short clear, 8.87 (tegnap 8.87), sertéshus januárra 16.22 (tegnap 16.20).

A német birodalmi bank.

Berlin, november 27. (Saját tudósítónktól.) A birodalmi bank központi választmányának mai ülésén a bank elnöke kifejtette, hogy a status szilárd lett s az aranyállomány meglehetősen erős. Jól lehet jelentékeny mennyiségű arany özönlött ki külföldre, a készlet mégis növekedett. — A Bayrische Bank az idén 8.06% osztalékot fog fizetni.

UJDONSÁGOK.

Lakóhelyváltoztatás esetén arra kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy új címüket idejekorán közöljék velünk. Minden erre vonatkozó bejelentéshez szüksége van a kiadó hivatalnak egy czimszalagra, esetleg a régi lakóhely megjelölésére.

NAPIREND. Naptár. Szombat, november 28. — Róm, kat.: Soszthéni. — Prot.: Fióra. — Görög-orosz: nov. 15. Guriás. — Zsidó Kiszlev 3. S. Toldoth. — A nap kél reggel 7 óra 25 perczkor, nyugszik délután 4 óra 11 perczkor. — A hold kél dél előtt 49 óraker, nyugszik este 7 óra 48 perczkor.

miniszterek nem fogadnak. — A képviselőház ülése délelőtt 10 óraker.

A Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi tárlata nyitva, Belépő-díj 1 kor. — Velasquez-kiállítás a Nemzeti Szalonban nyitva 9—7-ig. Belépődíj 1 korona. — Allandó kiállítás a Könyves Kálmánál Nagymezőútczái 37—39. Nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Lotz-kiállítás az új művészeti szalonban. Nyitva egész nap. — Az Uránia Kigyóteri szalonja nyitva. Belépő díj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum ésványtára nyitva 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum zárva. — A Történelmi Képesarnok zárva. — Az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat karácsonyi bazára megtekinthető az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeumban (IX. Üllői-ut 33—37.) hétfő kivételével este 7 óráig, vasárnap 9—1-ig. — A földtani intézet múzeum nyitva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum nyitva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — A Ráth György múzeum nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum nyitva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetemi könyvtár nyitva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Reszkedelmi Múzeum könyvtára nyitva 9—12-ig, a téli hónapok alatt november 28-ától február végéig kedden és pénteken 6—8-ig. — A pedagógiai könyvtár nyitva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak zárva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva.

— **Személyi hír.** Gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy nejével, született Scherr-Thoss Margit grófnővel az uralkodói jubileumon való részvétel céljából holnap Bécsbe utazik.

— **Kossuth Ferencz betegsége.** Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter állapotában örvendetes javulás állott be. A mai nap folyamán fekereste Sztéryny József államtitkár, akivel hosszú ideig konferált a miniszterium folyó ügyeiről. A beteg miniszter a nap legnagyobb részét már most is ágyon kívül tölti és kezelőorvosa, dr. Müller Kálmán tanácsára még néhány napig szobában kell maradnia. Közérzése jó, láza nincs, étvágya javul, fájdalmi csillapultak, úgy, hogy a miniszter az éjjelt nyugodtan töltötte. Ha a javulás tartós lesz, kezelőorvosa véleménye szerint a jövő hét folyamán már a szobát elhagyhatja. A mai nap folyamán is számosan keresték fel tisztelői és barátai közül a beteg minisztert.

— **Ágost Vilmos bevonulása Berlinbe.** Ma volt Ágost Vilmos herczegnek és feleségének ünnepies bevonulása Berlinbe. Délelőtt tizenegy óraker ért a különvonat a pályaudvarra, ahol a hatóságok fejei jelentek meg. A pompásan díszített utczákon át azután a Liegnitznyaralóba hajtottak. A város háza előtt a város hatóságai foglaltak állást. A főpolgármester hosszabb üdvözlő beszédet mondott, amelyre a herczeg szívélyes köszönő beszéddel válaszolt. Ez alkalomból Vilmos császár orvosa engedélyével ma több órát ágyon kívül töltött el.

— **Uj magyar tengerészkapitányok.** A fiumei tengerészeti hatóságnál most fejeződtek be a tengerészkapitányi vizsgálatok Rödiger Ernő min. osztálytanácsos, révkapitány elnöklése alatt, amelyekre 15-en jelentkeztek. Ezek közül a következők nyertek hajóskapitányi képesítést: Babos Lajos, Horváth Imre, Kopacz Miklós, Olenkovics István, Prieszter Manó és Trammer Tivadar. — A hadnagyi vizsgálatot sikerrel állották meg: Fischer Andor, Juhász Nándor, Milos Lajos, Németh András, Szkváza Rikárd és Szulovszky Sándor.

— **Változás egy követségél.** A bécsi belga követség vezetésében a jövő hónapban változás áll be. Gróf Burchgrave követ, akit negyvenöt évi szolgálati időre tekinthet vissza, december folyamán nyugdíjaztatását fogja kérelmezni és az év vége felé el fogja hagyni Bécsét, ahol 1892. óta működik. A közbeesülésben álló érdemes diplomata ezután kizárólag történelmi tanulmányainak fog élni, amelyet hivatalos működése mellett is folytatott s amelyek gyümölcseit értékes és általánosan elismert művekben fektette le.

— **A haditengerészet köréből.** A király kinevezte Haus Antal ellentengernagyot hajórajparancsnokká, a kikötő tengernagy adlástól való felmentése mellett; báró John Frigyes ellentengernagyot a tengerészeti ellenőrző hivatal főnökévé; ns. Ziegler Luczián ellentengernagyot a haditengerészeti műszaki bizottság elnökévé; Worell Jenő segédorvos-helyettes, egyetemes orvostudort, ideiglenes fregattorvossá; továbbá ns. Ziegler Luczián ellentengernagy a hajórajparancsnoki állásától felmentetett és neki ez alkalomból a Lipót-rend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta; míg báró Jedina-Palombini Lipót ellentengernagyot a haditengerészeti műszaki bizottság elnöki állásától felmentette és egyidejűleg Pólabá, a kikötőtengernagy hivatalhoz a flottaszemélyzet állományának kiegészítésére osztotta be; és végül Liebl János 1. oszt. haditengerészeti szolgának a koronás czüst érdemkeresztet adományozta.

— **Milliók jótékonyág.** Tegnap halt meg a főváros törvényhatósági bizottságának legöregebb tagja, a kilencvenéves Gelléri Szabó János. A tiszteletreméltó aggyastán, aki dus vagyonnak volt a birtokosa, s aki egész életét a közügynek szentelte, végrendeletében csaknem egész vagyonát közczélokra ajánlotta föl. Másfél millióra tehető az az összeg, amelyet állami, városi, egyházi és kulturális czélokra hagyományozott. A végrendelet részletei még ismeretlenek, de annyi már nyilvánosságra jutott, hogy állami és fővárosi intézmények 400—400 ezer koronával szerepelnek az elhunyt emberbarát végző rendelkezésében. Gelléri Szabó János fagyvéd, majd a királyi jogügyek igazgatója volt. A főváros egyesítése alkalmával törvényhatósági bizottsági tagnak választották s azóta szakadatlanul helyet foglalt a képviselőtestületben. Számos bizottság tagja és elnöke volt s mint ilyen, általános tiszteletet és népszerűséget szerzett a pogárság körében. Az elhunytat holnap, szombaton délután három óraker temetik az Izabella-utca 67. számú házból, ahonnan a kerepesi-uti temetőben felajánlott diszsihelybe temetik a nemeslelkű meczenást. A Lipótvárosi Kaszinó ma választmányi ülést tartott Ballai Lajos elnökletével, amelyen elhatározta, hogy Gelléri Szabó János, a kaszinó tiszteletbeli tagjának elhunytja alkalmával részvénytulajdonosként intéz a családhoz, a ravatalra koszorút helyez és a temetésen küldöttségileg vesz részt.

— **Hannover sötétségben.** Hannover városa tegnap sötétségbe borult. A villamos-lámpák nem funkcionáltak s az utcákon vak sötétség uralkodott. Gyertyákkal és fáklyákkal világították meg a pályaudvarokat; a színházban nem lehetett előadást tartani. Vendéglőkben, kávéházakban fagygyertyák és peroleum-lámpák égtek. Mindennek az volt az oka, hogy a villamosgyárban elégett a biztosíték s

az összes villamoskészülékek használhatatlannak váltak.

— **Hajóösszeütközés.** Ma a hajnali órákban súlyos és könnyen végzetessé válható baleset történt az Adrián. Az Ungaro Kroata „Salona” nevű gyorsgőzöse a partot elhagyva, Kattaró mentén összeütközött a „Jadram” nevű osztrák teherhajóval. Az összeütközés következtében a „Salona” baloldalát a víz felett jelentékeny sérülés érte, amelynek kijavitása után a gőzös folytatta az útját és nagy késéssel érkezett meg Fiuméba. Spaiatóból jelentik, hogy a „Jadram” az orrán szenvedett erősebb sérülést. Az Ungaro Kroata az összeütközésért a „Jadram”-ot teszi felelőssé.

— **Eulenburg.** A Moltke-Harden-pör tárgyalása valószínűleg csak két-három hónap múlva lesz, mert az orvosok azt hiszik, hogy addig Eulenburg herceget is ki lehet majd hallgatni. Ha a herczeg betegsége akkorára sem javult, akkor a törvényszék el fog tekinteni kihallgatásától és nélküle folytatja le az eljárást.

— **Benyovszky Móricz emléktáblája.** A nyitra vármegyei Verbó községben emléktáblával jelölték meg azt a házat, amelyben gróf Benyovszky Móricz, a kalandos életű magyar utazó született. Az emléktáblát holnapután, vasárnap leplezik le s az ünnepi beszédet Kovácsy rákospalotai lelkész mondja.

— **A bécsi egyetemi tüntetések.** Bécsben kiadott kommuniké szerint az az állítás, hogy a bécsi egyetemen e hó 23-án történelemmel kapcsolatban letartóztatott olasz diákokat a rendőrségi előzetes fogság folyamán kenyéren és vízen tartották, nem felel meg a tényeknek. Már e hó 23-án délután a letartóztatott legnagyobb részét szabadon bocsátották. Csak öt diákot, akik ellen súlyos testi sértés miatti vád forgott fenn, vezettek át polgári rendőrszervek segítségével a rendőri fogházba. Itt nem börtönökben helyezték el őket, hanem a hivatalos helyiségekben. Élmezésükről önmaguk gondoskodhattak és a dohányzás sem volt nekik megtiltva. Rismondo olasz diák szabadonbocsátása után a rendőrhivatalnokkal szemben elismerte az eljárás objektivitását és a humanus kezelést. A „Pol. Korr.” jelenti: Kapcsolatban a bécsi egyetem sajnálatos eseményeivel, mint ismeretes, néhány nap előtt Rómában kihágások fordultak elő, amelyek során a rendőri intézkedések dacára nem lehetett megakadályozni az osztrák-magyar nagykövet ablakaira intézett kődobást. Az olasz kormány azonnal sajnálatát fejezte ki gróf Lützw nagykövettel szemben és egyuttal közölte vele, hogy az illető rendőrbiztos felelősségre vonták és hasonló esetek ismétlődésének megakadályozására a legszigorubb parancsokat adták ki. A bécsi főiskolákon az előadás legkésőbb hétfőn ismét megkezdődik.

— **A vasúti pályára zuhant szikla.** Az árva-völgyi vasut Arvaváralja és Dluha közti vonalszakaszán ma a hét óra öt perczkor Arvaváraljáról Dluhába induló 1020. számú vegyesvonat az utóbbi állomásra való érkezése előtt egy óriási sziklatömeg — mintegy kétezer köbméter — a pályatestre zuhant. Szerencse, hogy a vonat néhány perczcel később, mert akkor kellett volna a vonatnak arra elhaladni, mikor a sziklaomlás bekövetkezett. Így baleset nem történt. A közlekedést mintegy három napig csak átszállással tarthatják fenn. Stefko és Morvai mérnökök éjjel-nappal mintegy kétszáz munkással dolgoznak a pályatest helyreállításán.

— **Borzalmas öngyilkosság.** Berlinből egy öngyilkosság híre érkezik, mely borzalom dolgában ritkítja pártját. A rüdersdorfi kültelken Lange nevű fűrészmalomtulajdonos felesége követte el a borzalmas öngyilkosságot. Az asszony a hálószobába összehordta az összes szobakból a ruhákat, a fehérneműt, a felsőruhákat és két eladó leányának kelengyűjét és az egyrakta. Az így készített máglyát leöntötte petróleummal, meggyújtotta és azután lefeküdt. A szobából kitoluló füst figyelmessé tette a házbelleket, akik a hálószobába hatoltak és saját életük veszélyeztetésével kiragadták a lángok közül. Lange asszony azonban olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy iszonyu kínok között meghalt. Azt hiszik, hogy a szerencsétlen asszony pillanatnyi elmezavarban követhette el borzalmas tettét. Őt gyermeke gyászolja, akik közül két leánynak most kellett volna férjhez menni.

— **Távkapcsolás.** Dr. Klupathy Jenő egyetemi tanár Berger Keresztély fizikus-sal közös találmányáról, a drótnélküli távkapcsoló-rendszerrel ma érdekesen nyilatkozott egy újságíró előtt:

A két év óta folytatott kísérletek célja az volt, hogy megállapítsák, vajon a hangnak, illetőleg a fénynek távolba való hatása minő praktikus haszonnal alkalmazható a gyakorlati életben. A kísérletek fényes sikerrel jártak, a mennyiben a feltalálónak sikerült olyan szervert találni, amely különös érzékenységgel viseltetik egy bizonyos hang- vagy fényhullám irányába és így ezzel nagyobb távolságokról is befolyásolható. A feltalálónak a további kísérletek során sikerült olyan belső szerkezetet alkotni, amelyek alkalmasak voltak a torpedóba való beépítésre és ezzel megoldották a találmány gyakorlati alkalmazásának első lehetőségét. A találmány különösen hadászati szempontból rendkívül fontos, mert ezzel lehetővé vált, hogy a már kilőtt torpedó futás közben irányítható.

Az új rendszerrel ugyanis a torpedónak valószínű látó- vagy hallószervei vannak, a melyekkel fel tudja fogni azt a fény- vagy hanghullámot, amely őt utában irányítja, úgy hogy a torpedó mindig ezen fény vagy hang hullámkörének irányához alkalmazkodik. Ha már most a torpedónaszádról ezt a hullámkört folytonosan az ellenséges páncélosra irányítják, illetőleg állandóan fény alatt tartják a hajót, akkor a torpedó mindenkor a fény irányát követve, okvetlenül beleütközik a páncélosba. A berendezés lényegében két részből áll, egy vezetőműből és a tulajdonképpeni torpedóból. Kezelése egyszerűbb az egyenes futású torpedónál: míg ennél a kilökés irányára döntő fontosságú, itt az teljesen közömbös.

A kormányzásnak ezt az elvét épp így lehet alkalmazni egyéb személyzet nélküli járműnek egy bizonyos kijelölt célba való behajtására, pl. tengeralatti naszádok vagy személyzet nélküli léghajók és repülőgépek kormányzására, melyek robbanó töltéseket visznek magukkal. A hangnak, illetőleg a fénynek távolba való hatását a feltalálók egyéb terepen is kipróbálták. Így például ugyancsak a hadászatban különösen fontos szerepe juthat a találmánynak az aknáknak távolból, drót nélkül való felrobbantása szempontjából. Az erre berendezett aknáknak lényeges előnye, hogy az ellenség hasonló jeladásaira nem robbannak fel, csupán egy meghatározott fény- vagy hangjelnek meghatározott kibocsátása képes az aknákat elcsúszni. A távkapcsolás emez új módja ezeken kívül fontos alkalmazásra találhat a vasúti jelző-és vonatfékező-berendezéseknél is. A pályatest mentén felállított optikai jelző-berendezések ugyanis különféle ismert okokból nem felelnek meg a vasúti üzembiztonság követelményeinek. Klupathy és Berger figyelmet fordítottak eme hiányokra és találmányukkal kapcsolatban egy új vasúti jelző-berendezést szerkesztettek. A berendezés működése így megy végbe: Ha a vonat egy „tilos“-ra állított előjelző mellett elhalad, az automata jelzőrúdját a pályatest fölött az ütköző eltöri, miáltal a lokomotívon egy jelzőlámpa kigyul és egy csengő megszólal. Ha a mozdonyvezető ennek ellenére sem tenne eleget a fölhívásnak, a vonat bizonyos idő múlva önműködőleg megáll s mindaddig fekézve marad, míg az utomata emelőkarjának meghúzása által a „jelzőrúd“ kicserélődése következtében a kezdeti állapot helyreáll és így a vonat új jel felvételére képes lesz. A vonat tehát csak akkor indítható meg, ha a biztosító szerkezeten minden rendben van. E berendezés különösen kiemelendő előnye: az egyszerűség és föltétlen üzembiztonság. A leírt berendezés egyszerűsége és az, hogy csak minimális átalakítást (részleges) igényel, bevezetését olesóvá teszi. A haditengerészet legközelebbi lövőgyakorlataira egyes torpedókban már kísérletileg alkalmazni fogják a tudósok szenzációs találmányát. A kísérleteket érthető érdeklődéssel várják magasabb katonai körök.

— **Letartóztatott kereskedő.** Debreczenben Feldmann J. és társa rövidúru kereskedő-cég megbukott. Feldmann Jenőt és feleségét több fővárosi hírtelző feljelentésére ma a rendőrség letartóztatta.

— **Országos diákkongresszus Kassán.** A Magyar Országos Diákszövetség ez évi közgyűlését Kassán tartja s a kongresszusra az egyetemek négy-négy, a főiskolák egy, illetőleg két delegátust küldöttek, akik a kongresszuson szavazati joggal bírnak. A hivatalos delegáltakon kívül az egyetemek és főiskolák számos hallgatója érkezett Kassára. Holnap délelőtt kezdik meg a tanácskozásokat, amelyek három napon át tartanak. A kongresszus megnyitása után megalkotják az egyes egyetemek és főiskolák elnökeiből az elnöki tanácsot, amely a kongresszust vezeti. Ennek tagjai közül választják meg azután a kongresszus elnökét és alelnökét. Előadó bármelyik egyetemi vagy főiskolai hallgató lehet. Az egyes pontok felett az előadás után vita indul meg, melynek eredményeképpen határozati javaslatot hoz a kongresszus. A tanácskozásokat a vármegyeház közgyűlési termében tartják.

— **Tizenkét halász tragédiája.** Korunnából érkezik az alábbi megrendítő tragédia híre: Mult éjjel egy halászbárka, amelyen tizenkét ember volt, a kikötő bejáratánál sziklába ütközött. Csak egy fiatal halászt sikerült megmenteni.

— **Nagygyűlés a választójogi tervezet tárgyában.** A fővárosi magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak összes árnyalataiból alakult előkészítőbizottság erős tevékenységet fejt ki, hogy az e hó 29-én, vasárnap délelőtt tíz órakor a fővárosi Vigadó nagytermében tartandó nagygyűlés, minél impozánsebb módon folyjon le. A nagygyűlésen a kérdés előadója dr. Kreutzer Lipót lesz. A fővárosban tartandó nagygyűlést nyomon fogja követni az ország összes nagyobb városaiban meginduló hasonló mozgalom. A vasárnapi nagygyűlésre eddig mintegy tízezer meghívót bocsátottak ki, a propaganda azonban még mindig folyamatban van.

— **Tüntetés a triestli olasz egyetem érdekében.** Triestben az összes iskolák növendékei a reggeli órákban otthagyták az előadásokat és tanáraik tiltalma ellenére, az olasz egyetem érdekében tüntető felvonulást rendeztek. A felvonulás este megismétlődött s ekkor már a polgárság is csatlakozott a diáksághoz. Mintegy ötezerre szaporodott a tüntetők száma, akik hazafias olasz dalok éneklése és „olasz egyetemnek Triestnek“ kiáltásokkal járták végig a város főbb utcáit, majd pedig a helytartósági épület elé vonultak, ahonnan azonban a rendőrség visszaszorította a tömeget. A tüntetők ezután a Fenice Színház előtt vonultak el, ahonnan az előadásról jövő közönség egyrésze szintén hozzájuk csatlakozott. Ekkor a rendőrség megkísérelte a tömeg feloszlátását, de ez nem sikerült, mire kardlapokkal ütlegelve, szorították vissza a tüntetőket. Sőt, hogy megijesszék őket, egy-két lövést is tettek a levegőbe. Ennek azután meg is volt a hatása és a tömeg szétszórt.

— **Lövöldöztek egy léghajóra.** A Sziléziai Léghajósok Szövetsége az alábbi panaszt emelte Berlinben: A „Silesia“ nevű német léghajó szombaton leszállt Boroszlóban s északnyugati irányt vett. Miután elszállt Krotoschin, Jarotschin és Zerkow községek felett s mintegy száz méternyire volt az orosz határtól, orosz területeiről rálőttek. A golyó, mely egy homokkal telt zsákba furdott, szerencsére nem tett kárt a léghajó utasaiban. Ezt a lövést még tizennégy más követte, de egyetlen golyó sem találta a léggömböt vagy kosarát. A léghajósok azt hiszik, hogy kozákok lövöldöztek a léggömbre, melyen a német birodalmi lobogó lengett. A Silesia hamarosan leszállt és Zinn mellett kikötött.

— **A csipkekészítő-tanfolyam kiállítása.** A vallás-és közoktatásiügyi minisztérium az Országos Iparművészeti iskola igazgatóságának vezetése alatt egy csipkekészítő-tanfolyamot létesített, amelyben a képzés műhelyben való foglalkozás után történik. Ez a műhely, tanítási céljain kívül, élő kirakata a magyar csipkeművészetnek, amelyet a közönség is megtekinthet, sőt bevásárlásokat is eszközölhet a tanfolyam, IV., Kigató-tér 1. szám alatt lévő helyiségében. A kapott megrendeléseket az ország szervezett és szervezendő csipkekészítő-telepei közi kiosztja, elkészítésükre felügyel és az egész megrendelést lebonyolítja. E csipkekészítő művészi szépsége és különlegessége alkalmas arra, hogy ne csak a külföldi készlet jelentékeny részét tegye fölöslegessé, hanem hogy magát a külföldet is meghódítsa a saját részére.

— **Házasság.** Ambrózy Oszkár, vengai törvényhatósági utmester, az Országos Utmesterei Szövetség elnöke e héten kötött házasságot Reimholcz Antóniával Vengán. Az esketést Kramár Béla kir. tanácsos, főesperes végezte.

— **Nászajándékok.** Jegygyűriük legelőnyösebben Polgár Kálmán művész-ékszerkészítő. Budapest, VII., Erzsébet-körút 29. I. em. szerzőiérték be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Gyermekfelruházó-ünnepély.** A jótékonyaság egyik legszebb neme: a szegény gyermekek téli ruhával való ellátása, szép ünnepség keretében folyt le tegnap este a „Riviera“-kávéházban. Szegény vak és siket-néma gyermekeket ruháztak fel tetőtől talpig és ez alkalommal megvendégelték a gyermek-seregét.

— **Huszártiszt és a tükrör.** Az éjszaka nagy botrányt csinált Maximovich György szolgálaton kívüli viszonyban lévő huszárhadnagy. Hirsch, Sebestyén-Stern és Petánovics huszáronkéntesekkel már egy éjjeli mulatóhelyen is nagy skandalumot csapott a társaság. Néhány üveg pezsgő elfogyasztása után belekötöttek a békésen mulató emberekbe és Maximovich hadnagynak komoly afférja támadt Pfeiffer Lajos Ferencz sertéske-recskedővel. Három óráig mulatott a társaság, amely holtrészegen távozott a mulatóhelyről. Az utczán újra kitört és eget kívánt a huszárvirtus Maximovich huszárhadnagyból és olyan botrányt okozott, hogy az Opera előtt, a rendőrök kénytelenek voltak csendre inteni a hadnagyt. Max. Maximovich György felháborodott a rendőr vakmerőségén és ráfordított a kötelességét teljesítő rendőrré:

— **Miféle gazság ez? . . .** Hogyan merészel megszólítani engem? Nem látja, hogy császári és királyi huszárhadnagy vagyok?!

— **En pedig rendőr vagyok — volt a felelet — és azért állok az utcán, hogy a császári és királyi hadnagyt urakat is csendre intsem, ha közbotrányt okoznak!**

— **Fogja be a bagólesőjét — kiáltotta Maximovich hadnagyt — mert szétapritom a kardommal!**

— **Molnár F. Károly, az 1870-es számú rendőr úri módon vágott vissza a hadnagynak. Nyugodtan felgombolta köpenyét és zubbonya zsebéből elővonta a kis tükröt. Aztán így szólt a hadnagynak:**

— **On téved, amikor majomnak néz engem. Ha majmot akar látni, akkor nézzen bele ebbe a kis tükrőbe!**

Maximovich György hadnagyt annyira zavarba hozta a rendőr ügyes replikája, hogy nem tudott válaszolni. E mulatságos jelenetnek közel öt-száz nézője akadt. A hadnagyt azonban nem szívesen látta a kíváncsi tömeget és rákiáltott a körülötte álló emberekre:

— **Takarodjanak innen, mert a kardommal szórom szét ezt a csöcselék! Tüntet katonai készütséget hívok, ha nem pusztnak!**

Amikor látta, hogy az utca népe nem ijed meg tőle, sőt ellenkezőleg, kész arra is, hogy lefegyverezze, odaszólt a társaságában lévő önkénteseknek:

— **Kardot ránts!**

A legkritikusabb időben érkezett oda egy ügyeleti szolgálatot teljesítő rendőrfogalmazó, aki véletlenül jó ismerőse volt a hadnagynak. A rendőrtiszt udvariasan felkérte Maximovich hadnagyt, hogy ne akadékoskodjék, menjen szépen haza és felküldjék le.

— **Nem úgy van az, pajtás! — kiáltotta a hadnagyt. — Tartóztassa le ezt a rendőrt. Ha nem csukják le azt a rendőrt, akkor idecsőditem a katonai készütséget és bevitetem ezt a fiúkat.**

Maximovich György hadnagyt, amikor látta, hogy nem lesz tanácsos tovább is akadékoskodni, megszívlelte a rendőrfogalmazó tanácsát és társával kocsin elhajtott.

— **A munkások ügye Finnországban.** A helsingfors-i kereskedelmi és ipari szervezet, amely hivatásból kifolyólag közgazdasági kérdésekkel is foglalkozik, pár héttel ezelőtt azzal a kérdéssel fordult Vikár Béla országgyűlési gyorsíró-revizorhoz, a finn irodalmi társaság tagjához, hogy a munkáslakásokról szóló magyarországi törvényhozás anyagát vélik közölni lenne szíves. Vikár Béla eleget tett ennek a megbízásnak és a gazdasági, valamint a Budapest vidékén emelendő munkáslakásokra vonatkozó egész törvényhozási anyaggyűjteményt Wekerle miniszterelnök beszédével és a sajtóbeli hozzászólásokkal együtt a nevezett kamarának megküldötte. Most a helsingfors-i nagyobb lapok tüzetes ismertetéseket közölnek ezen törvényalkotásokról és Wekerle miniszterelnök beszédéről s a munkáslakásokra vonatkozó törvényt, mint nagyszabású és mintául szolgáló kezdeményt jelölik meg a szociális törvényhozás terén. Az anyag átküldéséért és az ahhoz fűzött magyarázatokért Vikár Bélának a nevezett kamarára igen meglehetősen elismerő levélben fejezte ki köszönetét.

— **A marczali-i bankrablás.** Adtunk hírt arról a bankrablásról, amely a marczali-i bankban történt. Erre vonatkozólag újabb jelentések azt adják hírül, hogy a Wertheim-szekrényben valóban félmillió érték volt leginkább váltóban, ehhez azonban a rablók nem tudtak hozzáférni, a Wertheim-szekrényt nem tudták feltörni. A kis kézipénztár tartalmát, mindössze 2900 koronát vittek el magukkal. A vizsgálat megállapította, hogy a kasszaforrás oly szakértelemmel történt, aminő munkát csakis nemzetközi betörők szoktak végezni. Gyors és szakértői munkájuk is erre vall.

— **Nagy zsarolás Bécsben.** A bécsi rendőrség ma letartóztatta Seltenhammer Frigyes tekintélyes vendéglőst, aki több mint 100.000 koronát zsarolt ki egy A. Mihály nevű 74 éves agyalágyult háztulajdonostól. Öt éven át sarcolta Seltenhammer a magával tehetetlen aggyasztánt s azzal rémítgette, hogy rendőrügynök s fel fogja jelenteni őt vérfertőzésért. Néhány nap előtt Seltenhammer megint zsaroló levelet írt a háztulajdonosnak, de a levél A. Mihály feleségének kezébe jutott s az asszony ügyvédhez ment, így aztán letartóztatták a vendéglőst, aki az egész pénzt lövészenyen játszotta el.

— **A rászédett herceg.** Megemlékeztünk róla a minap, hogy Kisteleki Izsó okmányszerzőirodátulajdonos milyen körmöniont módon szedte rá Cantacuzena román herceget, aki most válik a feleségétől. A herceg, amikor rájött a szélhámos-ságra, feljelentést tett a rendőrségen. Napokig folyt a vizsgálat és kiderült, hogy Kisteleki tényleg csalást és sikkasztást követett el. A kihallgatott tanúk mind ellene vallottak s a ravasz ember nem tudta őket megzavarni. Ma különben új feljelentés is érkezett ellene és pedig olyan szélhámos-ság miatt, mint aminőnek a román herceg lett az áldozata. A feljelentő Hartlieb Ernő, az Osztrák-Magyar Bank bécsi intézetének főtisztviselője. Hartlieb szintén válik a feleségétől s hogy a pörnek hamarabb vége legyen, meg akarta szerezni a magyar honpolgárságot. Így került össze Kisteleki Izsóval, aki aztán mindenféle ürügy alatt tömörked pénzét csal ki tőle. Így például elhitette, hogy a magyar honpolgárságot úgy kaphatja meg valaki a legkönnyebben, ha ezer koronás alapítványt tesz a Nemzeti Színház javára. Hartlieb elhitte ezt a mesét és fizetett. Lassankint tizezer koronájába került már a dolog, amikor nyugtalankodni kezdett. Kisteleki ekkor felajánlotta neki, épp úgy, mint a román hercegnek, hogy lépjen be társul az üzletbe. Hartlieb ezt már a hivatala miatt sem tehette meg, de most már energikusabban sürgette dolgának elintézését. A minap aztán a lapokból értesült Kisteleki viselt dolgairól. Erre nyomban megtette ellene a feljelentést. Kisteleki Izsót ma megidéztek a főkapitányságra és kihallgatás után letartóztatták.

— **Tűzoltó tanfolyam az ipari tanulóknak.** Hegedűs Károly, a felső ipariskola igazgatója, megkereste a Budapesti Tűzoltótestület Szövetségét, hogy a technológiai ipariskola harmadéves növendékei számára tűzoltó tanfolyamot rendezzen. A Szövetség készségesen tett eleget a megkeresésnek annál is inkább, mert átálta a fontosságát, hogy a nagyvárosi malmokba, fáttelepekre, robbanó és robbanékony anyagokat előállító gyárakba kerülő tanuló-ifjúság tűzveszedelem esetében a mentési dolgokban bizonyos jártassággal bírjon. A tanfolyam február céljén fog megkezdődni és május hó végéig tart. És nem csak az idén lesz meg, de jövőre is, és általában miniszteri jóváhagyással állandósítani fogják. A tanfolyamon elő fognak adni: Janicsék Andor, Breuer Szilárd, dr. Szily József, Markuszovszky Béla, Kállay Imre, dr. Balogh Dezső és Oleák Károly.

— **Veszedelemes pinczetűz.** Tegnap este a Dambanich-utca 54. számú házban könnyen veszedelmessé válható tűz pusztított a pinczében és csak a tűzoltóság derekas munkájának köszönhető, hogy két ember élete nem esett áldozatul a lángoknak. Este hét óra tájban kigyuladtak, eddig ismeretlen okból a fás kamrák. Hat rekesz égett lágokkal, amelyek elzárták a fűlláratot Matich Józsefné és Singer Adél családtagjai előtt, akik a mosókonyhában voltak elfoglalva. A borzasztó füst, amely az egész pinczét megtöltötte, megmérgezte a két szerencsétlen nőt, akik már eszméletlen állapotban voltak, mikor a tűzoltók a pinczeablakon keresztül kimentették őket. Szerencsére a mentés idejekorán jött és komolyabb

hajuk nem történt. A tüzet a központi és a VI. kerületi tűzörség, amely Kállay Imre segédtséget vezetésével vonult ki, hamarosan eloltotta.

— **Sikkasztó boltiszoja.** A rendőrség ma letartóztatta Jósika-utca 11. szám alatt levő lakásán Tirpák Károly huszonhatéves boltiszoját, aki Lévai és Böhm bálvány-utcai nagykereskedőtől kétezerhat száz koronát sikkasztott, azután megszökött. Tirpákot főnökei egy bankba küldték el azzal a megbízatással, hogy egy takarékpénztári könyvre ezeröttszáz koronát vegyen fel. Tirpák mindjárt kétezerhat száz koronát vett fel a banktól és nem is ment többé vissza. A pénzt kávéházakban, korecsmákban eldobozta, aztán leutazott a vidékre is, ahol szintén nagy orgiákat rendezett. Tegnap ismét feljött a fővárosba és itt tovább folytatta a mulatságot. A detektívek ma reggel végre ráakadtak és bevitték a főkapitányságra. A tolvaj szolgánál minetegy ezer koronát találtak még. Tirpákot délben átkísérték az ügyészség fogházába.

— **Szelidített legyek.** Házilataink száma egy új példánnyal szaporodott. Ez az ismeretlen ujjajta házilát, mint egy angol lap írja, a szelidített légy. Egy Smith nevű ember ugyanis a napokban a „Royal Photographic Society” tagjainak egy előadás keretében bemutatta a légszelidítés terén elért eredményeit. A jeles mester mozgókép-sorozatban bemutatta legyeit. A jelenlétük bámulva látták a szinte hihetetlen produkciókat, amelyeket Mr. Smith „növényedekéi” bemutattak. Egyesek a hátukon feküdtek és apró harangozókat húztak a lábukkal, mások erőművészek módjára súlyokat emelgettek, ismét mások kisebb legyeket daikáltak. Mr. Smith légyezirkuszának legfőbb büszkesége egy légy, amelyik forgókeréken tud mászni.

— **Három ember a vonat kerekei alatt.** Szörnyű sors ért utól, mint Komáromból jelentik, három embert a felsőgalsai vasútállomás közelében. A budapesti gyorsvonat az egyik kanyarulatnál agyongázolt két vasúti munkást, akik a sötétben nem vették észre a közelgő veszedelmet. A szerencsétlen embereket darabokra tépte a vonat. Ugyanez a vonat az állomás tulsó végén oly szerencsétlenül üttött el egy harmadik munkást, hogy annak mindkét lábát amputálni kell.

— **Rejtélyes halál.** Elek községben Tenczer József malommunkás tegnap este hazamenet, elmaradt társaitól. Tenczert ma reggelre számos késszurástól holtan találták meg. A vizsgálatot megindították.

— **Egy hóborító divat.** Egy ismert magyar mágnásnak néhány nap előtt a posta egy óriási dobozt hozott, amelynek a mérete pontosan egy méter magas volt. A mágnás sófőrdje lelkendezve szaladt be az ebédőbe, ahol ura éppen asztalnál ült. — Kegyelmes uram! Megérkezett az automobill kijavított kereke. — Amikor felhozzák és felbontják, meglepetve veszik észre, hogy az bizony a kegyelmes asszony kalapja. — A Bazár, amely a divatlapok királya, csodálatos módon összehangba tudja hozni a divatot a czélszerűséggel és kocsikerék formájú kalapok modelljét nem közli, mert, mint lapunkat Párisból értesítik, a nagy kalapoknak már lejárt az idejük s így alig hogy divatba jött, máris alkonyodik. Ez a pompás divatlap oly gyönyörű és nagyértékű tartalommal bír, hogy nem mulasztathatjuk el olvasóink szíves figyelmébe ajánlani. Mellékletei valóságos közkincsnek képeznek. A Bazár divatlap előfizetési ára félévre 4 koronába kerül s minden előfizető egy igen értékes házikönyvtárat kap, mely tíz angol diszkótésli regényből áll és bolti ára 30 korona. Kérjen a Bazár kiadóhivatalától (Budapest, VII., Dohány-utca 16.) mutatványszámot.

— **Hafalozások.** Farkas József kir. tanácsos, a budapesti református teológiai akadémia egyháztörténelem tanára, a dunamelléki egyházkerületek tanácsbírája, a budapesti egyház presbitere és egyháztanácsbírója, e hó 27-én rövid ideig tartott betegség után, hetvenhat éves korában elhunyt. Benne a magyar református egyháznak, a protestáns tanügynek egyik legrégibb és legtiszteltebb alakja dől ki az élők közül. Sok száz azoknak a száma, akiket 1855. óta, mint teológiai tanár nevelt a lelkész szolgálatokra. A dunamelléki egyházkerületnek alig van lelkésze, aki a boldogultnak tanítványa nem volt s a többi egyházkerületek lelkészei között is igen számosan vannak, akik az ő bölcs és szeretetteljes vezetése alól kerültek ki az életbe. A nagy tudású és ritka melegsívű tanárt tanítványai a legnagyobb tisztelettel öveztek körül. Temetése, a f. hó 28-án, szombaton, Budapesten, Kálvin-tér 7. sz. alatt, déli tizenkét órakor tartandó gyászszertartás után, Keeskenyén 29-én fog megtörténni.

Gróf Zierotin Előd, Arvamegye törvényhatósági tagja ma délután hatvanegy éves korában árvanagyfalusi kastélyában tüdőgyulladásban meg-

halt. Az elhunyt gróf tevékeny részt vett a hazafias mozgalmakban.

Esterházy Praxedis (Ilona) grófnő rövid betegsége után, harmincz éves korában meghalt a prágai benczés-kolostorban. Az elhunyt gróf Esterházy Dániel dr.-nak és neijének, néhai Uiberacker Ilona grófnőnek leánya volt.

Tiefenfeldi Eckhardt-Francesconi Frigyes vezérőrnagy, akit alig egy hónappal ezelőtt neveztek ki a trieszti helyőrség parancsnokává, e hó 25-én szállóbeli lakásán agyszélhűdésben elhunyt.

Beszterczén elhunyt bölöni Tana Gyula m. kir. számtanácsos, számvevőségi főnök ötvenegy éves korában. A kitűnő tisztviselőt és jó családapát özvegye, két leánya és nagyszámu rokonság gyászolja.

Székely Császár Leontint, tizenkilenc éves viruló szép leányát e hó 16-án kísérete siriába édes-anya, Szeremley Császár Lajos ref. lelkész Háromszékmezejében Czófalván.

Dr. Czinczár J. ismert fővárosi orvos ma éjjel, életének ötvenharmadik évében hirtelen elhunyt.

x Igyék naponta ebéd előtt dr. Hommel-féle Haematogént. Étvágya fokozódik, idegrendszere erősödik és rögtön helyreáll közérzése. Kérjen azonban kifejezetten dr. Hommel-féle Haematogént és utasítson vissza minden utánzatot.

x Zászlók, címerek minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

x Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.
x Fodor-féle vívóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x Az elrabolt hercegnő az Apolló-színház előtti műsorának legsikerültebb száma. Benvenuto Cellini a kiváló középkori olasz szobrász életének meghatározó tragikumát látjuk a kitűnően sikerült képen, melyet a színházat esténként zsúfolásig megtöltő díztingvált közönség különös érdeklődéssel néz végig.

Nyilt-tér

(A rovatban közöltékekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN

jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizgára. Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

Közgyűlés.

Buda II. kerület „Ilona-utcai Tisztviselő-telep” alakuló közgyűlést tart

1908. nov. hó 29. vasárnap d. e. 10 órakor,

VIII., József-körút 31B számú irodai helyiségében az igazgatóság és tisztviselők megválasztása, valamint az alapszabályoknak a törvény-szerűséghez való betérjesztése tárgyában.

Érdeklődők szívesen láttatnak.

Ha még eddig

nem kapta meg

a Párisi Nagy Aruház újonnan megjelent 2000 remek illusztrációval ellátott,

új karácsonyi

képes nagy árjegyzékét,

kérje ezt 15 fillér egy levelezőlapon, melyet mindenkinek ingyen és bérmentve megküld a

PÁRISI NAGY ARUHÁZ

Budapest, VII., Rákóczi-ut 38.

Dr. HARMAT GYULA

tüdőbajosok rendelő-intézete

Inhalatorium Budapest, Rákóczi-ut 82. sz.

Tüdő, mellbajok, tüdővész, tuberkulózis, vérkétség, tüdőgyulladás, kitűnő eredményekkel gyógyítottak inhalációval és szúrásokkal. Rendel 11-12 óra 2-4-ig.

MATTONI FELE
GISSHÜBLER
legtisztább légtiszta
SAVANYUVÍZ

Wilde új munkái.

London, november 26.

Wilde Oszkár összes műveinek tizennégy kötetes kiadása, — amelyet Ross Róbert rendezett sajtó alá — a napokban lett teljessé a „Miscellanies“ és „Reveries“ kötetekkel. (Methuen és társa, London; kiadása.) Az új kiadás Wildenek több olyan essay-jét, aforizmáját, kritikáját és egy dráma-törredékét tartalmazza, melyek könyvalakban eddig nem láttak napvilágot, Ross részint különböző lapokból gyűjtötte őket össze, melyekben annak idején megjelentek, részint a tulajdonában levő eddig ismeretlen kéziratokkal egészítette ki az új kiadást. Wilde irodalmi személyiségekről alkotott fogalmunkat ezen napvilágra került művek nem igen fogják megváltoztatni, nézetei és felfogásai, melyeket essay-iben kifejezésre juttat, ismert életfelfogásából következnek, aforizmáit és paradoxonait mintha ismét a „Dorothy Gray arcképe“ szellemes lordjának szájából hallanók, drámatörredékének ugyanaz a tónusa és levegője, mint a „Salome“-nak (ezzel talán végleg beigazoltuk látják a szkeptikusok, hogy „Salome“ tényleg Wilde műve) csak az új kiadásban megjelent eddig ismeretlen kritikái mutatják be új oldalról Wildet mint embert, ezért nem lesz érdektelen velük kissé behatóbban foglalkoznunk.

Wilde, házassága előtti szorult anyagi helyzetében a „St. James Gazette“-be és a „Womans World“-ba írogatott névtelenül kisebb kritikákat, színházi előadásokról, divatról és egyebekről, ezekről csak Ross újonnan sajtó alá rendezett kiadásából tudjuk meg, hogy Wilde írta őket.

Mindenestre érdekesek, mert ezekben a nem megörökítésre szánt megjegyzésekben, gondolatokban van Wilde jellem. Mindennél világosabban állítják eléénk az etikusan gondolkozó, tisztán látó, mély érzésű Wildet, akit bizony nem igen ismerünk fel különös életmódjából és őszinteséget nélkülöző paradoxonjaiból. Tudnunk kell, hogy mikor Wilde ezen kritikáit írta, még ismeretlen volt a világ előtt, csak egy verskötete jelent meg, melyet a kritika visszautasított; csak az ő rendületlen hite tehetségében buzdította kitarásra. Akkor az elismerés még nem kényeztette el és minden írásában őszinte volt. Akkor még nem volt annyi ellensége és nem volt annyi keserősége és mindent rózsaszínűnek, napsugarasnak látott. Az egész angol irodalmat ismerte, az egész egykori irodalom megfordult a kezén. És az ifjú Wilde, a lelkes Wilde, az optimista Wilde a legesekélyebb tehetségnyilvánulásáért hálás volt. Innen van, hogy csaknem minden kritikája magasztaló, dicsérő, vagy legalább is jóindulatú, mert hiszen, mint idealista, azt hitte, hogy mindenki a legigazabb lényegét és legtisztább érzelmeit akarja szavakba önteni. Ezek mindenkinek legszentebb tulajdonai és a tapintatos Wilde, az optimista Wilde nem akart szentségtörő lenni. Érdekes tény: Wilde, a névtelen, az optimista, a legszelvidebb és legméltányosabb kritikus és a korosabb Wilde, akinek már kijutott az élet keserőségeiből és igazságtalanságaiból, csupa maró gúny, ironia és szarkazmus, mikor mint ismert író aláírja nevét kritikái alá.

Természetesen névtelen kritikáiban sem tagadta meg teljesen természetét, gúnyos és kiméletlen, ahol üzletszerűséget lát az irodalomban (John Collier: Bevezetés az olajfestéshez cz. könyvről írt kritikája) és természetes, kedves és jóakaró, ahol a tehetség és kiválóság felismerése elragadja. (William Morris és Swineburne versesköteteiről írt kritikája).

A két utolsó kiegészítő kötetben csak az eddig ismeretlen drámatörredék „La Sainte Courtisane“ kell némi csalódást, Wilde ezt a drámáját röviden azelőtt fejezte be, hogy a fogházba került. Mikor pörét elvesztette, egy ismerős hölgynek adta át a drámát megőrzésre. Kiszabadulása után ez a hölgy Párisba költözött és visszaadta a kéziratot Wildenek, aki egy kocsiszalkával elvesztette azt. Ross Róbert kiadásában kézirat törredékei szerepelnek, melyeket Wilde hagyatékában találtak.

Wilde a fogházban három más dráma eszméjével is foglalkozott, melyeknek címe: „Ahab és

Isabel“, „Pharao“ és „Az arragoniai kardinális“ lett volna. Ezekből azonban még törredékeket sem sikerült találni Wilde hagyatékában.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Az urhatnám polgár.

— Molière-reprize a Nemzeti Színházban. —

A meddőség és improduktivitás jegyében járó Nemzeti Színház, miközben a többi színházak versenyeznek és egészségesen fejlődnek, mit tehet egyebet, mint azt, hogy fölelevenít. Nem minden fölelevenítése jár sikerrel, noha úgy tesz, mintha nagy színházi esemény menne végbe színpadán. Minden fölelevenített darabját háromszor egymásután kitézi előadásra, jöllehet már a harmadik előadás üres ház előtt folyik le. A közönség kezd erősen elidegenedni a színháztól, de a vezetőség azzal áltatja magát, hogy elsőrendű módon vezeti a színházat. Ebben a tudatban boldog. Mindenki abban a mértékben boldog, amily mértékben boldognak képzelet magát.

Ma legalább a színház egy nagy szellem művét elevenítette föl: Molière „Urhatnám polgár“-át. Ez a repriz nem is volt sikertelen, noha a szcenárium, különösen a harmadik felvonástól kezdve, de már előbb is, hasonlított az operethez. Ha nem álltunk volna a nagy világszellemtől, Molièrenek hatása alatt, telivér operette-előadást véltünk volna látni.

Azonban az igazság az, hogy az előadás operetteszerű stíljé nem vált hátrányára az estnek. Ha nem is emlékeztetett a Nemzeti Színház egykor oly híres klasszikus előadásaira, de Molièrenek ezt a művét éppen ez a játéktípus közelíti meg leginkább. A szabályos, klasszikus Molière, a finomság nagymestere, a mérték hatalmas műveit, akinek műveit, noha vigjátékok, közel érnek a tragédiához, ebben a darabjában jókedvének és derült hangulatának szinte fékét veszítette. Emberi gyarlóságot — a polgár nagyzoltságát — teszi nevetségessé. A komédia alap gondolata klasszikus. Eszközeiben azonban nem válogatós. A nagy költő, aki mindig könyvek között kacagott és tragikus megrázkódással tette nevetségessé az emberi fogyatkozásokat, szívből kacagott, mikor ezt a darabját írta és kacagtatott is. Vaskos eszközökkel dolgozott, de az elme fénye világítja meg ezeket az eszközöket is. Farsangi komédiások gyanánt vonultatja fel alakjait; dal, tánc, fantasztikus csoportosítás tartja a darabot, de egyik elmerakéta szípkörkázik a másik után. A vidámság győz az egész vonalon. Nevetünk az urhatnám polgár szörnyű bárgyúságán, de szánjuk gyarlósága és nagyzási hóbortja miatt. Széles jókedv vezette a költőt, aki féltelenül válik jókedvében. A kacagás lesz urrá a színházban s miután kacagatni tud, az ügyet megnyerte. Finomabb darabja sok van Molièrenek, kedvesebb egy sincs.

Az előadók jóformán mind alkalmazkodtak az előadás stíljéhez. Ma legalább nem volt ríktó ellentét az egyes szereplők felfogása között. Vaskosabbak lévén az eszközök, nem is vették el a színház gyarló akusztikája miatt semmi, aminek hatást kellett tennie. Halk társalgásra nem volt szükség; minden egyformán érvényesülhetett.

Journal szerepe, a főszerep, Horváth J. kezében volt. Sok temperamentummal játszott és nagy szeretettel dolgozta föl szerepét, jöllehet, sok helyen clown-szerű grimasszokat vágott és még vaskosabbá tette a szerepet. Azonban, minthogy az operetteszerűség dominálta az előadást, ezt a tulajdost meg lehet bocsátani neki. A stíljé erősen beilleszkedett, ha itt-ott túlerősen is, de kétségtelenül voltak igen jól megjátszott jelenetei. Kiváló volt S. Fáy Szeréna a Lourdiné szerepében, aki sok helyt megkacagattatta a publikumot és nyílt színen is tapsot kapott. Az ő játéka közelítette meg legjobban a klasszikus stíljé, de a vaskosabb mozzanatok is érvényre juttak, különösen a harmadik felvonásban. Váradi Aranka friss, kedves és művészi volt kicsi szerepében. Mészáros A. Lucile kérőjének szerepében annyi kört és félkört irhatott le kezeivel a levegőben, amennyit csak akart. Minthogy szerepe ezt meg-

engedte, sőt természetessé tette, egészen elemében volt. De elemében volt Rózsahegyi is, aki egész temperamentumát érvényesítette. Játéka jellegzetes volt s kiváló alakításával igen nagy tetszést aratott. Sok sikere volt Nagy Ibolyának, különösen a második felvonásban, aki a híres kacagási jelenetben a kacagásnak igen sok nuanceát tudta kifejezésre juttatni, ami bizonyára nem a könnyű feladatok közé tartozik. Gál a filozófus komikai szerepében egészen Molière szellemében játszott. Minden komikai mozzanatot művészi eszközökkel juttatott érvényre. A harmadik felvonás mufti-avatásában Kovács Mihály vitte a tenort. Ez a mozgalmos, színes és hangos jelenet egészen operette-stíljé volt, de ide illett és sikert aratott. A kisebb szereplők közül fölemlítjük Vizvári Mariskát, Horváth Zoltánt, Hajdút és Náday Bélát.

Tímár Szaniszló.

A holnap.

(Hajó Sándor háromfelvonásos vigjátéka. Bemutatták ma este a Magyar Színházban.)

A holnap hőse ebben a vigjátékban száz koronás havijizetési bankfiu, aki simaságával, végszóra pompásan berendezett ötletességével, alkalmakra járó jóneveltségével vagy neveltségével előtünk csinálja meg szédületes karrierjét a szerelemből való házasságig és ami épp nem mellékes, mellékesen még a bankdirektorságig is. Szédületes gátakon kell magát átvietnie, de ő gátversenyekre berendezett „gátfiu“, akinek minden izma feszül, az orlikai kifágulnak s az agyveleje villanásszerűen cikázza ki az ötleteket, mihelyt ilyen gát már megszűri is feltűnik pályája fordulón. Tudni bizony keveset tud, a kedélye is sekélyes, humora nincs, de hiszen ő a Holnap hőse, aki a Mának zavaros eszmehullámszámából paskolja össze habkönnyű jóvendőjét. A ma zavaros örvénylése egy gazdag és hibázunk rá, lipótvárosi bankárdinasztia fiatal ágát dobja elénk, a divatból dolgozni akaró Ifju bárót, ezt a jószívű, felszeg zum-trutz-sihedert, a bájosan feminista Ifju baronesszt, akinek a szíve épp oly természetellenesen ugrál, mint a női felszabadulás körül libegő eszméi és az ugyancsak száz korona fizetéses doktorkisasszonyt, aki fizetése szerint barátja, elvtársa, a kulisszák mögött vetélytársa is a baronessznek, egy gátkisasszonyt, aki végül a sabin nők operette-receptje szerint, a gátfiuval engedni elraboltatni magát.

De hiszen ez mind mellékes. Mellékes az is, hogy a vigjátékban megfestett Ma és Holnap csak addig él a szemünk előtt, amíg a színpadi lámpák rávilágítanak. Mellékes, hogy az a szédületesen ügyes színpadi technika, amelylyel Hajó Sándor ugyanazon a színen négy szereplővel járattja bosszorkánytánczát, itt-ott, például a második felvonás végén és a harmadik felvonás közepétől, elszédül és zavaros és erőteljesen valószínűtlen helyzetet teremt — én ebben a darabban a Holnapot önkényesen, de másutt találok. Találok pedig a színdarabok megírásában, az alakok beállításában, azokban a közvetlen, szürkén csillogó párbeszédekben, amelyek során még a többi szereplők jelenlétében elmondott hosszabb monológok is a természetesség valami ősi erejével hatnak, találok a köznap, kis emberek, kis küzdelmek, kis érzések és kis felvonásvégek líraian finom feltárlásában. Hogy már az első párbeszédből melegség, valami fejlődő élet lüktet át a színpadról a nézőtérre, s hogy a közönség szinte maga közé veszi a szereplőket. Az az irány, amely az ősi, külső történetes, csattanó novellából a bevalló, benső életű, egyéni novellába hajlított át fiatal íróink tollát, ez az irány a színpadon is a holnap irányja, ez ad feltétlenül biztos, nagy irodalmi értéket Hajó Sándor új darabjának. Vallomástétel ez a darab, hogy Hajó Sándor így látta ezeket az embereket, hogy benne így élnek, így cselekesznek.

A közönség rögtön értékelte ezt az irodalmi értéket. Az egymást kergető ötletek, tréfák és mókák felesendő kaczagása mögött az a jóérzés fogta el, hogy itt mindent kvalitásosan adagolnak, a holnap új mértéke szerint. A szerzőt számtalanszor előszólitották s a taps nyílt színen is sokszor elborította az egész házat.

A Magyar Színház gyönyörű előadást produkált. A rendezés kifogástalan volt, a négy sze-

replő: Halmi Margit, Mészáros Giza, Törzs Jenő és Z. Molnár László kiválóan érdekes, igaz és összjátékos. Négy ilyen nagy színészi erő mérkőzésében mindenkinek oly mély gyönyörűsége tellett, amelyet magyar színház még keveset ért meg.

Miklós Jenő.

A darabban feltűnést keltettek a remek toillettek, amelyek Holz er cs. és kir. udvari szállító műterméből kerültek ki.

(*) **M. kir. Operaház.** A szegénysorsu tüdőbetegek szanatóriuma javára rendezett előadásban — Toscát játszották — egy baritonistával ismerkedtünk meg, akit a milanoi Scala-színház approbált. Stracciari Riccardonak hívják vendégünket s róla nyugodt lélekkel el merjük mondani, hogy a Scala minden, még oly fényes ensemblesébe pompásan beillik. Olyan énekes, aki a legtündöklőbb keretben sem ront abszolút halványasággal, de akinek ez a kiemeltség, amelyben nálunk volt része, ez az idegen világba csillagként való átlátlatlása árt. Énekes a legjobb fajtából, de sem tüneményes hang, sem briliáns iskola, sem nagy színjátszó képesség nem avatja őt az operaszínház kiválóságává. Mindössze derék énekes, akit, ha reá külön nem hívják föl figyelmünket, szívesen hallgatunk. Hangja sötét színezetű bariton, egy kurta skálán nagy erejű, de egyébként talán gyöngébb, amire abból kell következtetnünk, hogy az olasz énekes tulajdonos óvatossá, fedett hangon siklott át sok részen. Ezenkívül gyenge alakító, mert Scarpiát megjátszható alakját a leggyöngébb konturokban és minden mélység nélkül suhantatta át a színen. Különösen föltűnt ez, mert Szamosi Elza csupa szenvedély Tosca-ja egy tökéletes alakítás sugárzó fényével szinte letörölte a színpadról partnerét, Scarpiát, akinek pedig féktelen erővel és metsző kegyetlenséggel kellett volna dominálni. Lunardi és a többiek... eh, az ember nem lehet több, mint amennyi. Az előadást Szikla Adolf vezette biztosan és sok lendülettel.

(U.)

(*) **A Hubay—Popper-trió.** Nyilvánvaló, hogy egy zenemű értékét nemcsak az új vagy újszerű hangkombinációk mennyisége jelenti, hanem egy kicsit talán a kifejezés mikéntjétől, az előadók művészi jellemétől is függően marad az utolsó ítélet felette. Teszem fel: a Beethoven Kreutzer-szonátáját, amit ma Hubay és Dohnányi vállaltak magukra, ezt az erősen és hideg intelligenciával megcsinált munkát nem mindenki tudja közel vinni a szívekhez. Hubay és Dohnányi például makulátlan és zeneakadémiailag elhelyezett két intellektus és mégis: Hubay csak precíz tudott lenni és arisztokratikusan fölnyenes, Dohnányi pedig bemutatta az idej szezon legszébb és legzseniálisabb zongorakíséreti számát — de nem többet, nem egyénibbet. Ugy látszik: a Kreutzer-szonátá ma már nem igazgatja klasszikus mestereinket sem és talán nem is olyan csodálatos, mint amilyen pikánsul meglepő volt, hogy Brahms apánk C-moll hármastát milyen poétikus színekkel fényesítették ki, milyen csaknem szerelmes fiataliságot vertek bele a jó öreg melódiákba. Azt muszáj hinnünk, hogy ez a minden tiszteletet megszólgált társaság visszafelé erősödik; minél avultabb és elintézeteb dologhoz nyul, annál jobban otthon van közöttük, annál szigorubb kötelességnek ismeri, hogy a hagyományokat megmentsse a jelen viharos vizei számára. Ez roppant érdekes tünet és nem minden igazság nélkül leledző. Ennél csak az fontosabb valami, hogy Dohnányi Ernő még a mai bekerített működési tereken is felségesen érett tónusokat villogtatott és két érdemes kollégája oldalán új tüzeknek és még mindig nyújtózkodó nagy reményéseknek adott energiát.

k. m.

(*) **Király-Színház.** Ma este a Király-Színházban a sokszor játszott „Dollárkirálynő“-t elevenítették föl és ennek a repriznek — úgy ígérték — Gábor József föllépte ad érdekességet. Alig adott. Gábor gyöngye színész és a hangja is csak éppen olyan, hogy nem zavarja az embert. Gondoljuk, ezt konstátálta ma a közepesen megtelt nézőtér is.

(*) **Az Operaház küldöttsége Apponyinál.** A kultuszminisztérium rozoga épületének ma délután érdekes vendégei voltak: az Operaház tagjai — összesen ötvenen — tisztelegtek ma gróf Apponyi Albertnél abból az alkalomból, hogy a miniszter megcáfolta az Opera bérbeadására vonatkozó híreket. A küldöttséget Várady Sándor vezette a miniszter elé és átnyújtotta az Operaház tagjainak emlékiratát, amelyet ő szerkesztett és amelyet az Operaház minden egyes tagja aláírt. Az emlékiratban köszönetet mondanak a miniszternek, amiért meghusított az Operaház és a magyar zenekultúra ellen intézett merényletet, amelyik, ha sikerül, örök szégyene lett volna a magyar nemzetnek. Várady Sándor rövid beszédben szintén köszönetet mondott a miniszternek és biztosította őt az operaházi tagok odaadó ragaszkodásáról. Zajos éljenzés követte Várady szavait és aztán gróf Apponyi Albert röviden válaszolt. Kijelentette, hogy tiszteletreméltó oldalról felmerült ugyan a bérbeadás terve, de a kísérlet még csak a komoly tárgyalások stádiumába sem került és biztosította a küldöttséget a legteljesebb szeretetéről és rokonérzéséről, úgy, hogy idegeskedésre, nyugtalanságra egyáltalában nincs ok, amíg vele lesznek összekötötésben.

(*) **Susanne Després — Elektra.** A párisi Oeuvre-színházban „Elektra“ került színre, a Hofmannsthal-féle nálunk is ismert átdolgozásban. A főszerepet Susanne Després játszotta nagy művészettel. De a siker mégis elmaradt.

(*) **Az Operaházban holnap, szombaton Gounod „Romeo és Juliá“-ja kerül színre több mint három évi pihentetés után. Utoljára 1905. május 22-én adták a darabot az Operaházban. Julia szerepében Svárdröm Valborg asszony lép fel mint vendég. E szerepet most éneklí nálunk először. Gertrudot Várent Vilma, Stefánót Payer Margit, Romeót Arányi, Mercutio-t Takács, Esculast Kornay, Capulet grófot Szemere, Párist Kertész, Tibaldot Pichler, Gregoriót Ney Bernát, Lorenzót Szendrői, Benivolit Juhász adja. Vezényel Márkus Dezső karmester, rendező Alszeghy Kálmán főrendező. (Bérleten kívül 35. sz., felemelt helyárak.) Vasárnap D'Albert új dalmíve, „A hegyek alján“ kerül előadásra nyegedszer. Mártát ezuttal Kaczér, Sebastianot Szemeri éneklí. A többi szerepben, úgy, mint eddig, Szöyer, Ambrusné, Payer, Várady M., Környei, Venczel, Dalnoki V. és Déri lépnek fel. (Bérlet 132.) Kedden, december 1-én Michalovits Ödön „Eliana“-ját adják. A főszerepekben Vasquezné, Szamosy, Anthes és Takács lépnek fel.**

(*) **Anatole France és — Nyitray József.** A következő sorok közlésére kértek: Ma kezembe került a „Tolnai Világlap“ legújabb száma, melyben Anatole France „A kezes“ című elbeszélését a Tolnai Világlap szerkesztősége nekem volt szíves ajándékozni. Soha senkitől ajándékot nem fogadtam el s így most sem tettem. Különbön pedig a nevezett elbeszélést fényleg én fordítottam s megjelent (a fordító neve nélkül s csak a k. Anatole France nevével) első ízben „A Hét“ hasábjain, másodízben pedig a „Magyar Könyvtár“ 330. számú füzetében. Anatole France többi, általam fordított novelláival együtt s szerzőnek természetesen Anatole France szerepel a könyv czimlapján. Tehát uraságotól kétszer is levettett ajándékot pláne nem fogadhatok el. Nyitray József (Yartin).

(*) **Hírek a Nemzeti Színházról.** Holnap, szombaton délután fél három órakor Hugó Károly születésének századik évfordulóján ünnepi előadást rendez a Nemzeti Színház a következő műsorral: I. Az Ilka opera megnyitó zenéje, előadja a Nemzeti Színház zenekara, vezényli Kun László karnagy. II. Hugó Károlyról, írta és fölolvassa dr. Várad Antal. III. Báró és bankár, színmű három felvonásban, írta Hugó Károly. A darabban Paulay Erzsé, Gyenes, Pethes és Narcsisz játszanak. Este másodszor kerül színre új betanulással az Urhatnám polgár, Molière bohózata.

(*) **Szombathely ideiglenes színháza.** A régi színházat az ottani rendőrség, tekintettel annak tűzveszélyességére, bezáratta, az új színház építése elé pedig ezer akadály gördül. Évek óta tervbe van már véve az új szombathelyi színház építése, de ez mind-éddig azért nem sikerült, mert a város téli színházat

akart létesíteni, míg a kormány intenciója az volt, hogy a soproni magyar színháznak, amely a német áradat közepén játszik, szerezzen egy olyan nyári állomást, ahol 3—4 hónapot eltölthet. A színházigazgatók különféle ajánlatokat tesznek most a városnak és ezek között az ajánlatok között legérdekesebb a szombathelyiek volt kedvenc színházigazgatójának, Nádas Józsefnek, a soproni színház igazgatójának ajánlata, aki felajánlja, hogy a téli színház elkészültéig ő a saját költségén ideiglenes színházat épített. A szombathelyi közönség, a sajtó, valamint a színházi bizottság rokonszenvesen fogadta az ajánlatot.

(*) **Az Intim-Színház új igazgatása.** Az Intim-Színház igazgatósága, amelynek élére Dayka Balázs, a Vígyszínház tagja került, teljesen szakított a színház eddigi irányával s egy gyors átmenettel irodalmi nivóra törekszik emelni a délutáni színházat. Az új direktió beköszöntője kedden, december 1-én délután 4 órakor lesz, amikor is a színház ujonnan szerződött tagjaival irodalmi nivóú műsor keretében megnyitó-előadást tart. Az előadás műsorán egy Murger-dráma, Szomaházy István egy szatirája, egy Offenbach-operett és Kanizsay Ferencnek „Jó reggelt“ című bohósága, valamint több decens magánszám szerepelnek.

(*) **Egy darab két bemutatója.** Stefan Zweig bécsi költő „Thersites“ című háromfelvonásos tragédiája tegnap két helyen érte meg bemutató előadását, még pedig Drezdában és Kasselben. A darabot eredetileg a berlini udvari színházban kellett volna színrehozni, de szerző szereposztási differenciák miatt visszavette. Zweig a homéri rut feccsögő komikus alakját tragikussá változtatta és történetéből a rutság és irigység tragédiájává alkotta meg. A költő szépségeiben gazdag darab, mindkét bemutatóján, zajos sikert aratott.

(*) **Thália.** A Thália holnap, szombaton este Hébel „Mária Magdolná“-ját eleveníti föl. Az idényben először játszott dráma csaknem teljesen új szereposztásban kerül színre. A főbb szerepeket Kürti József, Karczay Marcsa, B. Judik Etel, Szénágy György, Gellért Lajos, Doktor János és V. Bánóczy Dezső játsszák.

(*) **A Rembrandt-kiállítás megnyitása.** A Szépművészeti Múzeum városligeti palotájában holnap, szombaton, délelőtt tíz órától kettőig mutatják be a sajtó képviselőinek a Rembrandt-kiállítást, melyet a metszet-osztály igazgatója, dr. Térey Gábor rendezett. A rendkívül érdekes és gazdag kiállítás vasárnaptól kezdve a közönség számára is nyitva áll, amely teljesen díjmentesen tekintheti meg minden vasárnap, hétfőn és szombaton délelőtt tíztől két óráig.

(*) **A Magyar Képzőművészeti Egyesület pénteken, december 4-én délután öt órakor ülést tart a városligeti Múcsarnokban. Ezen az ülésen választják meg a külföldi nemzetközi kiállításokra küldendő magyar anyag bíráló bizottságának a tagjait.**

(*) **A londoni műtárlat hazaérkezése.** A londoni magyar kiállítás képzőművészeti csoportjának anyaga már visszaérkezett és december 1-én és 2-án, kedden meg szerdán vehetők át a művek a városligeti szépművészeti Múzeumban. A műtárgyak kiadása elismervény ellenében történik s december 2-án tul azokért szavatosságot senki sem vállal. Ez ügyben fölvilágosítással Déry Béla titkár szolgál a Nemzeti Szalomban.

(*) **A Magyar Grafikusok Egyesülete** immár megtartotta alakuló ülését, amelyen az egyesületbe fölvetelre jelentkezett összes művészek résztvettek. Az egyesület elnökévé egyhangu felkesedéssel Rauscher Lajos műegyetemi tanárt, titkárául pedig Olgyai Viktort, a Képzőművészeti Főiskola grafikus tanárát választották meg.

(*) **Gyermekszínház.** Teljesen zsufolt ház előtt, tetszés mellett ujtották fel csüörtökön a fővárosi Gyermekszínházban Komor Gyulának „Robinson Crusoe, vagy harc az emberevőkkel“ című mesejátékát. A kaczagató varázsrege szebbnél-szebb tündéres jelenetei, a kiállítás, a szép táncok és énekek nagy hatást gyakoroltak a gyermekvilágra. Különösen tetszett a vademberek szigetén játszó harmadik kép: „Az égő kunyhó“. Az apró szereplők közül Tarnay Margitka bájosan előadott ének- és táncszámait és Feld Rózsika pompás Robinsonját fogadták nagy tapssal. Tetszettek még: Hegedüs Ferenczsin, Füzessy, Göndör, Bordás, Herczeg és Német.

(*) **Egyházi zene.** A Szent István bazilika énekara e hó 29-én Advent első vasárnapján az ünnepi szent mise alatt Perosi: Missa patriarchalisát adja elő. Graduale: Univeri, qui te expectant. Offertorium: Ad te levári.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Harcánzata valódi áldás gyomorhajszék-
nak és székzenorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

aj elrontott gyomrot
2-8 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér.
Nagy üveg 60 fillér.

(*) **A Petőfi-ház.** A Petőfi-ház és ereklyemúzeum könyvtárának berendezése, mely a londoni magyar tárlaton volt kiállítva, a napokban hazaérkezett. A művészi kivitelű szekrényeket egyenesen a Bajza-utcai Petőfi-házba vitték, melynek belső díszítési munkálatain javában dolgoznak Kéry Gyulának, a Petőfi-társaság lelkes titkárnak felügyelete alatt, aki már beköltözött a ház földszintjén berendezett új otthonába. Az újalakítás befejezése után Ernst Lajos, a Petőfi-múzeum igazgatója nyomban megkezdte a berendezkedést és a nagybecsű ereklyetárgyak elhelyezését.

(*) **Az iparművészeti rajzolók kiállítása.** Az Építő és Iparművészeti Rajzolók Országos Egyesülete karácsonyra saját helyiségében rajzkiállítást rendez. A kiállítás december 19-től január 3-ig lesz nyitva. A rajzok elbírálására a kulturális bizottság hivatott, melynek tagjai: Málnai Béla, Székely Dezső, Wannenmacher Fábrián, Porgesz József, Román Ernő.

(*) **Hangversenyek.** Rendkívül érdekesnek ígérkezik Alexander Erzsébet dalénekesnő és Kemény Rezső hegedűművész hangversenye, melyet december 1-én tartanak meg a Royalban. A műsor a következő: Hubay hegedűverseny E-dúr, Cid-ária, Schubert: Der Tod und das Mädchen, Aufenthal, Brahms: Sonntags-Morgen, Herzfeld: Régi volt, Mihalovics: Boldogság dalai, Wolf: Heimweh, Aus dem italienischen Lieder-Buch.

A Kemény-Klaidivkó-Szerémi-Schiffer második kamara-estélye december 15-én, kedden lesz a Royalban. Ezen az estélyen Márkus Lilly zongoraművésznő is közreműködik. A vonós-egyenes társaság Dohnányi zongora-trióját fogja előadni.

A második Hubay-Popper trio-estély, mely december 18-án, pénteken lesz rendkívül érdekesnek és változatosnak ígérkezik. Ezen az estélyen Juon Pál orosz zeneszerző Trio Caprice című zongorahármasát fogják előadni és a zongorarészt maga a szerző játssza. Közreműködik ez alkalommal Lamud Frederice zongoraművész is, aki Saint-Sains 3-ik zongorahármasát játssza.

Szigeti József hegedűművész, aki francia és angol földön nagy diadalokat aratott, legközelebb fellép Budapesten, az Akadémiai Zenekar második hangversenyén. Saint Saens harmadik hegedűversenyét fogja játszani zenekari kísérettel. A hangversenyre, amely december 14-én lesz és amelyen Hubay Jenő fog dirigálni, valamint a három előbbi estélyre a „Harmónia” zeneműkereskedésben (Váci-utca 20.) kapni jegyeket.

J. Náday Ilona hangversenyénekesnő, mint már jeleztük, december hó 8-án tartja ezidei önálló dalénekest, mely után a kiváló művésznő nagyobb vidéki hangversenyköruttra megy. Náday Ilona pesti hangversenyének műsorára különös gondot fordított. E hangverseny rendezését, valamint a jegyárulást Molitor Oszkár „Euterpe” zeneműkereskedése (Kossuth Lajos-u. 15.) eszközli.

A két zenekari hangverseny iránt, mely a bécsi Concertverein Loewe Nándor és Strauss Richard vezetésével, pénteken, december 11-én és szombaton, december 12-én lesz a fővárosi Vigadó nagytermében, olyan nagy az érdeklődés, hogy a rendezőség kénytelen a kis teremben is ülőhelyeket kiadni.

Koenen Tilly, a kiváló dalénekesnő, aki jelenleg Németországban hangversenykörutot van, szombaton, december 19-én tartja egyetlen hangversenyét a Royal-teremben.

K. Durigó Ilona, a kedvelt dalénekesnő, szombaton, december 5-én este fél 8 órakor tartja hangversenyét a Royalban.

Székely Arnold zongoraművész, az Országos Zeneakadémia tanára estélyét szerdán, december 10-én tartja meg a Royal nagytermében. Brahms, Schumann, Beethoven és több modern szerzők legkiválóbb műveit fogja előadni.

Ada Adrienne fiatal dalénekesnő esütörtökön, december 10-én tartja hangversenyét a Royal nagytermében, mely alkalommal Brahms, Schubert, Schumann, Grieg, Volí, Debussy és Strauss dalokat fog énekelni.

Az összes hangversenyekre a jegyek a Harmónia zeneműkereskedésben kaphatók (Váci-utca 20.).

EGYESÜLETEK.

(—) **Uj országos díjkegyesület.** Az állami, megyei, városi és községi díjok az összes közszolgálati ágakban alkalmazott díjok bevonásával egy egységes hatalmas szervezetet létesítenek. Az új szervezet „Magyarországi Díjok Országos Egyesülete” cím alatt fog működni. A végleges alakuló közgyűlés december hó 27-én fog megtartani, amelyen a végleges fizikai is meg fog választani. Az új egyesület „Egyesületi Szemle” címen havonként megjelenő lapot ad ki. Az előkészítő bizottság ez uton is kéri az ország összes díjokait, hogy csatlakozásukat Sajtos Mihály egyesületi titkár (I. ker., Attila-u. 58.) címére mielőbb jelent-

sék be, hogy a tagsági igazolvány részükre megküldhető legyen.

(—) **Az országos magyar gyorsíróegyesület ülése** a képviselőházban folyamatban lévő nyolcz-órás ülések miatt holnap délután hat órakor a főrendiház hírlapiról helyiségében fog megtartani. (Bejárat a főrendiházi kapu felől.)

(—) **Iskolatársak találkozója.** Felkérjük mindazokat, akik a késmárki felső kereskedelmi iskolát végezték, hogy folyó hó 28-án esti 9¹/₂ órakor a New-York kávéház 6. sz. különtermében megjelenni sziveskedjenek. A „Késmárkiak Köre” nevében.

(—) **A Népművelő Társaság.** Ez év tavaszán hosszabb tárgyalások után megalakult a fővárosban egy társaság, amely egy programjánál, mint a munkáját vállaló férfiak egyéniségénél fogva hivatva van népművelésünk ügyét igen hathatósan előbbre vinni. A vezetőség, élén dr. Berczy István polárgmester igazgató-elnökkel, tegnap a központi városházán szűkebb értekezletet tartott, amelyen többek közt részt vett dr. Molnár Viktor államtitkár is, aki szintén tagja az elnökségnek. Az értekezlet megállapodott a társaság által megindítandó akció első feladatai iránt. A társaság egyes kísérleti tanfolyamokon fogja kitűzött elveinek helyességét kipróbálni. Együttel kiad a társaság egy a nagyközönségre is számított folyóiratot, valamint gondosan előkészíti a népháza tervét. Az előadói szervezetek a közel jövőben kerülnek az igazgatóság döntése alá. A társaság tagjai: Pártfogók, akik a társaság részére legalább 200 koronát lefizetnek. Rendes tagok: akiket jelentkezésük alapján az igazgatóság felvesz. Ezek husz korona tagsági díjat fizetnek. A társaság tagjai lehetnek testületek is, ugyanolyan jogokkal és kötelezettségekkel, mint az egyes tagok. Belépési nyilatkozatok a társaság igazgató-elnökéhez intézendők.

Elegáns férfiruhákat

szállítók mérték után és mérsékelt szabott árban.

Uj férfiruha bérletemet a ruha visszaadása nélkül

és a ruhatár díjtalan karbantartása mellett az előkelő uriközönység figyelmébe ajánlom.

Deutsch F. Károly,
Budapest, VI., Andrásy-ut 1. 1. em

FŐVÁROS.

(Uj honpolgár. Muschel József faszénkereskedő ma délelőtt tette le a honpolgári esküt Rózsavölgyi Gyula alpolgármester kezébe.

(A pénzügyi bizottságból. A főváros pénzügyi bizottsága ma délelőtt dr. Vaszihevíts János alpolgármester elnöklété mellett ülést tartott, amelyen az ügyosztály részéről megjelent dr. Bódy Tivadar tanácsos. Az előadó tisztelt dr. Berczy Jenő tanácsjegyző látta el. Az előadó szerint a fővárosi könyvtár átszervezése körül 6500 korona többletkiadás jelentkezik, amit a bizottság tudomásul vett. A belügyminiszter a Gyáli-uton egy új rendőrségi kórház céljaira telek átengedését kéri. Az ügyosztálynak az a javaslata, hogy a Gellért-kórházzal szemben fekvő 4000 négyszögölnyi területet engedje át a főváros az államnak — ingyen, de azzal a kötelezettséggel, hogy a kórház három éven belül megépül. E kérdéssel kapcsolatban dr. Feléki Béla a halottkémzés kötelezettségét az államra szeretné hárítani, már csak azért is, mert az elsősorban közrendészeti feladat. — Dr. Heltai Ferenc kikötni kívánja, hogy az új kórházban ápolandó betegek után a belügyminiszter ápolási díjat nem követelhet. Hozzászóltak még a kérdéshez: dr. Magyarévíts Mladen tisztelt főorvos, báró Herzog Péter, Fülöp Károly és Bódy Tivadar tanácsos s a bizottság

végre is az ügyosztály előterjesztését fogadta el, Heltai Ferenc indítványával. — A kelenföldi labdázó-társaság az Átlós-ut és Villányi-ut között sportcélokra terület átengedését kéri, amelyet a bizottság kétszáz korona évi bérért engedélyez is. — A szegényházi kórosztály orvosi személyzetéhez tartozó állások és illetmények rendezésére szükséges kilencz-ezer koronát a bizottság megszavazta. — Az országgyűlési képviselőválasztók 1907. évi névjegyzékének összeállításával felmerült költségek fődözésénél dr. Feléki Béla azt kívánja, hogy miután az általános választói jog folytán ezek a költségek tetemesen meg fognak szaporodni, a belügyminiszter a költségekhez járuljon hozzá. A bizottság ily értelemben határoz és az iratoknak a belügyminiszterhez való felterjesztését határozza el. — Az 1909. évben Budapesten tartandó XVI. nemzetközi orvosi kongresszusra kiadandó album költségeihez a bizottság hozzájárul.

(Hírek a tanácsból. A főváros tanácsa elhatározta, hogy december 1-én 54 iskolában és 6 óvodában megnyitja a napközi otthonokat. A tanács Póra Ferenc igazgató elhalálozása folytán az első kerület felső leányiskolájánál az igazgatói teendők ideiglenes ellátásával megbizta Bellaágh László főreáliskolai tanárt. A tanács tárgyalta a pénzügyi bizottságnak előterjesztését az 1909. évi költségvetési előirányzat tárgyában. A tanács az előterjesztéshez hozzájárult és azt megállapítás végett a közgyűlés elé terjeszti. A tanács a legutóbbi eseti hó elfakítására a köztisztviselési hivatalnak 25.000 korona előleget engedélyezett. A tanács a budapesti városi villamos vasút és a budapesti csavargözös-átkelés és hajózási részvénytársaság vonalai között berendezett átszálló forgalom dolgában kötött újabb szerződést jóváhagyás végett a közgyűlés elé terjeszti. A tanács a vízművekhez szükséges vegyszert cikkeket, ólom és ólomcsövek, lemezek, záruk és zárócsapok szállítására nyilvános árleltés kiírását elrendelte. A tanács az I. kerületi Kondorosi és Csurgói utak, valamint az Albert- és Mohai-utak világítását elrendelte. A budai vízművek kiépítésére vonatkozó részletes tervek kidolgozására a tanács a vízművek igazgatóságát felhívta. A marha-közvágóhídi trágyát nyilvános árleltés útján a tanács György Illés földbirtokosnak adta ki, aki a trágya mm.-ért 32 fillért fizet. A tanács a rendelői orvosi teendőkkel az Erzsébet-szegény-kórházban megbizta dr. Rotter Henrik nőorvost, dr. Derera Henrik nőorvost és dr. Winternitz Arnold egyetemi magántanárt, a budai szegényházban pedig dr. Konrad Jenő nőorvost.

(A vásárcsarnoki iparczikk árusok Vázsonyinnál. A központi vásárcsarnok iparczikk árusított tudvalevőleg ki fogják telepíteni a vásárcsarnokból. Vázsonyi Vilmos országgyűlési képviselő közbenjárására sikerült a kérdést úgy megoldani, hogy az iparczikk árusok részére kijelölt bódékat épít a főváros a központi vásárcsarnok mögötti téren. Ebből az alkalomból az iparczikk árusok ma Schuberth János késműves vezetésével kiöltözötték a Gellért-hegyre Vázsonyinnal s megköszönték neki közbenjárását.

(Felebbezés a taxaméter ellen. A Budapesti Bérkocsisipartársulat ma terjedelmes felebbezést adott be a főváros közgyűlésének a taxaméter és az automobil-bérkocsik tárgyában hozott határozata ellen. A felebbezés statisztikai adatokkal kimutatja, hogy a taxaméter tökéletlen óramű, amelynek pontos működését még a rossz kövezés és a meredek utak befolyásolják. A taxaméternek kötelező behozatala elhamarkodott. A társulat azonban nem akarja utját állani a modern haladásnak és késznek nyilatkozik szívesen bérkocsit próbaképpen taxaméterekkel felszerelni, hogy a hatóság a kísérletek alapján meggyőződhesse, vajjon a taxaméter alkalmazása célszerű és kívánatos-e. Az automobil-bérkocsik forgalomba hozatalára kikötött hat havi határidőt kiveseli a társulat és azt két évre meghosszabbítani kéri olyképpen, hogy a kocsik fele az első évben, a másik fele pedig a második évben kiállíttassék. A határidő meghosszabbítását azzal indokolja a felebbezés, hogy az automobilon beszerzése sok költséggel jár és a típusok tanulmányozása hosszú kísérletekkel kapcsolatos.

(A szegények jövedelme. A földmívelési miniszter ma értesítette a főorvost, hogy az őszi lóversenyek totalizátor-jövedelméből a főváros szegényalapját 65.773 korona illeti meg.

(Sikló a Gellérthegyen. Egy budapesti vállalkozó cég a Tabánból a Gellérthegyre villamos üzemi drótkötél-pályát akar építeni és a fővároshoz intézett beadványában kéri az erre szükséges közterületek átengedését. A beadványhoz csatolt műszaki leírás szerint ez a sodronykötél-pálya a legezésérőbb és kezelése feltétlenül megbízható. A pálya a gellérthegyi Szerpentin-ut és Horgony-utca egyesü-

lésénél kezdődik, az Alsóhegy-, Bognár-, Felsőhegy- és Orom-utcák alatt alagutban haladna. A felső állomás a Szirt-utca szintjével egyenlő magasságban lesz. A vasút felső szakasza 36 méter emelkedésben fekszik. Egy kocsiiban negyven személyt lehet szállítani. A főváros közlekedési ügyosztálya legközelebb előterjesztést tesz ebben az ügyben.

(A skarlát. A tiszti főorvosi hivatalnál az utolsó huszonnégy órában tizenhét skarlát-megbetegedést jelentettek be. A legtöbb volt a harmadik kerületben (6), a VII. kerületben 4, a VI. kerületben 3, a IV. kerületben 2, az V. és IX. kerületben 1—1.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Igazságügyi kinevezések. A király az igazságügyminiszter előterjesztésére Kiss Kálmán temesvári ítélőtáblához tanácsjegyzőül berendelt temeskubini járásbíró a szászkabányai járásbíróhoz saját kérelmére leendő áthelyezése mellett a VII. fizetési osztályba sorozott járásbíróvá, Hoczman István báni járásbíró albirót a rózsashegyi törvényszékhez bíróvá, dr. Bertin Lajos nagybecskereki törvényszéki jegyzőt az újvidéki ügyészséghez alügyészsé és Dóczy Bálint dévai törvényszéki jegyzőt a körösbányai járásbíróhoz albiróvá nevezte ki. — A király megengedte, hogy Kermann Aladár, a nagyvárad kir. ítélőtáblához tanácsjegyzőül berendelt nagyvárad-vidéki kir. járásbíró törvényszéki bírói minőségben a nagyvárad kir. törvényszékhez, dr. Perényi Jenő váci kir. járásbíró a budapesti IV. ker. kir. járásbíróhoz, dr. Nelky Elek kaposvári kir. járásbíró törvényszéki bírói minőségben a győri kir. törvényszékhez és Vidor Ferencz salgótarjáni kir. járásbíró albiró a kaposvári kir. járásbíróhoz saját kérelmükre áthelyeztessenek.

§ Oláh politika. E czimen a nemzetiségi obstrukció idején, 1906-ban az Aradon megjelenő Tribunában Bocu Szevér szerkesztő az Oláh politika czimrel egy cikket írt, melyben többek közt elmondotta, hogy a magyar állam Európa közepén nem állhat tovább fenn, ha nem akar európai életmódot folytatni s a többi nemzetiséget meg nem becsüli. Az oláhok reggeli imádsága, írta továbbá Bocu, a következőképen hangzik: „Ments meg Uram attól, hogy a magyarok bűneibe essünk”. A királyi ügyészség vádjára a nagyvárad esküdtbíró Bocu Szevért nyomtatvány útján elkövetett igazgatás vétsége miatt tizennégy napi államfogházra és kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte. A Kuria első büntető tanácsa ma Bernáth Géza elnöklésével, Baumgarten Izidor helyettes koronaügyész indítványára a vádlott semmisségi panaszát elutasította.

§ Tehenek a fázanosban. A gödöllői Koronauradalmi fázanosban ez év szeptember 15-én Beznicza Márton, a gödöllői m. kir. erdőhivatalnál alkalmazott erdőőr, tilos legeltetésen érte Kodó József gödöllői földmivest. Az erdőőr felszólítására Kodó a tilos erdőrészből kihajtotta teheneit, de alig hogy az erdőőr eltávozott, ismét visszatért oda és az ott lévő diófákról verte le a diót. Az erdőőr erre újabb kiutasította Kodót az erdőből, egyben ráparancsolt, hogy a zsákban levő diót öntse ki. Erre Kodó biroka kelt az erdőőrrel. Az erdőőr dulakodás közben fegyverét használta és Kodót úgy hasba lötte, hogy nyomban meghalt. A pestvidéki törvényszék esküdtbírója Verebélyi táblabíró elnökle alatt ma ítélkezett Beznicza Márton felett. A tárgyaláson, amelyen a vádat dr. Takács ügyész képviselte, a vádlott erdőőr azzal védekezett, hogy ő jogos önvédelemből követte el tettét. A vádlott kihallgatása után a tanukra került a sor, ezek magáról az esetről vajmi keveset tudtak mondani, mert a lefolyt véres jelenetnek szemtanúi nem voltak. A törvényszéki szakértő orvosok véleményének előterjesztése következett. Az orvosok véleményükben a hullán talált sérülésből azt a következtetést vonták le, hogy az önvédelem esete aligha forog fenn.

Az esküdtek Beznicza Mártont nem bűnösnek mondták ki, mire az esküdtbíró a vádlottat felmentette és nyomban szabadlábra helyezte.

§ Ékszeres részletfizetésre. Nagy pénzzavarában Fischer Mór szegedi ötvöshöz fordult Inczédi Bertalan ottani tisztviselő felesége, aki előtt föltárta szorult helyzetét. Az ötvös szabadkozott, hogy neki sincs pénze, de azt ajánlotta, hogy vásároljon tőle az uriaszony ékszer részletfizetésre s

az ékszer után elzalogosíthatja. Inczédiné nyolcszáz korona értékű ékszer vásárolt, melyek után két hónapon át pontosan megfizette a megállapított havi ötven koronát, mikor legnagyobb meglepetésére az egyik bank bepöröltette azt a nyolcszáz koronás váltóját, melyet biztosítékul Fischernek adott. Följelentésre a szegedi törvényszék uzsora vétsége miatt vád alá helyezte Fischer Mór, akit azonban később fölmentett, mert úgy találta, hogy részletre való vásárlásról van szó. A királyi tábla azonban a vádlottat tizennégy napi fogházra és száz korona pénzbüntetésre ítélte s ezt az ítéletet ma a Kuria harmadik tanácsa is jóváhagyta.

§ Megzavart esküvő. Éveken át hitegette házassággal Hende István gyári munkás Vörös Anna Mária gyári munkásnőt. Mikor arra került volna a dolog, hogy oltárhoz vezesse a leányt, egy szép napon mással jegyezte el magát. Mikor ezt megtudta Vörös Anna Mária, eltökélte magában, hogy boszút áll hűtlen szeretőjén. Ez év július 19-én volt az esküvője a VI. kerületi anyakönyvvezetői hivatalban Hende Istvánnak. Vörös Anna Mária tudva ezt, lesbe állott a legközelebbi utcasaroknál s mikor a fiatal pár előtte elhaladt, előrántotta zsebéből a rejtegetett vitriolos üveget s a maró folyadékot az újdonsült férj arcába öntötte. A vitriol ráfecscent a menyasszonynak a ruhájára is s ezt is összegegette. A merénylő leányt nyomban letartóztatták s ellene súlyos testi sértés büntetése miatt indult meg a büntető eljárás. A levitriolozott fiatal férfi hónapok mulva épült fel súlyos sebéből. A büntető törvényszék ma tárgyalta Vörös Anna Mária bűnügyét s a beismerésben lévő leányt, tekintettel az enyhítő körülményekre, a bíróság súlyos testi sértés vétségéért 15 napi fogházra ítélte. Az ítélet ellen dr. Tóth István ügyész felebbezéssel élt a büntetés súlyosbítása végett.

§ Botrány a táncsteremben. A Nagyfüvaros-utcai Róth-féle táncsteremben ez év május 21-ike és 22-ike közötti éjjelen a táncsterem rendes publikuma jókedvvel tánczolt, midőn egy váratlan incidens alaposan lerontotta a kedélyes hangulatot. Goldstein Sándor fuvaros Hans Mór nevű barátjával behorogott állapotban inzultálni kezdte a táncsterem hölgyközönségét. Ezért aztán előbb az inzultált hölgyek udvarlóival, azután pedig a felügyeletet tartó Balázs Alajos rendőrrel gyűlt meg a baj. A rendőr el akarta távolítani Goldstein Sándort, amire Goldstein Károly kovácssegéd bátyja védelmére kelt s kidobta a rendőrt. Ezzel azonban a botrány nem ért véget, mert a rendőr telefonértesítésére a VIII. kerületi kapitányságról kiküldött rendőri őrző csak nagy nehezen tudta hosszas küzdelem után ártalmatlanná tenni a Goldstein testvéreket. Ezen szünóra utáni botrányért ma illeik törvényt a büntető-törvényszéken Goldstein Sándor és Goldstein Károly felett hatóság elleni erőszak büntetése miatt. A tárgyaláson a vádlottak azzal védekeztek, hogy ők nyugodtan viselkedtek mindaddig, míg a rendőr beléjük nem kötött. Ekkor ittas fővel, hogy mit cselekedtek, arról ma már semmit adni nem tudnak. A bíróság a lefolytatott tárgyalás után a vádlottakat a vádbeli cselekményért három-három havi fogházra ítélte. Az ügyész súlyosbításért felebbezett.

§ Ostrom a hálószoba ellen. Varsa Pál fővárosi építész egy hálószoba-berendezést vett részletfizetésre Nagy Zsigmond fővárosi butorkereskedőtől. Az eladást Nagy Zsigmond távollétében Lammesdorfi Katalin pénztárosnő eszközölte. Mikor Nagy Zsigmond fizetvétele, Grósz Samu értesült Varsa vásárlásáról, rázent Varsára, hogy ha 48 óra alatt ki nem fizeti a megvett butorok 460 koronát kitevő vételárát, a butorokat visszaszállíttatja tőle. Mivel Varsa nem fizetett, november 24-én reggel 8 órakor Grósz Samu megbízásából beállított Varsa lakására Rosenbaum Sándor fuvaros, Hollósi Ferencz és Grauman Márkus asztalossegédek, továbbá Göögös Lajos háziszolga, hogy a hálószobabutorokat visszaszállítsák Nagy Zsigmond fizetébe. Az építész atyja, Varsa Károly fogadta őket, aki be akarta csukni az előszoba-ajtót, de Rosenbaum és társai erővel behatoltak a lakásba. Itt csakhamar szóváltás keletkezett Rosenbaum és Varsa között s Rosenbaum öklével úgy arcon vágta az öreg Varsát, hogy ez hanyattvágódott a padlón. A dulakodás zajára előkerültek Varsa Pál építész és fivére, dr. Varsa Gyula s midőn megtudták, hogy miről van szó, gyorsan bezárták a hálószoba aiját, hogy a butorok elszállítását megakadályozzák. A négy butorszállító azonban nekifeküdt a bezárt aijónak s együttes erővel csakhamar be is törték azt. Ezután minden akadály nélkül kihordták a lakásból a butorokat és elszállították. Varsa feljelentésre magánlakásért és zsarolás büntetéseért kerültek a butorkereskedő megbízott emberei a büntető-törvényszék elé. A megtartott ítélet tárgyaláson a bíróság Rosenbaum Sándor fuvarost zsarolás vétségéért 70 korona, Grauman Márkust és Göögös Lajos háziszolgát pedig 20—20

korona pénzbüntetésre ítélte. Az akkori tárgyalásról elmaradt Hollósi Ferencz felett ma ítélkezett a büntető-törvényszék dr. Füzeséry bíró elnökle alatt s a vádlottat ugyancsak zsarolás vétségéért 20 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

KÖZGAZDASÁG.

Nyugodt a tőzsde.

Értéktőzsde.

A tegnapi nagy izgatottság után, ma teljes szelcsend állott be a tőzsdén. A külföldi tőzsdékről ma reggelre beérkezett tudósításokat félig-meddig megfelelőknek tartották, a politikai újsághírek sem voltak nagyon megnyugtalanítók, így tehát az értéktőzsde barátságos hangulattal és a tegnapi zárlatnál némileg magasabb jegyzésekkel nyílt meg. A barátságos hangulat azonban csak addig tartott, amíg a bécsi tőzsdéről megérkezett az első híradás, ahol úgy látszik nem fogták fel oly kedvezőnek a helyzetet, mint minálunk, mert onnan egytuttal megbízásokat is küldtek. Erre természetesen rögtön lanyhult az irányzat és 3—4 koronával csökkentek az árfolyamok. Azonkívül még ma is sokan igyekeztek kötelezettségeiktől szabadulni s ez nyomta az árakat. A vezető értékek a tegnapi zárlathoz képest egy koronával zárultak alacsonyabban, de a többi értékekben történt eladás három-négy koronával nyomta le az árfolyamokat. A Jelzálogbank, a Rimamurányi, a Hazai Bank és a Salgótarjáni a csekély kínálatra is alacsonyabban zárultak. Javultabb árfolyamon keltek el a Közúti vasúti részvények, ezek négy koronával emelkedtek. A járadékpiacoz is megszűnt a további árcsés s a koronajáradék 90.50 koronán alul nem jutott kötéshez. A helyi piacon a Kereskedelmi Bank, a Salgótarjáni, az Athenaeum és a Városi Vasut-részvényekben volt kötés. A tegnapi esti zárlatot a mai déli zárlathoz viszonyítva, az Osztrák hitel 2 koronával, a Magyar hitel másfél koronával, az Államvasut egy koronával gyöngült. Forgalomba került: Osztrák hitel 617.50—614 koronán, Magyar hitel 717.50—713.75—714.50 koronán, Államvasut 665.50—662.25 koronán, Leszámitolóbank 466—465 koronán, Jelzálog 410—408 koronán, Rima 512—507.50 koronán, Városi villamos vasut 255—253—255 koronán, Közúti 578—575—578 koronán, Magyar koronajáradék 90.50 koronán, Hazai bank 270—271.50 koronán, Kereskedelmi r.-t. 557 koronán. Az egyes értékek árfolyamváltásait ez a táblázat mutatja:

	25-én	26-án	27-én	Kölnbőzet + több — kevesebb
Osztrák hitel.	622.25	616.—	615.—	— 1.—
Magyar hitel.	726.—	715.50	714.50	— 1.—
Magyar koronajár.	91.—	90.50	90.55	+ 0.05
Osztr.-magy. államv.	670.—	661.—	662.—	+ 1.—
Pesti M. K. Bank	3330.—	3310.—	3305.—	— 5.—
Jelzálogbank	417.50	412.—	406.—	— 6.—
Leszámitolóbank	466.50	464.—	463.—	— 1.—
Hazai bank	274.50	271.—	268.—	— 3.—
Belvárosi tkp.	592.—	592.—	592.—	—
Egy. bpesti f. tkp.	2125.—	2125.—	2120.—	— 5.—
Magy. ált. tkp.	584.—	584.—	584.—	—
M. orsz. közp. tkp.	1610.—	1610.—	1545.—	— 65.—
Pesti Hazai tkp.	18600.—	18600.—	18350.—	— 250.—
Rimamurányi	517.—	511.—	507.50	— 3.50
Salgótarjáni kösz.	572.—	569.—	563.—	— 6.—
Közúti vasut	583.—	557.—	560.—	+ 3.—
Városi vasut	259.50	253.—	255.50	+ 2.50
Déli vasut	104.—	101.—	103.50	+ 2.50

A gabonátőzsde.

A gabonátőzsdén ma a tegnapi mozgalmas nap után szintén nyugodt volt a hangulat. A készáru-piacon mérsékelt kínálattal szemben a malmo tartózkodók voltak s csak keveset vásároltak és a tegnapi árfolyamokat sehogysem voltak hajlandók fizetni. Mivel az eladók elég engedékenyek voltak, lassan mégis élénkült kissé a forgalom, melynek folyamán mintegy 20,000 mm. buza kelt el, a tegnapiaknál husz fillérrel olcsóbb áron. A legdrágább eladási ár 27.30 korona volt 80 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 26.40 korona 77 kilós raktári áruért. Egyéb gabonaneműek közül rozs és zab 10—10 fillérrel olcsóbb, tengeri csendes. Forgalomba került: 1500 mm. rozs 21.20—21.60 koronás áron és 200 mm. árpa 16.10—16.40 koronás áron és 300 mm. zab 16.—17.50 koronás áron. A h a t á r i d o-

piacra az üzlet a tegnapi zárlatnál jóval alacsonyabb jegyzésekkel indult meg s kezdetben meglehetősen tág keretben hol felfelé, hol pedig lefelé ingadoztak az árfolyamok. A forgalom további folyamán azonban egyre fokozódtak a realizálások, mire aztán kifejezetten lanyha irányzat mellett lényegesen csökkenetek az árfolyamok, de zárlat felé ismét nyugodtabb volt a hangulat, mi mellett elég jól tartották magukat a jegyzések. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképen az áprilisi buza huszonnégy fillérrel, az októberi buza negyvenkét fillérrel, az áprilisi rozs negyven fillérrel, az áprilisi zab husz fillérrel, a májusi tengeri tizenhét fillérrel csökkent. Az gabonafajok árfolyamváltozásait különben ez a táblázat mutatja:

	25-iki	26-iki	27-iki	Kölnb. 26-ához + több - keves.
Áprilisi buza	26.18	26.48	26.24	— .24
Októberi buza	23.—	23.38	22.96	— .42
Áprilisi rozs	22.26	22.72	22.32	— .40
Októberi rozs	18.88	19.08	21.78	+ .20
Zab	17.74	17.92	17.72	— .20
Tengeri	15.22	15.48	15.30	— .18

Bécsi értéktőzsde.

A piac a mai előtőzsdén általánosan nyugodt magatartást tanúsított, de az irányzat még többszörös ingadozásoknak volt alávetve. Eleinte általánosan jobb hangulat lépett előtérbe, mely azonban később ismét lanyhaságnak adott helyet és hitel-, államvasuti- és alpesi bányarészvények erősebben hanyatlottak. Az eladások befejezése után ismét felülkerekedett a szilárd hangulat, miután az a körülmény, hogy a magyar korona és a magyar aranyjárdék a tegnapi gyengülése után 3%-al javult, a piac fellegását kedvezően befolyásolta.

Az előtőzsde zárlata felé nyugodt, általánosan jobb hangulat jutott kifejezésre. Ez a hangulat átment a déli tőzsdékre is, mely alig változott árfolyamokkal indult. Később hitel- és államvasuti részvények csekély forgalom mellett árfolyamukat jól tartották. A vasúrtékek irányzata berlini hírekre gyengült.

Bécsi gabonátőzsde.

A kedvező időjárás az irányzatot kedvezőtlenül befolyásolta, de búzára és rozsról nézve csak annyiban, hogy a cikkeket 5 fillérrel olcsóbban lehettek volna szerezhetők, az eladók azonban nagyobb árgedményekre nem voltak kaphatók, a kínálat szűk keretekben mozgott, a konzum szigorúan tartózkodott a vásárlástól és a piacon nagy üzletlenség uralkodott. Zab 10 fillérrel gyengült, tengeri ellenben változatlan áron maradt és árpa árfolyama alig változott. A külföldi tőzsdékről nem érkezett kezdeményezésre unszó jelentés. Az északamerikai piacok tegnap szüneteltek. Ami az argentinai buzakivitelről illeti, e héten 15.000 tonnát raktak hajóra, míg a múlt héten 18.000 tonnát tett ki az export.

Berlinben.

Bár a mai tőzsde elején, kapcsolatban a bécsi előtőzsde hágyadságával, ismét gyengébb irányzat volt tulsúlyban, mégis a tegnapihoz képest lényegesen barátságosabb hangulat volt észlelhető, amelynek oka a politikai helyzet nyugodtabb megítélése volt. Egyébként az üzlet igen szűk határok között mozgott, ami az árfolyamok hullámzására is befolyással volt. Bányarészvények, melyek általában nagyobb ellenállóképességet mutatnak, nyomottak voltak és pedig Laura-kohó Bécs hatása alatt. Bankok és vasutak többnyire gyengülésre hajlottak, szintugy gőzhajós-részvények, míg villamossági részvények megoszott irányzatot követtek. Járadékok, török és orosz járadékok kivételével, meglehetősen szilárd irányzatuk voltak. A további folyamatban az összstátus fokozódó üzleti tevékenység mellett majdnem változatlanul maradt. Zárlat nyugodt és csendes. A készpénzpiac ipari értékei meglehetősen jól tartották magukat. Ultimópenz 3¼—3½ százalék, magánleszámítólási kamtláb 2½ százalék.

Alakul — nem alakul? Egy újajta közgazdasági játékot találtak ki azok, akik a Westinghouse-gyárat akarják Aradon megcsinálni. Már valami tíz féle variációban hol kitűztek alakuló közgyűlést, hol elhatalasztották azt, míg végre legutóbb végleg lemondott róla — állítólag — a Westinghouse-művek európai igazgatósága. Annál meglepőbb tehát, hogy ma újból feltámasztották a már annyiszor elparentált új gyárat. Állítólag ugyanis Kunz József mérnök, a Westinghouse-gyár magyarországi megbízottja táviratilag arról értesítette Arad város polgármesterét, hogy az Aradon tervezett Automobilgyár R.-T. folyó hó 29-én megtarthatja alakuló ülését. No majd elvállik!

A Kovácsipartestület munkaközvetítője. A Kovácsipartestület folyó hó 29-től kezdve munkaközvetítő-irodát rendez be, mely ugy a fővárosi, mint a vidéki kovács, hognár, nyerges, kocsifényező és kocsilakatos-mestereknek díjtalanul közvetít segédek, illetve a segédeknek díjtalanul közvetít munkát.

A Magyar Általános Köszénbánya R.-T. tökéremelése. Már régebben megírtuk, hogy a Magyar Általános Köszénbánya R.-T. és a Salgótarjáni Köszénbánya R.-T. Handlova község határában szén után kutat s a furások oly kitűnő eredménnyel jártak, miszerint a köszéntelepek kiaknázására külön részvénytársaságot alapítanak. Ezt az új társaságot azonban nem alapítják meg, hanem a Magyar Általános Köszénbánya R.-T. felemeli alapítóját, hogy ezt az új köszéntelepet megépíthesse. E czélból december 12-ének délutáni három órájára a részvényeseket rendkívüli közgyűlésre hívta egybe. Ez alkalommal az alaptőke felemelése czéljából huszezer új részvény került kibocsátásra. Az alaptőkeemelésben a Salgótarjáni Köszénbánya R.-T. is támogatja az Általános Köszénbánya R.-T.-ot; egyébként a tökéremelés teljes sikerét egy banksoporttal való előzetes szerződés már biztosítja is. A Magyar Általános Köszénbánya R.-T. jelenlegi alaptőkéje 12.000.000 korona, felosztva 60.000 darab 200 koronás részvényre, amelynek mai tőzsdei árfolyama 635 korona. A múlt évi osztalék 20 korona volt. A társaság 1893-ban, 1895-ben és 1898-ban emelte alaptőkéjét. Itt említtük meg azt is, hogy tőzsdei körökben erősen tartja magát az a hír, hogy rövid időn belül a Salgótarjáni Köszénbánya R.-T. is felemeli alapítóját.

Herkulesfürdő fejlesztése. Egyik legjobban látogatott magyar fürdők, amelyet a külföld is nagy előszeretettel látogat, Herkulesfürdő fejlesztése és teljesen modernné, világfürdővé való átalakítása érdekében minden esztendőben gondoskodik a kincstári fürdőigyekeket intéző földművelésügyi minisztérium. A jövő évi költségvetésben a Szapáry-fürdő átalakítása, a damogledi vízvezeték kiépítése, a kertészetnek át-helyezése s több nagyobb épület emelése, illetőleg javítására kér Darányi földművelésügyi miniszter a képviselőháztól felhatalmazást és költséget. E kies kincstári fürdő fejlesztése arányban áll a fürdő jövedelmezőségével s egyúttal azt a hazafias célt szolgálja, hogy úgy hazánkiai, valamint a külföldi vendégek minél többen keressék fel és találjanak gyógyulást áldásos kénesei vizeiben.

1500 pénztüntet tanácskozása. Mint már jelentettük, a Magyar Pénztüntet Országos Szövetsége november 29-én tartja meg az évi közgyűlést az Ujvárosi háza közgyűlési termében. A közgyűlés három részből fog állani. Az első rész, mely d. e. fél tíz órakor kezdődik, lesz a tulajdonképeni közgyűlés a következő napirenddel: 1. Az ülés megnyitása. 2. Jelentés a Szövetség működéséről. 3. 1907. évi zárószámadás jóváhagyása. 4. Az 1909. évi költségelirányzat megállapítása. 5. Alapszabályszerű választások megvitése. Ezt d. e. 11 órakor az előadások követik. Ebben a tekintetben a szövetség elnöksége igen helyesen járt el, mikor az aktuális pénzügyi jellegű törvényalkotásokat tüntette ki az előadások tárgyául, mert ezáltal a megjelent pénztüntetési képviselők teljesen tiszta képet nyernék azokról. D. e. 11 órakor a következő előadások lesznek: 6. Az uszortatörvényjavaslat. Előadja: dr. Hoványi Géza, a Nagyváradi Takarékpénztár vezérigazgatója. 7. A pénztüntetési adózás reformja. Előadja: Szabó Albert kir. tanácsos, a Beregszászi Hitelintézet ve-

zérigazgatója. Majd d. u. 3 órakor követi ezeket még az alábbi két előadás: 8. A végrehajtási novella. Előadja: dr. Tüdös János, a Debreczeni Első Takarékpénztár jogtanácsosa. 9. A homestead javaslat. Előadja: dr. Szirmai Richárd budapesti ügyvéd. Maga a közgyűlés egyébként teljesen programszerű és nyugodt lefolyású lesz s az elnöki szék betöltése is egyhangulag fog történni.

Az államvasutak szénszükséglete. A magyar királyi államvasutak igazgatósága újabb nagymennyiségű közszén szállítására hirdetett pályázatot, mert azok a szerződések, melyeket eddig mintegy 20 millió métermázsza közszén szállítására a belöldi vállalatokkal kötöttek, nem fedezik az államvasutak szénszükségleteit. A magyar királyi államvasutak mostani újabb nyilvános árlejtése 14 millió métermázsza vonatkozik és pedig hét millió métermázsza szén kell a jövő évre, hét millió mm. pedig 1910-re. Az árlejtések jövő hó 23-án kezdődnek. Az államvasutak igazgatósága különben már most érdeklődik aziránt, hogy minő feltételek mellett lehetne a jövő évre szükséges szénmennyiségeket Felső-Sziléziából és Angolországból beszerezni.

Műárifolyam-csinálás? Az utóbbi időben gyakran esik szó a Magyar Hadfölszerelési Gyár R.-T. papirosairól. Ez a gyár ugyanis csak ebben az évben bocsátott ki 5000 darab 200 korona névértékű új részvényt. A budapesti piac, ugy látszik, kevés bizalommal viseltetik a részvények jövedelmezősége iránt. A vállalat 1904-ben alakult Pozsonyban 1.500.000 korona részvény kibocsátásával; ebből azonban az alakulásnál csupán 245.000 koronát fizettek be. Ezt a kis részvénytöket többszöri lebélyegzés, kiegészítés és alaptőkeemelés után az idén ismét 1.500.000 koronára akarja szaporítani a gyár igazgatósága. A részvények ki is bocsátották, megszüntették azok tőzsdei jegyzését is, de a budapesti piac érzéketlen maradt irántuk. A hadfölszerelési gyár budapesti bankárja, a Magyar Pénztüntet Központi Hitelbankja. A bank hiába adta oda czégének súlyát a részvények elhelyezéséhez, az a budapesti tőzsdén nem sikerült. Így tehát a Központi Hitelbanknak a budapesti tőzsdén a részvények érdekében való működése csupán arra szorult, hogy azok hivatalos jegyzésének nivóit támogatja. Ezt teljesíti is. A részvényeket az utóbbi napokban 200—235 korona árfolyamig jegyezte a hivatalos áriegyző lap. Ezzel szemben egyes czégek és bankok ugyanazonokon a napokon, amikor a tőzsdén ilyen szép áringadozások történtek a részvények árfolyamában — lombardirozásra kínálták a részvényeket, de az nem sikerült. Nyilvánvaló tehát, hogy itt nincs meg a reális összefüggés a tőzsdei árfolyam és a valódi kereslet között. Ennek az ellenmondásnak aztán ma csattanó magyarázatát adja egyik lap-társunk, azzal gyanúsítván a Magyar Pénztüntet Központi Hitelbankját, hogy műárifolyamot csináltatott a magyar hadfölszerelési gyár részvényeinek, hogy ily módon e műárifolyamon helyezhesse el a vidéki kommittenseinél. A Központi Hitelbank ugyanis három nappal ezelőtt egyik tőzsdei ügynökével 235 koronáért kereste vételre a részvényeket. Hogy-hogynem, talán mert ez a kereslet a tőzsdeidő utolsó perceiben történt, ezen a napon nem jelentkezett csak egy eladó, akitől vett is a bank ügynöke 235 koronáért vagy 25 részvényt. Természetes, hogy ezáltal a vétel által a részvények árfolyama 235 koronára emelkedett. Megtudta ezt egy részvénytulajdonos, aki viszont nagyon szerette volna részvényeit még olcsóbb árfolyamon is eladni. Másnap tehát kínálta a banknak. A bank azonban a részvényeket semilyen árfolyamon nem vette meg. Ezért szeretnék lombardirozotni a hadfölszerelési gyár budapesti részvényesei a részvényeket. Az állítólagos manőver tehát Budapesten sikertelen volt, de a vidék annál inkább érdekli, hogy a Központi Hitelbanknak sikerült több részvényt elhelyezni, persze — a tőzsdei árfolyamon, mely ma 215 korona volt. Érdeklődéssel várjuk ez ügyben a további fejleményeket.

Kereskedők tanácskozása. A Fővárosi Kereskedők Egyesülete tegnap tartotta rendes havi választmányi ülését. Dr. Kraemer József titkár jelentést tett

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
ruházható minden ember finoman és elegánsan
az ország-
ban legelő-
Zélinger Samu ur. szabóval

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári
raktárakban vásárolt 3-6 méteres legújabb divatu
minta gyapjuszövetekből mérték szorint készítek:
finom öltönyt 21 frt-ért
pajyon finom prima öltönyt ... 26

Anglón 21-26 frt
Fővárosi
Tételek
Budapest, IV., (Belváros)
Magyar-utca 3. sz. I. emelet.
Kossuth Lejtő-utca mellett

arról, hogy a kereskedelemügyi miniszter a hozzá intézett felterjesztésre azt válaszolta, hogy intézkedni fog az iránt, hogy jövőben a távbeszélő-kábelek lefektetése nyáron eszközöltessék, amikor t. i. a forgalom kisebb és hogy a folyamatban levő munkáknak gyors befejezését fogja siettetni. Hosszabb vitát kellett Stern Henrik alelnöknek az az indítványa, hogy az egyesület havi értesítőt adjon ki, amely a tagoknak díjmentesen járjon. A választmány az indítványt magáévá tette és megbizta az elnökséget, hogy a szükséges előkészületeket tegye meg. A választmány foglalkozott továbbá több végeladás engedélyezése iránti kérelemmel és pedig olyképp, hogy miután újabb a végeladások engedélyezése tárgyában többrendbeli visszaélés tapasztalható, a jövőben ezen kérdésben fokozottabb ellenőrzés szükséges.

A Magyar-Olasz Erdőipar R.-T. szerződése. A minap mi is megemlékeztünk arról, hogy a Magyar-Olasz Erdőipar Részvénytársaság, amely tulajdonképpen tízennyolcz millió koronáért megvette a szász Héttörök erdejének kitermelését husz évre, vállalt kötelezettségével szemben azonban arra kért engedélyt a tulajdonostól, hogy a faanyag egy részét a Lotrun Romániába uszathassa le s ott dolgoztassa föl, amit a szász univerzitás meg is adott. Magunk is kifejezést adtunk ama nézetünknek, hogy nem engedhető meg a hazai erdekek ilyen sérelme. Ebben az ügyben ma Kossuth Lajos Tivadar, aki az illető cég igazgató-tanácsosa, egyik estilapban nyílt levelet tesz közzé, melyben védelmébe veszi a megtámadott társaságot. Kimutatja, hogy a társaság már csak azért sem akarja kijátszani elvállalt kötelezettségét, mert hiszen kb. négy millió korona befektetéssel hazai területen már is óriási feldolgozó telepeket, iparvasutat stb. létesített, amelyek okszerű kihasználására kell törekednie már fizleti szempontból is. Azonban kiderült, hogy vannak itt-ott oly részek is, melyekről a faállományt áthozni, ha nem is mechanikai lehetetlenség (mert ilyesmi manapság efféle dologban nem létezik), de ipari lehetetlenség, mert az elszállítás költségei felülmúlnák a nyersanyag értékét. A faállománynak ezen részére (mely nem haladja meg a negyedrészt és talán kevesebb is lesz) a következő kategóriák alternatíva áll fenn: vagy egyszerűen figyelemmel kívül hagyni és vele nem foglalkozni; vagy a Lotrun leusztatni. Az első esetben sem hazai, sem egyéb munka igénybe nem vétetnék. A második esetben, habár a gép által eszközölt fűrészelés idegen területen történne is, az erdei munka, az usztatással járó kézimunka, még mindig a hazai munka javára esnék. Hogy az így leusztatandó famennyiség az összességnek csak egy aránylag nem nagy és a lehetőségig leszállítandó százalékát képezné, az természetes, hiszen nagyon károsítja a fa minőségét az usztatás; másrészt pedig egy nagy ipartelepbe fektetett tőkepénz törlesztését az ott és csakis ott feldolgozott anyag mennyiségének fokozása mozdítja elő, tehát üzleti szempontból is a hazai földolgozásra törekszik a társaság.

Ruhland közgazdasági rendszere. A Magyar Közgazdasági Társaság ma este tartotta meg az idényben első felolvasó ülést Láng Lajos v. b. t. t. elnöke alatt. Láng Lajos elnöki megnyitójában megemlékezett Emil Levasseur-ról, aki most ünnepezte nyolczvanadik születésnapját. Utána Matlekovits Sándor v. b. t. t. tartott magvas előadást „Ruhland közgazdasági rendszeréről”. Ruhland közgazdasági rendszerének első hajtásai e század elejéről valók. 1903-ban adta közre rendszerének első kötetét, amelyben megállapítja, hogy a fennálló közgazdasági rendszereket át kell alakítani és szerinte ez az átalakítás a gabonán alapulhat csak. A zsidók, a rómaiak és görögök történetéből meríti eme hiedelmét és kimutatja, hogy a népek sorsa csak addig virágzik, amíg saját maguk termelik a gabonát, mert mielőtt a külföldről kénytelenek gabonájukat importálni, úgy a népek hanyatlása következik be. Második kötetét 1906-ban adta ki. Ebben az izlam, frank, francziák és egyéb népek történetével foglalkozik ugyanazon modorban. Harmadik kötetét most jelent meg és ez képezi az előadó felolvasásának tárgyát. Ennek a kötetnek alcíme: A néptestek körtani ismerete. Ruhland nézete szerint a népek megrontója a kapitalizmus. A kapitalizmusból származik minden

visszasság. A gyógyszer tehát nem más, mint a kapitalizmus betegségének kiirtása. Az eszközök ehhez a termelésben vannak, mert szerinte csak az egyenlő érték követhető. A több érték tehát nem érvényesíthető és, ebből következik, hogy nem kell honosítani a könyvviteli és bevallási kényszert. A termelők kapzsúsága határozzák meg a termelés árát. Miért is ezen árak szabályozására közgazdasági tanácsokat kell felállítani. Maguk Ruhland követői is túlszám tartják eme tanait s az előadó kimutatja, hogy Ruhland tanait a gyakorlatban érvényesíteni egyáltalában nem lehet és legfeljebb jelszavaknak használhatók, az antikapitalisták részére. A megjelentek zajos tetszéssel fogadták Matlekovitsnak érdekes kritikai előadását. Utána a társaság választmánya tartott ülést, amelyen Halász Sándor min. tanácsos folyóügyekről tett jelentést és a választmány megállapította a társaság ez ideig munkaprogramját.

Az arad-hegyaljai motoros vasut átalakítása. Az arad-hegyaljai motoros vasut igazgatósága, irják lapunknak, napok óta tárgyalásokat folytat a Budapesti Villamossági Részvénytársulattal a vasutnak villamossá való átalakítása iránt. A villamos társaság, mely az aradi villamos telepnek is tulajdonosa, már a forgalmi, bevételi, kiadási adatok birtokában van s Tolnay Kornél, a társaság igazgatója szimpátiával foglalkozik a kérdéssel. Ha az átalakítás megtörténik, olyan személyforgalma lesz, hogy óránként járhat kocsikat Aradról a legminimálisabb veldíjak mellett.

Fizetéseketelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetéseketelenségeket közli: Alberty Kornélia kereskedő cég Orosháza; Engelmann Hermann hagyatéka Bonyhád.

Az élelmiszerek jutányosabb termelése. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület földművelési és növénytermesztési szakosztályának mai ülésén Révész István kir. kertészeti tanintézeti tanár tartott előadást: az élelmiszerek jutányosabb termeléséről. Előadása végén közgazdasági és közegészségügyi szempontból a főváros tanácsát felkérőnek tartja, hogy a városrendezési tervek készítésénél már figyelemmel legyen arra, hogy 1-2 km. széles termőföldök hagyassanak egészségügyi, élelmészeti és rendezési szempontból, amelyen keresztül huzódnék a Duna felső folyásából kiinduló és öblíthető nyílt csatorna, amely csatorna a város alatt ismét a Dunába torkolna, ebbe gyorsan és célszerűen volnának a szennyvizet bevezethetők és termelési célra felhasználhatók. A szakosztály hozzájárult a javaslatához.

Kiskereskedők alakuló ülése. A Belvárosi Kiskereskedők és Kiskereskedők Köre november hó 29-én vasárnap délelőtt 10 órakor a Kereskedő Ifjak Társulata helyiségében (IV., Semmelweis-utca 19. sz. I. em.) tartja alakuló közgyűlését.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Syengeseget

még ha betegség után való szervi betegség is, könnyen le lehet győzni, valamint az egészséget és az erőt gyorsan s biztosan helyre lehet állítani SCOTT-féle Emulsió által.

Kényes iny és gyomor

a mely nem bírja el a közönséges csukamájolajat, a

SCOTT-féle Emulsiót

eszményi gyógyszerként fogadja. Ehhez még az az előny is járul, hogy háromszorosa táplálóbb, mint a k ö z s ó g e s csukamájolaj.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vá-
lásánál a SCOTT-
féle módszer véd-
jegyet - a halászi-
-kérjük figyel-
lembe venni.

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTÖZSDE

Gabonatözsde.

Budapest, november 27.

A gabonatözsde mai lefolyásáról lapunk más helyén számolunk be.

A készára jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	26.10—26.85
"	76	26.05—26.45	80	26.65—27.05
"	77	26.25—26.65	81	26.80—27.10
"	78	26.45—26.80	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	26.80—26.70
"	76	25.85—26.15	80	26.45—26.80
"	77	26.05—26.40	81	—
"	78	26.15—26.45	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	26.25—26.65
"	75	—	79	26.40—26.80
"	76	25.95—26.25	80	26.65—26.90
"	77	26.15—26.45	81	—
Bánsági uj	74	—	78	26.80—26.65
"	75	—	79	26.55—25.85
"	76	26.00—26.30	80	26.60—26.95
"	77	26.20—26.55	81	26.85—27.05
Bácskai uj	74	—	78	26.25—26.80
"	75	—	79	26.50—27.00
"	76	26.05—26.45	80	26.75—27.00
"	77	26.25—26.65	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	21.60—23.85
" középminőségű uj	—	—	—	21.30—21.50
Árpa takarmány I.-rendű	—	—	—	16.45—16.65
" II.-rendű	—	—	—	16.05—16.35
Köles	—	—	—	13.75—14.00
Zab I.-rendű	—	—	—	17.45—17.75
" II.-rendű	—	—	—	17.05—17.45
Tengeri belföldi uj	—	—	—	14.20—14.40
Repce: Káposztarepcze	—	—	—	—

A készára piacon elkel:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 80 kg. 27.30 korona, 150 mm. 80 kg. 27.30 korona, 200 mm. 80 kg. 27.30 korona, 100 mm. 79.5 kg. 27.30 korona, 500 mm. 79.3 kg. 27.10 korona, 500 mm. 78.3 kg. 27.10 korona, 150 mm. 79 kg. 27.25 korona, 100 mm. 79 kg. 27.30 korona, 5800 mm. 78.8 kg. 27.30 korona, 1000 mm. 78 kg. 26.80 korona, felső, 900 mm. 78.3 kg. 27.30 korona Budára, 700 mm. 78.8 kg. 27.30 korona Budára, 1100 mm. 78.5 kg. 27.30 korona Budára.

Fejérmegyei: 300 mm. 78 kg. 26.80 korona, 300 mm. 78 kg. 26.80 korona, 200 mm. 77 kg. 26.70 korona, 200 mm. 77 kg. 26.60 korona.

Pestvidéki: 1400 mm. 80.5 kg. 27.10 korona, 400 mm. 80 kg. 27.10 korona, 125 mm. 80 kg. 27.30 korona, 265 mm. 76.5 kg. 27.30 korona, 100 mm. 79.5 kg. 27.30 korona, 533 mm. 80 kg. 27.30 korona, 1000 mm. 78.3 kg. 26.90 korona, 130 mm. 78.5 kg. 26.80 korona, 200 mm. 78 kg. 26.80 korona, 100 mm. 77 kg. 26.60 korona, sárga.

Bácskai: 350 mm. 79 kg. 27.10 korona, 200 mm. 79 kg. 27.10 korona, 100 mm. 79 kg. 27.30 korona, 100 mm. 78 kg. 26.80 korona, 100 mm. 77 kg. 26.60 korona.

Raktárból: 350 mm. 77 kg. 26.40 korona.

Bihari: 1000 mm. 78 kg. 26.60 korona.

Rozs: 650 mm. 21.60 korona, 100 mm. 21.50 korona, 300 mm. 21.50 korona, 100 mm. 21.40 korona, 200 mm. 21.30 korona, 200 mm. 21.20 korona, kpi. paritás.

Árpa: 100 mm. 16.40 korona, 100 mm. 16.10 korona, kpi. pp.

Zab: 100 mm. 17.80 korona, 100 mm. 17.40 korona, 100 mm. 16.00 korona.

A határidőpiacon kötettett:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):

Buza 1909. áprilisra 13.13, 13.12, 13.22, 13.07, 13.10.
Buza 1909. októberre 11.57, 11.52, 11.59, 11.49, 11.46
Rozs 1909. áprilisra 11.29, 11.30, 11.13.
Rozs 1909. októberre 9.91, 19.98 9.90, 91.
Zab 1909. áprilisra 8.91, 8.95, 8.80.
Tengeri 1909. májusra 7.68, 7.67, 7.78, 7.63.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1909. áprillisi buza	13.12—13.13
1909. októberi buza	11.48—11.49
1909. áprillisi rozs	11.16—11.17
1909. októberi rozs	10.89—10.00
1909. áprillisi zab	8.86—8.87
1909. májusi tengeri	7.65—7.66

SZÉN, koks, briket,
összes gazdasági,
antracit
ipari és házi célokra

Telefon: Detall 26-27. 75-26, Engros 164.

27701

Radnay Károly

BUDAPEST, Váci-körut 78. szám.

Sürgönyozim: **ANTRACIT BUDAPEST**

dék —, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 94.50, osztrák hitelrészvény 194.50, Déli vasut 18.50, orosz bankjegyek 214.45, 4 százalékos új orosz kölcsön 75.40, Disconto Commandit 177.70, Dinamit-truszt —, Harpeni 199.50, Unifikált török járadék 92.10, 4,2 százalékos ezüst-járdék 94.40, 4 százalékos magyar aranyjárdék 91. —, Magyar koronajárdék 95.10, Osztrák-magyar államvasut 143. —, Bécsi váltóár 85.35, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 224.70, Gelsenkircheni 187.60, Laurakohó 192. —, Javult.

Frankfurt, (Zárlat.) november 27. 4,2 százalékos papírjárdék —, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 97.50, 4 százalékos magyar aranyjárdék 92.50, Osztrák hitelintézeti részvény 192.50, Osztrák-magyar államvasut 142. —, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.47, Bécsi Bankverein —, Villamos részvény —, 3 százalékos magy. aranykölcsön —, 4,2 százalékos ezüstjárdék 97.60, Osztrák koronajárdék 94.40, Magyar koronajárdék 91. —, Osztrák-magyar bank 125. —, Déli vasut részvény 18.60, Elbévölgyi vasut —, Bécsi váltóár 853.30, Párisi váltóár 814.75, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény —, Nyugodt.

Hamburg, (Zárlat) november 27. 4,2 százalékos ezüstjárdék 97.40, 1860. sorsjegy 154. —, Déli vasut 18.60, 4 százalékos aranyjárdék 97.20, Osztrák hitelrészvény 164. —, Osztrák-magyar államvasut 143. —, Olasz járadék 103.50, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 91.80, Szilárdult.

London, november 27. Angol consol 84 1/16.

Páris, nov. 27. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 96.90, Osztr. aranyjárdék 97.10, Magyar aranyjárdék 93.95, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 493. —, 3 százalékos Olasz járadék 103.80, Déli vasut elsőbbségi kötv. 287. —, 5 százalékos marokkói járadék 515. —, 4 százalékos 1890. Román kölcsön —, 4 százalékos Kons. amort. román járadék —, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 90. —, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 99.37, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 512. —, 4 száz. Szerb járadék 1907. —, 4 százalékos spanyol járadék 96.5E, 4 százalékos unifikált török jár. 91.75, Török sorsjegy 170.50, Török dohányrészvény 375. —, Osztrák föld-hitelintézet 1091. —, Osztr. Länderbank —, Magyar Jelzálogbank 451. —, Banque de Paris 1520, Banque Ottomane 704. —, Osztr. magyar államvasut 718, Déli vasut 108. —, Meridional vasut 683, Keleti vasutak —, Waggon Lits. —, Hartmann gépgyár 677. —, Rio Tinto 18.96, Sucrerie d'Égypte —, Tula 279. —, Thomson Houston —, Urikányi kőszén 152, Chartered 21.25, De Beers 322.50, East Rand 107. —, Jagersfontein —, Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 57.50, Váltó Amsterdam (rövid) 208. —, Váltó német piacokra (rövid) 122.68, Váltó Bécsre (rövid) 104.68, Váltó Belgiumra (rövid) 110. —, Olasz aranyváltó (rövid) 2/16. Váltó Svájcra (rövid) 2/16. Csek Londonra 251.10, Magánkamatláb 2 1/4. Szilárd.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, november 27-én. (Hivatalos tudósítás Hízott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér. Közép (páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban) — fillér. Fialat nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 118—120 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 120—121 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 120—121 fillér. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogrammon felüli súlyban) — fillérig, közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) 119—121 fillérig, Könnyű (páronként 240 kgr.) 119—121 fillérig.

Sertésiszám 1908. évi november 25. napján volt készlet 25248 drb., 1908. november hó 26-án felhajtott 165 darab, 1908. november 26-án elszállított 185 darab, 1908 november 27. napjára maradt készletben 25162 drb. A hízott sertésízlet irányzata: változatlan.

Sertésüzemválasár.

Budapest, nov. 27. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 1719 darab sertés, 67 darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás 498 drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 2015 darab sertés, 37 darab süldő, — arab malacz, összesen 4232 darab sertés, 104 darab süldő, — darab malacz. Eladott 1917 darab sertés, 56 darab süldő, — darab malacz. Eladatlannul visszamaradt 2215 drb sertés, 48 darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsírsertés öreg elsőrendű 350 kg-on felül ételsúlyban 92—95 fillér, ételsúlylevonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól

503 kgr.-ig, 88—94 fillér, ételsúlylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, ételsúlylevonással 108—112 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással 104—114 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással 102—114 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill.-ig, könnyű 140—300 kgr.-ig. 124 — fillérig, ételsúlylevonással — fillér. Belföldi süldő 90—106 fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz 80 — fillérig. Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, elősúlyban értendő. A vásár irányzata közepes. Az arak 2—4 fillérrel hanyatlottak.

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1908. november 27-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban helyenkint — leginkább az északnyugati, meg a keleti részeken — fordult elő kevés csapadék. A hőmérséklet többnyire a fagypont körül ingadozott; a maximum Crkveniczán 13 C° és a minimum Rozsnyón —9 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Tulnyomóan száraz idő várható, éjjeli fagygyal.

Table with columns: Allomás, Hőmérséklet, Szélirány és erő, Felhőzet, Csapadék, Hőmérséklet (max/min). Lists various locations like A-Szlátina, Ungvár, Késmárk, etc.

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 27. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Krizmanich Lajos budapesti törvényszéki irnokot a budapesti törvényszékhez telekkönyvvezetővé, Herr Gesztáv pozsonyi ítélőtáblai irnokot jelenlegi alkalmazása helyén irrodatisztá: a vallás- és közoktatásügyi miniszter Petrovits János és Vészits János okleveles tanítókat a csurogi (volt határvidéki) közsegi elemi iskolához rendes tanítókká; a kassai ítélőtábla elnöke Ecsedy József homonnai járásbíró-sági díjtalan joggyakornokot, Eiszelt Emil kasszebeni járásbíró-sági díjtalan joggyakornokot, Harsányi Géza kassai törvényszéki díjtalan joggyakornokot és Balogh Gyula edelényi járásbíró-sági díjtalan joggyakornokot a kassai ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokokká; a nagyváradai pénzügyigazgatóság Bányai Károly nagyváradai lakost a nagyváradai adóhivatalhoz és Fekete Ferenc szentábrahámi lakost a székelvéri adóhivatalhoz díjtalan gyakoronokká nevezte ki.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Porázik János verebelyi járásbíró-sági jegyzőt a privigyei járásbíró-sághoz helyezte át.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Kohn Lipót budapesti lakos Kolmárra, kiskoru Bernfeld Béla budapesti lakos Ballára, Weisz Dávid mágoesi lakos Vajdára, Szelezsán Mihály tenkei lakos Szilágyira, Graszán Regina budapesti lakos Gellérte, Lucez Károly kiskőrösi lakos, valamint Károly, Béla (Adalbert), Mária, Gizella, Endre és Rozália nevű kiskoru gyermekei Lincetre, kiskoru Grünbör Mórész budapesti lakos Görögre és Fischer Gyula budapesti lakos családai nevének Halászra kért magyarosítását megengedte.

Pályázatok. Zenta r. t. városnál házipénztári könyvelői állásra december hó 5-ig; az élesdi járásbíró-ságnál jegyzői, a pancsovai törvényszéknel magyar-román tolmácsi, a pozsonyi áll. kórháznál irnok, a budapest-vidéki pénzügyigazgatóság kerületében egy pénzügyi szemléző állásra 2 hét; a nagykálói áll. elmeógyógyintézetnél intézeti gazdai

állásra 3 hét; a nezsidéri járásbíró-ságnál irnok, a hátsóvári erdőhivatalnál egy I. oszt. altiszt, a kolozsvári ügyészségnél és az illavai járásbíró-ságnál egy-egy szolgai állásra 4 hét; a budapesti tudományegyetemen egy szolgai állásra 6 hét; a trencsényi pénzügyigazgatóság kerületében több pénzügyi vizgyazói állásra 8 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

VIZÁLLÁS.

Table with columns: m é t e r, nov. 26, nov. 27, m é t e r, nov. 26, nov. 27. Lists water levels for various locations like Dan, Horva Vág, Rába, Dráva, Jura, Száva, Szamos, Kraszna, Laboroz, Ung.

EGYETERTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

Titkos betegségek.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, a kinek vére és testnedve meg vannak fertőzve és a ki fiataloknál könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét lekötötte. Ezen szörny állapotban csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha az illetők olyan lelkismeréses speciál állta orvoshoz fordulnak, a ki jó tanácsokat tud adni a neml életre vonatkozólag és az esetleg már meglévő bajokon is tud segíteni; akkor majd megszűnik a titkos betegségek létezése is.

Ilyen magas státusú Dr. Falóc v. kórházi orvos specialista országos híri intézete (Budapest, VII., Rákóczi) (Kerepesi)-ut 10., a hol a legnagyobb titoktartás mellett a mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül alaposan és gyorsan kigyógyítják már sok év óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bnfektóris sebeket, húgyvese-hólyag, ideg- és hátgerincsbajokat, az énfertőzés és szifilisz utóbjait, magömlést, elgyengült férfierőt, (impotenciát) kezdődő elme zavart, aranyerét, sörveket, vérhányást, bőrtbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki bármel oknál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szívesen adnak levelekre kimerítő választ (a levélbe csak válaszlehetőséget kell mellékelni). A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speciális gyógyszerokről is gondoskodik. Rendelés naponta d. e. 10 óratól d. u. 5 óráig (vasárnap déli 12-ig).

Cím: Dr. Falóc v. kórházi orvos, specialista Budapest, VII., Rákóczi- (Kerepesi)-ut 10.

Advertisement for 'JAMMI' and 'HALHOLYAG' featuring an illustration of a woman and text describing various medicinal products and their benefits.

Budapesti gabonaforgalom. 1908. november 25-től november 26-ig.

Table with columns: Érzékelt, Elszállított, Buza, Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Liszt, Korpa.

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde mai lefolyásáról lapunk más helyén számolunk be.

Előtőzsde.

Előtőzsde gyenge. Kötettek: Osztrák hitelrészvény 617.50-614.-, Magyar hitelrészvény 717.50-713.50.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde kedvtelen. Kötettek: Osztrák hitelrészvény 615.50-614.-, Magyar hitelrészvény 715.50-713.25.

Utőtőzsde.

Az utőtőzsdén szilárd volt az irányzat. Kötettek: Osztrák hitel 618.50, Magyar hitelrészvény 717.50.

GYÓGYITHATÓ A SÉRVE?

K kérdéssel foglalkozó tanulmány most hagyta el a szűk. Bártnok díjtalanul zárt borítékban megküldi. POLLITZER SÉRVAAMBULATORIUM.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

A tőzsde mai lefolyásáról lapunk más helyén számolunk be.

Jegyzetelt buza: új tiszavidéki 13.60-14.10 korona, marosi és bánáti 13.35-13.75 kor.

Rozs: tótfelvidéki 10.85-11.- korona, csepeli 10.80-10.95 korona, pestmegyei 10.95-11.10 korona.

Arpa: morvaországi 9.20-10.50 kor., march-feldi 8.70-9.20 korona, bécsvidéki 9.-9.50 korona.

Magyar tengeri: régi 9.30-9.55, új 7.60-8.50 korona, cinquantin 10.25-10.40, új 9.10-9.45 korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.85-9.40 kor., közepes kor., elsőrendű kor., válogatott 9.40-9.80 korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

A tőzsde mai lefolyásáról lapunk más helyén számolunk be.

11 óraker: zárulnak

Osztrák hitel. 615.-, Magyar hitel. 716.-, Länderbank 414.-, Allamvasut 662.-, Elbvölgyi vasut -,-, Déli vasut 103.25.-

Alpesi bányatársulat 622.-, Rimamurányi 507.-, Májusi járadék 90.55, Magyar koronajár. -,-, Orosz érték -,-, Török sorsjegy 167.50, Német márka 117.22.

1 óraker jegyzetek:

Osztrák hitel 614.50, Magyar hitel 715.-, Länderbank 412.-, Unio-bank 518.-, Allamvasut 661.75, Anglo-bank -,-, Bankverein -,-, Déli vasut 102.-, Gőzhajó 905.-, Alpesi bányarészvény 620.-, Májusi járadék 94.60.

Bécs, november 27. (Osztrák értékek zárta)

4-2 százalékos papír-járadék 94.50, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.50, 1860-as sorsjegy 150.50, Osztrák hitelsorsjegy 462.-, Angol osztrák bankrészvény 282.50, Bécsi Bankverein 499.50.

Bécs, november 27. (Magyar értékek zárta)

4 százalékos arany-járadék 109.25, Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 137.-, Magyar hitelbank részvény 716.25, Magyar leszámítoló és váltó részvény 462.-, Rimamurányi 506.50, Magyar cukoripar -,-, Adria hajózási részvénytársaság -,-, Magyar koronajáradék 90.45.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

A tőzsde mai lefolyásáról lapunk más helyén számolunk be.

Berlin, november 27. (Saját tudósítónktól.) Zárlatkor jegyzetlik: 4-2 százalékos papírtára-

Large table with multiple columns: Buza, Egyéb gabonafajta, Burgonya, Faj, Kőröslé, etc.

Table with columns: Pénz, Ár, Kassa-oderb., Bank részvényei, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gözmalomok, Különléte vállalatok.

Table with columns: Pénz, Ár, Ujlaki téglák és mészegelő, Sorsjegyek, Pénzmekek és váltók.

KÜLÖNFÉLÉK.

Csunya fiuk vigasza.

Fiúk, akiknek az arcuk csunya,
Hátuk pupos és a szemük kaucsal
Leccsókolja a szeplőket egy angyal.

Fiúk, akiknek az arcuk ragyás,
Amitől tán megundorodna más.
Ne sirtatok a rutságok miatt!

Ha jön egy furcsa izlésű leány,
Aki belétek szeret igazán.
Minden csunyának akad ilyen szépe!

A férfi, akit szép leány szeret,
Bármilyen csunya, mégis szép lehet!
Megújodik a csókos -- glóriában...

Abonyi Andor.

(A kínai írásjelekről.) A kínai írásjelek használatát 4000 esztendővel ezelőtt Houng-ti kínai császár rendszerezte és szerveztette tudósaival. A kínai ember az ecsetjét (a tollat nem ismeri) jobbkezének két első ujjával a hávelykujjhoz szorítja, mely állandóan mozdulatlan írás közben; a jobbkez ökle rátámaszkodik a balkéz tenyerére, úgy, hogy az író jobbkez nem érinti a papírost. Az európai embert a kínai nyelv tanulásától a különös alaku írásjelek riasztják vissza, amelyek roppant komplikáltak tetszenek. Pedig nagyon érdekes és élvezetes a kínai nyelv tanulása. A kínai írásban nincsen állandó rendszer, számjegy, sem helyesírási szabály és aki azt el akarja olvasni, annak ugyancsak fejteendő talányfejtésre van szüksége, hogy rekonstruálhassa az író gondolatát. Vegyük csak például ezt a szót: ember. A kínai a pergamenre egy jelvényt rajzol, amelyben az ő sajátos gondoklózásmódja szerint az emberi alak tökéletes képét látja, törzs- és végtagokkal együtt. Csakhogy ebből az egyszerű jelvényből azután mennyiféle kombinációja lehetséges a szavaknak és a frázisoknak! Hát még a sok metafora, képletesség és hasonlat, amire nézve a kínai írásnak megvannak a maga különféle jelvényei. Egyetlenegy gondolatnak sokféle változatára külön-külön jelvényei vannak, amelyek mind-mind elütők egymástól. Ezek láttára nem csoda, ha az európai ember valósággal

visszariad az előtte teljesen érthetetlen írásmód el-sajátításától. Hogyha például az a jelvény, amely az asszony fogalmát fejezi ki, össze van kötve azzal a jelvényvel, amely a fonál képeinek felel meg, akkor ez az összetett jelvény az „anyal szeretet” fogalmát fejezi ki, ha az asszony jelvénye jobbra van; és „gyermeki szeretet” a jelentősége akkor, ha balra van a fonál jelvényétől. Az asszony jelvényének különböző, néha meglepően kifejező és szellemes kombinációja van: például az asszony jelvénye fölé ha tetőt rajzol, akkor a „béke” fogalmát jelenti, de ha már több ilyen jelvényt rajzol egymás mellé, akkor „czivódást” akar vele jelezni; ha pedig három ilyen jelvényt rajzol és ezeket a fonál jelvényével fűzi össze, akkor „összeesküvést” jelent.

(Egy hóhér emlékirataiból.) Paul Ginisty francia író abból az alkalomból, hogy a halálbüntetés elleni mozgalom egyre nagyobb mérvet ölt, a „Journal des Débats”-ban felhívja a figyelmet egy rég elfelejtett könyvre, amely 1530-ban készült és az első hóhéremlékirat. Benz Bertalan mester, a nürnbergi hóhér írta ezeket az emlékiratokat magános óráiban. Családjában szinte átöröklődött a hóhéri tiszttség s mint kis fiu, jóformán egyebet sem látott, mint bitóit és vérpadot. Ifjúságáról Benz mesternek kevés feljegyezni valója volt, de azt mégis megemlíti, hogy abban a pillanatban látta meg a napvilágot, amikor atyja a nürnbergi piaczon boszorkányokat égetett el. Mint kis fiu, a legvadabb tréfákat követte el, így például legszívesebben az akasztófa tövében töltötte az éjszakát. Itt vinnyogott és jaigatott úgy, hogy a vándor keresztet vetett magára rémületében, nem is sejtve, hogy a hóhér csintalan fia tréfálta meg. Korán kezdte meg mesterségét s emlékirataiban elpanaszolja, hogy az első, akit kivégezett, egy nyomorult utonálló volt. A nürnbergiek nagyon meg voltak elégedve s egyszer segédre is szert tett. Egy kivégezőkor az elítélt meg akart szökni s egy Veit nevű fiatal szobrász a segítségére sietett a hóhérnak és elfogta a gonosztevőt. Vesztére, mert e pillanattól fogva segédje lett Benz mesternek. Ősi szokás volt ugyanis, hogy az, aki a hóhért egyszer segíti, örök életre hóhérségé lesz. Igen érdekesek különben az emlékiratokban azok a fejezetek, amelyek az emberi hiúságra vonatkoznak. Sok család a legnagyobb áldozatot is meghozta, csak hogy hozzátartozója nemeshez, patriciushoz méltóan lépjen a vérpadra. Benz egy ízben harmincz aranyat kapott, amiért megengedte, hogy az elítélt teljes díszben, sarkantus eszímában lépjen a vérpadra. A hóhérnak jó szíve volt. Egyszer egy csodaszép fiatal leányt kellett kivégeznie. Hajnalban kellett a kivégezésnek meg-

történnie s a leányt odakötözték a vérpadhoz. Benz mester sokáig nézte a kedves teremést, azután hirtelen eldobta a bárdot és odaköltötte a tömegnek:

— A hóhér régi joga alapján feleségül veszem ezt a leányt!

A tömeg örömmel vett tudomást Benz mester elhatározásáról.

(Elfüstölt milliók.) A dohányjövődéki Igazgatóság most állította össze kimutatását az 1908. évi január hó 1-től 1908. szeptember hó végéig eladott gyártmányokról. Általános forgalomban levő gyártmányok: burnótok 25.037 kgr., pipadohányok 508.952 kgr., szivarok 417.261.464 drb., szivarkákból 1.446.065.356 darabot adtak el. A belföldi különlegeségi gyártmányokból: Burnótok 60 kgr., pipadohányok 191.130 kgr., szivarok 1.372.801 darab, szivarkákból 71.599.390 darab fogyott el. Pénzértékben így fejezhetők ki a számok: Általános forgalomban levő gyártmányok 86.783.452 korona 11 fillér, belföldi különlegeségi gyártmányok 8.262.041 korona 16 fillér, külföldi különlegeségi gyártmányok 1.588.380 korona 63 fillér értékben lettek elfüstölve. A múlt év hasonló időszakának bevételéhez viszonyítva a számokat, 5.911.065 korona 12 fillérrel több a jelen év bevétele.

(Katonaszöktető társaság.) A touloni rendőrség leleplezett egy ügynökséget, amely szökésre való csábítással és a katonaszökevények támogatásával foglalkozott. Az ügynökség vezetői, névszerint Sciger, Busquier és Bertrand, igen befolyásos emberek és tagjai a touloni kikötőmunkások szindikátusának és a „Jeunesse libre” antimilitarista szövetségnek. A rendőrség letartóztatta a három vezetőt; de nagy biztosíték fejében megint szabadon bocsátotta őket. A letartóztatás egy szökevény tengerészkatona valómsága alapján történt, aki az ügynökség működéséről részletes felvilágosítással szolgált. Busquet, aki dezertálásra csábított és a szökevényeket pénzrel is támogatta, a „Guerra Sociale” című lap munkatársa és több külföldi anarchista egyesület tagja.

(Elaltatott ember kivégezése.) Az Alabama állambeli Guntervillben Watts Bobot azzal vádolták, hogy egy aggyasztant meggyilkolt. Bűnösnek találták és kimondták rá a halálos ítéletet. Az ítéletet csütörtökön hajtották végre rajta. Mikor a sheriff a zárkában ment, hogy az elítéltet elvigye az akasztófára, az örülten hadonászott egy késsel. A sheriff erre ammoniakkal mindaddig fecskendezte a zarkát, amíg annak lakója el nem vesztette eszméletét. Az eszméletlen embert aztán kihurcolta és úgy akasztotta fel a törvény és igazság nevében.

A KITAGADOTT

— REGÉNY. —

Írta: RICHARD DALLAS.

6

Hivatalos álásomnál fogva kísé rárólttettem volna a nyilatkozattételre, de azt ezidőszentem nem véltem tanácsosnak.

Effeleittem tehát a beszéd fonalát és egész figyelmemet Bentonra fordítottam, aki éppen most tért vissza.

Azt mondta, hogy néhány sort küldött Littellnek szállodájába és Littell azonnal itt is lesz; Van Bult lakásán is járt, ez azonban a reggeli vonattal elutazott, szolgája pedig azt mondta, hogy nem tudja, mikor jön vissza gazdája.

Megkérdeztem Bentont — ő értesítette a rendőrséget — igennel felelt s elmondta, hogy hogy közvetlen a büntény felfedezése után egy rendőrt talált a ház közelében s azt mindjárt magával is hozta; azután annak utasítására értesítette az őrszobában levő őrséget és ezután jött én hozzám.

Időközben viszatért az orvos és egy csomó ember, hivatalnokok, riporterek álltak a szobában és előszobában.

Egy kis idő múlva megpillantottam Littell, aki észrevétlenül lépett be és ott állt Withe holtteste mellett. Ebben a pillanatban félrefordult és megpillantva engem, hozzám lépett.

De kivéve a fájdalom és borzalom kifejezését, nem volt mit mondanunk egymásnak; hallgatagon álltunk és néztük a körülöttünk levő nyüzsgést.

Meglátta Davist és megkérdezte tőle, hol van Van Bult. Elmondtam neki Benton értesítését és ő erre nem felelt semmit.

Egy idő múlva felszólította a rendőrtisztviselő az ottlevőket, hogy távozzon el mindenki. Littell és Davisnak ki kellett mennie, nekem

azonban félig-meddig a hivatalom megengedte, hogy bent maradjak.

Megmagyarázta, hogy mindjárt itt lesz a coroner az esküdekekkel, hogy felvegyék a látéleletet; ha ez megtörtént, akkor a rendőrség alapos házkutatást fog tartani.

Elhatároztam tehát, hogy annak befejezéséig ott maradjak.

Mindjárt utána megérkezett a coroner és az esküdekek; az utóbbiak riadt arczczal, kissé ostobán néztek maguk elé.

A legtöbben csak a hulla iránt érdeklődtek, sőt egyik-másik meg is akarta fogni. Ezt azonban megtiltotta nekik a coroner.

Miután a lakószobát átkutatták, követték a coronert a hálószobába és onnét ismét vissza. Hogy mit fedeztek fel, ami némi világosságot vetett volna az ügyre, nem tudom, de azt hiszem, hogy kevés volt.

Ezután a sablonos eljárás után még egy pillantást vetettek a szegény Withére, azután el lettek bocsátva, hogy később a bizonyítás előadásánál és az ítéletnél némiképp tájékozva legyenek.

Mikor eltávoztak, megkönnyebbülten sóhajtottam fel, s a rendőrkapitánynyal és detektívvel egyetemben hozzáálltunk a tett helyén az alapos kutatáshoz.

A lakószobát ismertem egész berendezésével, de meg nem is találtam semmit, ami felkeltette volna érdeklődésünket, mindaddig, míg a detektív, Withe fölé hajolva, a diván és a fal közt levő néhány centiméternyi közből egy kis loden-sapkát húzott elő, amit én az eltűnt kabáthoz tartozónak ismertem föl.

A sapka a padlón feküdt, közvetlen Withe feje alatt, ott, ahol annak feje lecsüngött s alkalmasint akkor esett le, amikor lefeküdt. Megpillantásakor nem tudtam a meglepetés felkiáltását elfojtani, s ez felkeltette a rendőrtiszt figyelmét is.

Megmagyaráztam neki, hogy a sapkát utólagára tegnap este láttam a köpenynyel együtt, a széken feküdt, jelenlegi helyzetéből pedig azt

következtetem, hogy Withe viselte, mindaddig azonban nem gondoltam azt, hogy az elmúlt éjjel, mikor elbucsuztam tőle, még egyszer elment volna hazulról.

— De ő mégis el volt az éjszaka — felelte a rendőrtiszt — és pedig nemsokára azután, hogy önök elhagyták.

— Ha azonban a sapkát viselte, mi történt a köpenynyel, amely az este még itt feküdt? Hová tünt?

— Azt még nem tudjuk — felelte a másik — hogy mit viselt, mikor elment; csak azt tudjuk, hogy elment.

Ezzel be is fejeztük a vitát.

A lakószobából átmentünk a kis közbe, ott csak néhány ruhafogason függött néhány ruhadarab, de ezek között nem volt a keresett köpeny.

Innen átmentünk a hálószobába.

Itt sem vettem olyasvalamit észre, ami felkeltette volna az érdeklődésemet.

A szoba nagyon elegáns volt, de cseppet sem fényűzően berendezve. Az ágy érintetlen volt és minden a legteljesebb rendben.

Az egyik fal mentén két ablak az udvarra nyílt, ami körülbelül hat lábnyira mélyebb volt, de az ablakok zárva voltak. A függönyök összehúztva.

Az egyik ajtó, ami az előszobába vezetett, szintén zárva volt és belülről bereteszelve.

Itt sem volt nyoma a loden-köpenynek és most már az a meggyőződésem volt, hogy ez összefüggésben áll a titokzatos gyilkossággal.

Mivel egyebet nem tudtam felidézni, ami érdeklél birt volna reám, a rendőrtisztre bízottam a további vizsgálódást és bementem a hálószobába, de itt sem találtam semmit.

Azután kimentem az őrt álló rendőr mellett és elhagytam a házat.

(Folyt köv.)

padhoz. Benz
azután hira-
tömegnek:
égül veszem

Benz-mester

ki Igazgató-
1908. évi ja-
égig eladott
levő gyárt-
nyok 508.952
szivarkák-
li különleges-
r., pipadohá-
arab, szivar-
értékben így
alomban levő
belföldi kü-
ona 16 fillér,
1,588.380 ko-
A múlt év.
nyitva e szá-
b a jelen év

ni rendőrség
zökésre való
ámogatásával
szerint Sei-
sós emberek
indikátusának
szövetségnek.
töt; de nagy
csátotta őket.
szkatona val-
ség működé-
lt. Busquet,
nyeket pénz-
mü lap mun-
yesület tagja.

abama állam-
adották, hogy
k találtak és
etet csütörtö-
riff a zárkába
asztófára, az
if erre ammo-
zárkát, amíg
tetét. Az esz-
gy akasztotta

, mindedig
az elmúlt éj-
yszer elment

ka — felelte
ára azután,

e, mi történt
itt feküdt?

elte a másik
sak azt tud-

s közbe, ott
éhány ruha-
keresett kö-

zre, ami fel-

cseppet sem
intetlen volt

az udvarra
nyebb volt,
nyök össze-

ába vezetett,
eteszelve.

öpenyek és
oit, hogy ez
nyilkossággal.

fedezni, ami
rtisztre biz-

entem a für-
mmit.

rendőr mel-

SZÍNHÁZAK

Szombaton, 1908. november 28-án
Nemzeti Színház **M. Kir. Operaház**

Délután fél 3 óraker
Unnapi nyitány.

utána
Hugó Károlyról.

Irtá és f-elvása dr. Várdy K.
Végül!

Báró és bankár.

Dráma 3 felvonásban Irtá Hugó
Károly

—
Este fél nyolcz óraker

Az urhatnám polgár.

Énekes és tánczos vizjáték 8
felvonásban. Irtá Moliero. For-
ditotta Csiky Gergely. Zenejét
szerzette Szully.

Jourdain
Jourdainné
Lucile
Cleonte
Dorimode
Dorante
Nicolo
Coriello
Tánczmester
Vivomester
Filozófus
Szabómester
Zene-mester
Matli
Szabólegény

Romeo és Julia.

Dalmi 5 felvonásban. Irtá Bar-
bier és Carré. Zenejét szerzette
Gounod. Fordította Ormoy.

Személyek:

Esculas
Paris
Capulet
Julia
Gertrud
Tibald
Romeo
Mercutio
Lorenzó

Kornay
Kertész
Szemere
Svárdistróm
Vácut
Pichler
Arányi
Takács
Szenczeró

Kezdeté 7 óraker.

Vígsház

A tanítónő.

Falusi életkép három felvonás
ban. Irtá Dródy Sándor

A tanítónő
Órog Nagy István
Nagyasszony
A tanító
Kántor
Kántorkisasszony
Póur
Káplán
Szőlgebíró
Törvénybíró
Kray Ida

Varsányi Il-
Szörömy
Haraszti H
Tihanyi
Vonaroy
Komlóssy
Hegedűs
Bárdi O.
Tapolczai
Balassa
Hogodunó

Kezdeté fél 8 óraker.

Pénteken, december 4-én este fél 8 óraker a Royal
szálló termében

Nagy Géza

tanár, zongoraművész hangversenye.

Jegyek: a 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért kaphatók a
»Harmonia« zeneüzletkereskedés-ben Váci-utca 20.

Szombaton, december hó 9-én este fél 8 óraker a
Royal teremben

KOENEN TILLY

dalesté'ye.

Jegyek a 10, 8, 6, 4 koronáért kaphatók a Harmonia
zenemű és zongora kereskedésben

Pénteken, december 11 és szombaton december 12-én a

Wiener Concertverein

2 zenekari hangversenye

Löwe Ferdinand és Strauss Richard vezetése alatt,
Jegyek mindkét este a 20, 18, 14, 10, 7 és 6 K-ért a
»HARMONIA« zenemű- és zongorakereskedésben kap-
hatók, Váci-utca 20.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÜT 31. TELEFON 110-22

Szombaton november
28-án először!

- 1. MARGIT PONGYOLÁBAN
Monna Vanna paródia.
- 2. VERA VIOLETTA.
- 3. A PRIMADONNA!

10 elsőrangú attrakció **10**

A félkeret tükörfelmében december 1-étől, nyitra reggeli 5 óráig
Royal-Cabaret táncszínház

BUDAPESTI CABARET

BONBONNIERE
VI. Teréz-körút 28. Telefon 52-88.

Minden este 8 1/2 óraker a teljesen új műsor:

BÖRZE ANKÉT.

Közgazdasági szatira.

Az első hó. (Sápadó trón.) Hans Sirk és Mika Michum
(München »Eh Schaffronier«) új műsorral. A teljes 12 tagu
művész-személyzet, teljesen új számokkal. Jegyek: 6, 5, 4,
3 korért minden jegyelárusító helyen. Eövebbet a plakátok.

A bosznia-hercegovinai államvasutak üzemkimutatása
1908. szeptember haváról. — Üzemhossza 940 km.

Időszak	Továbbított		Bevételek	Összehasonlítás a múlt 1907. évvel	
	személyek száma	árak tonnákban		bevételei	különb'ség
1908. január 1-től augusztus 31-ig	1,880,102	1,045,860	9,287,044	8,252,404	1,034,640
1908. október 1-től 31-ig	185,906	137,780	1,111,596	1,088,611	22,985
Összeg	2,075,068	1,183,640	10,398,640	9,341,015	1,057,625

Sarajevo, 1908 november 13-án. Az igazgatóság.

Uj karácsonyi képes
árjegyzéket ingyen és bérmentve
Kertész Tódor
Budapest, Kristóf-tér
már most küldi meg nagyrabecsült vidéki vevői-
nek és meg... albinék azon czélből és kére-
lemmel, hogy karácsonyi megrendeléseiket
idejekorán kegyeskedjenek eszközölni, nehogy
az utolsó napokban felhalmozódó tömeges meg-
rendelések következtében azok pontos
elintézése halasztást szenvedjen.

Kalap-Király
a legelőgansabb ösi újdonságok megérkeztek, a nyugati
sőség ügyelmei felhívják saját gyártmányu 4, 5 és 6 sor.
kalapjaikra. Halunk vásárolt kalapok ingyen vasalásnak
Különbö gondot fordítunk Besszes partfogasért eszednek
mühelyünkben Hársfa-u 33. Osztormann és Stern
női kalapok átalakítására. kalapos mester
Bárgoran szabott árak! Eskü-ut 6. (Klotild-palota.)

FRANÇOIS
'TRANSYLVANIA'
SEC

FÖVÁROSI ORFEUM
WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17
Sylvester Schaeffer
junior, vendégszereplésének
utolsó hete.
Jegyelővétel 10-1 és 8-6 óráig a nappali pénztárnál;
PÉNZTÁRI TELEFON: 93-36.
A tölkerben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK szingányzene-
kara hangversenye.

DELI
ÉTTEREM ES KÁVÉHAZ
a dunaparti korzón (Wurm-utca sarkán).
Az ujonnar átalakított **FIVE O'CLOCK.**
étteremben naponta
Délután és este a **KRAUSE** művészkvartett hang-
versenyt rendez.
A fényesen berendezett emeleti díszterem estélyek
rendezésére kiválóan alkalmas.
A meleg és hűdén ételnek házhoz szál-
litása, alkalmi ebédek és estélyek rendezése,
agy mint eddig, a legpontosabban és izlésesen
eszközöltetnek.
DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

Első magyar hanglemezgyár
Gyár: BUDAPEST, Vezérképviselőt:
VIII., Nap-utca 29. szám. IV., Eskü-ut 6. sz. (Klotild
palota).
Elsőrendű gyártmány! **Újdonságok!**
Hollandi leány főlvételei, gróf Kinszkyné Pálmái Ilka, Petráss
Sári, Király Ernő, Papir Sándor legjobb számai.
Csókkirály, 100 év múlva, Tatárjárás
Petli Lajos zongoraművész eredeti magyaros, zongora-felvételei.
500 új felvételeit tartalmazó hanglemezjegyzék ingyen! Mindenütt kapható!

ELSO-MAGYAR-HANGLEMEZGYAR
BUDAPEST
VII. Nap utca 29.
Kötűnő gépek, lemezek és tük.

SZÍNHÁZAK
Szombaton, 1908. november 28-án

Királyszínház
Hollandi lány.
Nagy operát 2 felvonásban. Szövegét írta Paul Rubens és Ausen Hurgon. Zenejét szerzte Paul Rubens. Fordította Brody Miksa.

Magyar Színház
A HOLNAP.
Vígjáték 3 felvonásban. Írta H. Hauser. Zeneje: J. Sándor.

Urániaszínház
Zárva
Várszínház
Zárva
Apollo - Projektográf
TELEFON 68-39.
DER FIDELE BAUER.

Éneklő kép két részben. Előadják a berlini Deutsches Theater tagjai. Mezőgazdaság a Keleten. — Néma tanu. — Diszes társaság. Asszonyi furlang. Holdvilágnal. — Világi. — Elrabolt hercegnő. — Elektromos szoba. — Egyiptomi iparok. — Vándorló lelkek. — Szórakozott gyógyszerész. — Téli élet a Tatrában.
KEZDETE: 5 órákor, vasár- és ünneppnap 3 órákor.

FOLIES CAPRICE

gargaték: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTT SÁNDOR
Budapest, Révai-utca 18. sz.
Az előadás kezdete fél 9 órákor
9 órákor: MA Ujdonság!
A detektivkirály
Böhözat, írta: X. Y. Z. Rendező: Rott Sándor.
Végül 11 órákor. Végül 11 órákor.
FREIE LIEBE
Erdősökép, írta: Satyr. Rendező: Werner Ödöb.
Továbbá: Türk Berta, Nanon, Gerő Jozsef és Zöldi Márton új szövegű számaival. Eröbítich Sándor mini háremör.
Nappali pénztár d. e. 9-12-ig és d. u. 11-6-ig. Az első emeleti Casino de Parisban elsőrangú táncatrakciók
— Kezdeté fél 12 órákor.

STEINHARDT MULATÓ

Telefon 54-23. Rákóczi-ut 63. Telefon 54-23.
Ma és mindennap:
Eredeti ujdonságot **A nőtlen férj** Eredeti ujdonság
Böhözat, írta: Glinger és Taussig. Fordította: Szöke Sz. Két megelölzi
A BARTILOSKOPIN bohözat, írta: Luotán
Jenik Glazzerow orosz enok és táncoskóport, Max Turk kómikus jonglor, Steinhardt, Gyárfás, Solti Hermin, Hajnal Eula, Pápy új magasztalásokkal.
A remek félkoronán reggeli zene és tánc, előrendő atrakciók. Beépítődő ninc. — Jegyek: 9-12-ig és 8-9-ig Rákóczi-ut 63. és Ozv. konf. Jozsefne dohánykijelölésségi áruházában Andrássy-ut 29. — Vasárnap délután fél 4 órai kezdettel marsekelt helyaru előadás. Szinte kerül; A daktiloszkopia.

A PARADICSOM KABARET

ÜLLŐ-UT 48. szám. — Telefonszám: 115-84.
Igazgató Wátschek Ezeöz József, Karmester Nádor Mihály
Kecözöz Honka, Kender Ernő, Sogrády Gigi, Csabai Keóti
Lugos Jeno, Ellen Wilford, Nagy Tilla, Dalmoky Imre
Hallat Béla, Tarján Vilmos, Sattaszék Lajos konferencier
„RABLOK A BANKBAN“
Aktuális tréfa, előadja az egész személyzet.

Tévedés

kikerülése végelt vásároljon óvszer-
különlegességet a **QUINI KIBALY**-nál
HATSCHER N.
Csakis: Budapest, Háróly-körút 6.
ARJEGYZÉK TITOKTARTÁSSAL INGYEN.

A „GLOBUS“ műintézet és kiadóvál-
lalat részvénytársaság
Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.

2 millió darab
Képes-Levelezőlap
készletét mélyen leszállított
árak mellett eladja

Raktáron vannak karácsonyi, ujóvi, húsvétii, valamint genre kártyák a legváltozatosabb művészi kivitelben. Ár: 1000 darabonként 7 korona, utánvét vagy az ár előzetes beklüldése ellen. 1000 darabnál kisebb mennyiség nem szállíttatik.

KÉZIMUNKÁ

Gobelinek, himzöanyagok és szövetek szabott gyári árakban. Kérjen nagy képes árjegyzékét és kiválasztási kü deményt TELEFON 109-08.
Béreczi D. Sándor
női kézimunka nagyiparos
Budapest, VI., Dessoewif-utca 5. sz.
(Váci-körút sarokház mellett, villamos megálló) saját áruházában.
MAGYARORSZÁGLEGNAGYOB KÉZIMUNKÁÜZLETE.

Butor

készpénzért és részletre
3 szoba teljes berendezés 360 forintért
mely áll: 1 háló, ebédlő és szalon, 100 szoba állan-
dóan készén raktáron a legegyszerűbb kivitelűl a leg-
finomabbig. Képes árjegyzék ingyen, Album 50 fillér
bélyegben.
Ragy Imre lakberendezési
vállalata.
Budapest, Váci-körút 9. (Szerocsen-utca sarok.)

Női ruha divat kelme eladás
Oriasi készletünköl 120 cz. széles ószal angol kelmét méterenként 42 krtól kezdve a legfinomabb minőségig 2-3-4 írtig árusítunk.
Rosenberg és Quitt
női divat, szőnyeg és vászon árak nagy áruháza
Budapest, VI. Király-utca 32.
Telefon 528.
Alapítástól 1906.

ROZSATEJ

kiütő teint-ápolószér 2.-K
fiata os üdösséget kölesönöz a bőrnek
halzsam-szappan hozzá - 60 K
kiütő
OSAN fonápoló-szer,
szájviz 1.76 K., fogpor - 88 K
legjobb haifestő-
TANNINGENE szer 5.-K
hetekig megmarad és nem engedí festőöt. Sötétszőkére. Barnára és feketeö.
Anton J. Czerny, Wien, XVIII., Carl Ludwigstr. 6., I. Walfischg 5
Árták: gyógytárakban, parfümeriákban stb.

A NÉMET NYELV

tanulásához szükséges olvasmányok:
Megjelentek a „NÉMET KÖNYVTÁR“-ban.
Szerkesztik:
dr. THEISZ GYULA és MATSKÁSSY JÓZSEF.
Egyes szám ára vászonkötésben K - 70
Kettős szám ára - - - - - 1.-
A Német Könyvtár minden kötete a szerző arképével, életrajzi bevezetéssel, magyarázatokkal és jegyzetekkel, valamint írásbeli dolgozatokra alkalmas tételekkel és fordítási gyakorlatokkal van ellátva.

- Megjelentek:
1. Freytag: Bilder aus der deutschen Vergangenheit. Magyarázta: dr. Gyula Agost.
 2. Goethe. Aus Dichtung und Wahrheit. Magyarázta: Tiber Agost.
 3. Das Nibelungenlied. — Das Gudrunlied. Magyarázta: Kárpáti Károly.
 4. Lessing: Minna von Barnhelm. Magyarázta: dr. Theisz Gyula.
 5. Aurbacher: Ein Volksbüchlein. Magyarázta: Endrei Akos.
 6. Kleist H.: Michael Kohlhaas. Magyarázta: dr. Vajda Gyula.
 7. Heine, Uhland, Lenau költeményeiböl. Magyarázta: dr. Kohlbach Bertalan.
 8. Inhaltsangaben dramatischer Meisterwerke. (Német drámai mesék.) Magy. dr. Kemény Ferenc.
 9. Szemelvények Baumbach Rudolf költeményeiböl. Magyarázta: dr. Kohlbach Bertalan.
 - 10-11. Schiller Fr.: Wilhelm Tell. Magyarázta: dr. Theisz Gyula.
 12. Inhaltsangaben der epischen Meisterwerke.

Kaphatók:
LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

Eredeti franciaanyagok
para, selyemgummi és halhótyagok
csak 10 kor. 1-2-3-4-5-10 koronák.
Egy korona beklüldése után franko és bur-
mentve küldök a dró, legfinomabb minia-
gummit, gummit, diszkrét mélet
NEUMAYER LIPOT Budapest,
szomszédok utca 11. sz. 1. emelet
VI., Váci-körút 3. sz. kerületben

Borfejteshez ajánlunk legjobb minőségű
BOR SZIVATTYUKAT, =
TÖMLÖKET, LEFEJTÖMLÖKET
SZÜRÖKET, =
DERITOSZEREKET
legolcsóbb árakon.
SCHOTTOLA ERNO
gyáros, Bpest, VI., Váci-körút 53.

HETI MUSOR.

November	Nemzeti Színház	N. kir. Operaház	Várszínház	Király Színház	Magyar Színház	Crania	Várszínház
29 Vasárnap d. u. este	Piros búrjehár:	A hegyek alján	Atarjárás	Hollandi lány	Acsászár katonái	-	-
	Urhatnám polgá	Visszat, Jeruzs.	A dollárkirálynő	A holnap			

Most jelent meg! • Most jelent meg!

ALMANACH

XXII. évfolyam. Az 1909. évről.

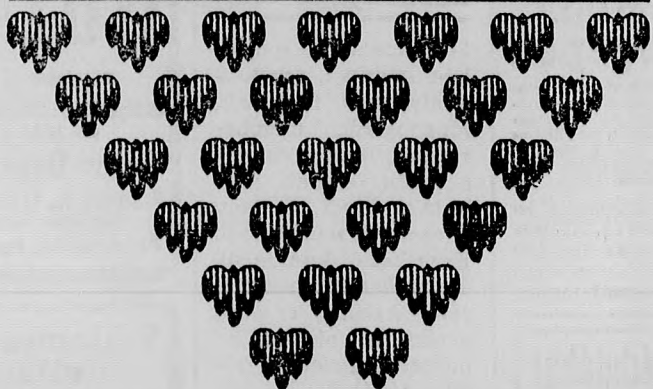
Szerkeszti: **Mikszáth Kálmán**

TARTALMA:

Előszó: Mikszáth Kálmántól.	Pekár Gyula: A szerencsenek
Sáskira: Józ Pista.	összeesküvése.
Lovik Károly: La Cole.	Rákosi Viktor: Réz Péter különös
Hovsal József: Girandólvirág.	évténye.
Ambrus Zoltán: Egy kis tévedés.	Lőrinczy György: A verébált nász.
Farkas Pál: A német mérnök.	Herzog Ferenc: Lozenko.
Szossa Dezso: A baronca.	Bárcsony István: Mese a boszor-
Gárdonyi Géza: Egy ember.	kányról.
Krudy Gyula: Hanszliv.	Mikszáth Kálmán: Töviskes ló-
Zöldi Márton: Az utcsélt kereszt.	galóban.
Vértessy Gyula: Uppmann mellett.	Utószó: Bródy Sándortól.

Ara díszkötésben 2 korona.

Kapható minden könyvkereskedésben, valamint a kiadónál **SINGER és WOLFNEERL** Budapesten, VI., Andrássy-ut 10

Grammofonok
Cimbalmok
Citerák
Fuvolák és
egyéb hangszerek
részletfizetésre

kaphatók

Aufrecht és Goldschmied

hangszerárúházaiban

Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.

Árjegyzék ingyen!

958. sorozat **Bon** 028. szám

Polgár Sándor

m. kir. szab. nyelvi orvosi mű-és kószorúzó
Budapest, VII., Erzsébet-körút 50. sz.
Kötéses ezen utalványok mellett
minden megrendelésnek 15% avaz úszót
számlázási árkedezményt adni az eredeti

F. Bergerand fils

párisi kőművesek
műszerek gyártóvállalat. Kimerítő kö-
nyv árjegyzék ajándékban zárt levélben
küldetik.
Kiszámlázott az "Egyetértés"-ből. 26705

Temetkezési

vállalkozók, intézetek, egy-
letek, társulatok részére
képes nagy árjegyzéket
kiváratva ingyen küld a
Budapesti Ravatalgyár
Részvénytársaság Nagy-
mező-utca E. 46. 27933 C.

Ájtók, Ablakok,

vasredőnyök, használtak
és ajak, bármely méretben
és alakban, igen olcsón
kaphatók

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123.
TELEFON 62-80.

MESES
AJÁNDÉKOT AD
A BAZÁR
A DIVATLAPOK KIRÁLYA
KÉRJEN EGY MUTATVÁNYT
A KIADÓBÓL
BUDAPEST DOHÁNY-Ú 16

Butorvevők figyelmébe!
Ménasszonyi kelengyék, teljes lakásberendezések, egyes
butor darabok, tekintettel a szilárd munkára és izléses kivitelre, bámulatos
olcsó áron szereshetők be 21 év óta fennálló és előnyösen ismert
asztalos és kárpitos butor gyáritelepünkön.
Állandó kiállítás: Művészies urasági fényűzési butorokból, finom pol-
gári és egyszerű polgári szűkségleti berendezésekből. — alólított cégnek
fióküzlete nincsen a **Patyi Kálmán, Lőrincz** céggel nem azonos, amit
tévedések elkerülése miatt kérünk tudomásul venni.
PATYI TESTVÉREK
székesfehérvári butortelepe,
VII. ker., Rákóczi-ut 7 (Stern-palota
Pannónia-szálloda mellett.)

Elsőrendű
SINGER
varrógépeket
nagyban eredeti
gyári árban 75
koronától feljebb
és minden ár-
emelés nélkül havi 8-10 korona
számlázással szállítunk 10 évi
jótállással.
Láng Jakab és Fia
varrógép és kerékpár nagy-
kereskedők
Budapest, VIII., József-körút 41.
Fővárosi-utca 4. sz. és
Budán: Margit-körút 6. Képes
árjegyzék ingyen és bérmentve
küldetünk.
Cseréssel nem dolgozunk.

INGYEN.
+ GUMMI +
és különféle óvszer-árjegyzék-
ket tartás mellett ingyen és
bérmentve küldjük.

NAKIRA
törvényesen védett férfi
GUMMI-különlegesség
tucatja 12.- kor., 8 tu-
czatból 20% engedmény.

Uterus - Spray
legjobb higiénikus nőszor 14 kor.
GUMMI - HALHOLYAG
2, 4, 6, 8, 10, 12 kor. tucatja.
Mintagyűjtőmenny 12 darab
4 K. Poss velus 8-8 K-g.
Irrigator 8 kor. és feljebb.
Bído vasállványon 8 kor.

Magyar Orvosi
MOSZERTÁP
Bpest, VII., Rákóczi-ut 32.
(a Rókus-kórházzal szemben).
Fontos címre és a váró-
keresztre irányul.

Titkos betegségek
gyógyítására legjobban ajánlható 23 éven át szerzett
kórházi tapasztalatai alapján
Dr. KAJDACS
v. es. és kir. eszterómsi és kórházi főorvos.
Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgycsőfolyást, hólyaghajt,
söbket, bújáórt (syphilit), bőrbajokat, elgyengült férfior-
idősebbeknél is, éntelést és annak utóhatait, ideg- és hát-
gerincbajt, valamint minden női bajokat.
RENDEL: 8-4-ig és este 7-8-ig.
Budapest, VIII., József-körút 2.
Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyszer.

BIZTOS
gyógyulást keresőknek
kik bármily
nemi betegségben szenvednek.
mint húgycső és hólyagbajok, húgycsőszűkület, vizelet zav-
rok, éjjeli magömlések, söbek és bajakores bántalmak (syphi-
lis, az éntelést utóhatásként fellépő idegbajok, korai férfi-
erő elgyengülés, bármily bőrkütsékek stb. nőknél fehérvér-
men bajok, alapos, gyors és gyökörös gyógyítására szigo-
ran tudományos és lelkiismeretes gyógyszerészi
mórra legjobban ajánljuk
DR. GARAI ANTAL
v. es. és kir. orvosi főorvos országos hírv és a legérőbb, 23
éve fennálló rendelő intézetét
Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.
Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Időit húgycső és hó-
lyag bajok vizsgálata villamos húgycsőtükrő segítségével.
Védőlelt levelekre kimerítő választ és szakértői tanácsot nyu-
san, gyógyszeréről gondoskodik. Tiltakozás bízolható.
NEMEK KÖZÉN VÁROTEREM.

E hirdetési rovatban minden azo egyszeri beiktatasa kozonsages petit betokbol 4 fillerral, kompakt betokbol szedve 6 fillerral fizetendo

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden egyszeri beiktatasa kozonsages petit betokbol 4 fillerral, kompakt betokbol szedve 6 fillerral fizetendo

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6/C. 28

Özy. Hartelendy Józsefné
vindornvalaki gazdaságban u. p. Zala-Szántó vasút Keszthely eladó 50 m. hld. tüzelőfának való erdővágás, 250 drb. tölgyfa és szerszám fának alkalmas 17 m. hold nyires. Felvilágosítást ad ifj. Nyáry Kálmán Zala-Pölösken. 5678

„Nefejeits“
Élek, s már nem remélt leveled várom.

Mézédes
csemege téliszőlőt fagymentes csomagolással postakosaraként 2,80, 25 kilóként 12 kor.ért, nemes fajalmak kizárólag válogatott példányok és óriás bírsalmát postakosaraként 2,40 50 kg. 16 kor. Fajlokat hektóliterenként 24 kor.ért szállítja Gyümölcs kiv. fel Csongrádról.

Aranyász
kajszinbaracklekvárnak kilóját 2,20, mézédesszilekvárnak 1 kg. különleges bírsalma sajtjának 1,60, papírhéjú csemege 5 kg. 3 kor.ért szállítja Gyümölcs kiv. fel Csongrádról.

„Fidelitas“
magánnyomozó intézet VI., Nagymező-utca 45. Elváltai kényes megfigyeléseket, nyomozásokat és házassági információkat.

12 drb. Makart-fénykép. matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinet, matt vagy fényes 4 frt. 12 Vist 1,50 a legszebb kivitelben **HERZ fényképszűrlő,** Budapest, Hekker-ut 16. Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

Skaktanárok
vezetése alatt előkészítettnek felelősséggel, legrövidebb idő alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis sikeres vizsga esetén, gyermekek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 elemet végeztek, polgári iskolai magánvizsgákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, reáliskolai tanulók, javító- vagy pótvizsgákra és mindenféle magánvizsgára. Felvilágosítással szolgál „Tanár“ Budapest, Thököly-ut 8. L 3 ajtószám.

Parlament
gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiaitanárok által oktatott szakfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró és kereskedelmi iskolai rendes tanárok. Az intézet sokszorosított és másoló iratdátája elvállal mindennemű írás és diktumok elkészítését és sokszorosítását. A „Falgrafia“ szövegszerkesztésében fényesen bevált gyakorlati módszer következtében minden esetben sikeres szövegszerkesztés. Mérsékelt tandíj. Beiratások naponta kizárólag Rákóczy-ut 60. l. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kérlek tájékoztatást. 28044

Pénzszekrények
és amerikai irodabútorok használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegegyház-tér 5.

Egyéves önkéntes
lehet minden fiatalember, aki az egyéves önkéntességre képesítő vizsgálatot leteszi Ezen vizsgára mindenki, rövidesen legjobb sikerrel elkészülhet. Felvilágosítással szolgál „Tanár“ Budapest Thököly-ut 8. l. 3.

Azonnali pénz-
előleggel beraktározunk bútor, kocsikat, varrógépeket, autómobil és kereskedelmi árut, száraz rakományainkat utólagos díj-fizetéssel és igen mérsékelt díjak mellett. Tauber Armin és Társa, Baross-tér 18. Telefon 97-66.

Gimnáziumi,
polgári iskolai magánvizsgákra lelkiismeretesen előkészít „Magánintézet“ Előkészítési Rottenbiller-utca 1. 9239

Vadászfegyver
gyűjtemény, részben örökségből származó egyenként is pótom áron eladó. Közöttük Toplewer-kulesu Lancaster 20 forint. Előrefekvő lakatszerkezetű, modern Hammerles 35 forint. Grener-záru, Bücksfinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 28 frt. Ejector (tölténykivető) Hammerles, 105 frt. Drilling, valódi Krupp acélszóvekekkel 65 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Branning Welodoghamerles, ugyanitt Örs Zeiss, Voigtländer és más finom fényképezőgép, perzsa szónyegek és egy motorkerék pár nagyon olcsón azonnali eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radonai. (Nem Egyetem-utca. 49082

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyrágban, Al-lendő vagy rakár **Laub Lipót,** BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Stenográfia
Rákóczy-ut 60. Magyar, német gyorsírás oktatás ingyenes gépirás tanítás az összes rendszerű írógépeken. A „Stenográfia“ Országos Gabelsberger gyorsíró és gépiró iskolában havonta új magyar, német gyorsírás, gépirás, kereskedelmi és sokszorosítási tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró és kereskedelmi iskolai rendes tanárok. Az intézet sokszorosított és másoló iratdátája elvállal mindennemű írás és diktumok elkészítését és sokszorosítását. A „Falgrafia“ szövegszerkesztésében fényesen bevált gyakorlati módszer következtében minden esetben sikeres szövegszerkesztés. Mérsékelt tandíj. Beiratások naponta kizárólag Rákóczy-ut 60. l. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kérlek tájékoztatást. 28044

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államviszsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államszámvevőtanai államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szemináriuma Bpest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel

Légszes és villamos csillárok
legelőnyösebben szereshetők be Kulcsár Sándor bronzáru- és csillárgyárában, Budapest, VI. ker., Dessewffy-u. 9-11.

Szabók részére
mindennemű zsinór, gomf és szabó-kellék képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részvénytársaság Nagymező-utca 46. 27903.

Jogtudományi
és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészít biztos sikerrel

Dr. Erős Vilmos
jogi szemináriuma. Budapest, Messelényi-utca 18 szám.

Saját gyártmányú vas-és rézbutorok
Rézagy — — — 45.-frt
Vasagy matracozzal 8,50 •
Gyermekágy — — — 11,50 •
Sodronyágy-betét 8,50 •
Vas-és rézbutorok gyártásában. 28048

WEISZ LIPOT
Király-utca 99. szám TELEFON 17-61.

A legelőnyösebb részleltetésre **zongorát, pianinót, czimbalmot, hegedőt**
középszerűn áron a legújabb rendszerű **bankhitel**
után kizárólag csak Reményi nagy magyar bank részleltetésén. Prospektus és árjegyzék ingyen. Budapest, Király-utca 58. száma.

BUTOROK
háló-, ebéd-, szalonberendezések, továbbá urizsoba, iroda berendezések és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök, maló angol bőrgarnitúrák eladása és vétele. **Wechsler Károlyné** VII., Király-utca 23. szám I. emelet 208 **Rákóczy-utca sarok.**

Magánnyomozó
törv. bejegyzett cég elvállal bírsalmi, házassági örökségi és egyéb könyves ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások felkutatását nélkül megfigyelését a tiltott egyének és névtelen levelek irónak kinyomozását, bel és külföldön. Barna Lóbor János, Budapest, Rákóczy-ut 6. l. 16. Telefon 108-52. 28687

Magán-építőiparos-iskola előkészít építő, közműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett el-togad fervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Váglőzset műépítész Igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

30 forint. Varrógépek
egy új valódi család Singer varrógép, színes árjegyzékkel 5 frt. felállításával csak **SINGER A.** műgépszűrlő Budapest, főtérlet Akófia-utca 55. Mindennemű varrógépek javítását legutányosabb áron elvállaljuk. Árjegyzék ingyen.

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított, brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem. **Singer Jakab** ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám, **Izabella-utcasarkán**

Modern urasági butorok
alkalmi vétele és eladása háló-, ebéd-, szalonurizsoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas-és rézbutorokban. **GROSZ SÁNDOR és társa** Budapest, Liszt Ferenc-tér 3. sz. ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-03.

+ Soványság. +
Az egyedül eredménytől kísért házasság a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáplóra. Soványság tartós, szép test-tudományokat nyerne. Hölgyek remek kebel. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállást. Vérszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbetegségeknél kiváló hatóanyag. Kín-totve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. — Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII. István-ut 11. II. emelet 1.

Zsirlud,
ludmáj, füstölt hus, luszír legolcsóbb postacsomagutánvétellel Róth baromfi szállítónál Szabadka.

Legszebb és legértékesebb KARÁCSONYI AJÁNDÉK

Ha Ön családját, gyermekeit, barátját, ismerőseit egy pompás és értékes ajándékkal akarja meglepni, rendelje meg a legszebb díszművet, az

Erzsébet király-asszony emlékére

kiadásunkban megjelent könyvet, amely a királyi család tagjainak, főpapoknak, főembereknek, íróknak és műszeknek eredeti kéziratain kívül 59 nagy fejezetben megdicsőült Erzsébet királyné életétörténetét születésétől haláláig érdekes elbeszélés alakjában ismerteti legjelesebb írónk tollából. A mű számos rajzzal és műmelléklettel 200 oldal jóval meghaladó terjedelemben, pompás aranyozott dombornyomású angol vászon díszkötésben, a királyné sikerült relief arcképével **dra 20 korona.**

Nem kevésbé értékes és ajándéknak kiválóan alkalmas a legnagyobb magyar költőnk emlékére a „Petőfi társaság“ megbízásából szerkesztett és kiadott vaskos kötet, a

Petőfi Album

is, mely remek angol vászon díszkötésben, dombornyomással, több mint 300 oldal terjedelemben, számos rajzzal, eredeti okmányok, sikertült másolataival, képekkel, műmellékletekkel, Petőfi Sándor életére vonatkozó minden nevezetesebb eseményt legjelesebb írónk tollából érdekes elbeszélés alakjában adja elő. Ennek a pompás és értékes díszműnek megrendelési ára 16 korona. Mind a két díszmű egyszerre megrendelve csak 30 kor.

Megrendelhető az **Erzsébet Királyné Album** kiadóhivatalában Budapest, Erzsébet-kört 50 Megrendelések utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése ellenében pontosan eszközöltetnek. Könyvtulajdonosok helyben és vidéken tolvétetnek.

Zalogcédulát
ingokról is, brilliansok, aranyat, ezüstöt, ékszert és régiéket veszek. Kertész ékszerész, Budapest, VII. ker., Király-utca 85. sz. Telefonszám 95-48.

Ha köhög
vagy rekedt, Réthy-féle czukorkát vegyen 60 fillérért. szo.

Potvizsgákra.
Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra, gimnázium különbözetre és érettségire előkészít (hölgyeket is) Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyegzet kérek: 7808

Butor
észleltetésre is minden lezállított áron kapható a **Butor-Udvarban** Budapest, VI., Eötvös-u. 17. (Andrássy-ut sarkán.) **Arjegyék ingyen.**

Villamos világitás
saját dynamóval, lakóházak, gazdaságok részére. Telefon és villamos czikkék árjegyzéke ingyen. Arajánlat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gärtner, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem.

SCHILLER IZIDOR ékszerkereskedő BUDAPEST, Sip utca 8. sz.

INGYEN DRÁGÁBB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP NAGYÍTÁSOK
ADUNK EGY ÉLETNAGYSÁGÚ KÉPET 5 KORONÁÉRT DISZES PASZPARTYVAL 55-68 CM MAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA SZÍNES **OLAJKEP** ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐK MINDENNYIT FELVÉTELENYI **SZAVATÁSSÁG**
MINDEK IRÁNYBAN RAFAEL FÉNYKÉPÁGYÍTO ÉS RAFAEL FÉNYKÉPESZETI MŰTÁRSÁG BUDAPEST, VI. ROTTENBILÉ-UTCA 46. MŰTÁRSÁGVEZETŐ: 1008. ÉM. PÁNSI NYÚNTATVA AZ 1008. ÉM. PÁNSI HANGZÁSÚ MŰTÁRSÁGON DÖZSÖLVÉNYI, MÉRSTITTEL ÉS ARMYVÉREMMEL.